

30 вересня 2019 року, №13-18 (301-306)

Газета Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка

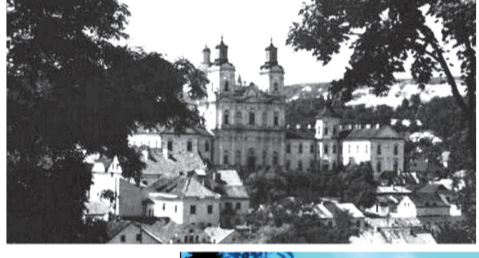
ЗАЛМОЖ

Афанасій ЛОМАКОВИЧ
ректор академії, професор

ТРАДИЦІЇ, ЗБАГАЧЕНІ СУЧАСНІСТЮ (до 200-ліття Волинського ліцею у Кременці)

Інноваційні процеси охопили всю систему вищої освіти, що актуалізує важливість і необхідність історичного підходу до вирішення науково-педагогічних проблем з використанням конструктивного досвіду освітніх закладів минулого, їх неперехідної за значенням теоретичної і практичної спадщини. Європейський культурно-освітній простір, як органічний синтез національних науково-освітніх систем, передбачає і створює умови для ґрунтовного вивчення та повноцінного використання історичних надбань національних шкіл і прогресивних здобутків освітніх систем інших народів та країн. В цьому — одна з основних передумов і невичерпне джерело зміцнення, вдосконалення та модернізації всіх елементів національної освітньої структури, в тому числі й вищої педагогічної освіти.

З навчальними закладами — нашими історичними попередниками і насамперед із Волинським ліцеєм першої третини ХІХ століття, як одним з осередків становлення вищої освіти в Україні, — ми пов'язані спільною історико-архітектурною матеріальною базою, соціально-історичними, духовно-культурними і геополітичними особливостями, етнографічною специфікою населення та неповторними природними умовами краю, де розгорталась у минулому і здійснюється тепер віддалена в часі, але наближена завданнями, змістом і характером навчальна діяльність. Традиції, започатковані Волинськими

Афінами два століття тому, перевірені та доповнені зусиллями освітян наступних поколінь, знаходять своє відображення і творче збагачення в діяльності науково-педагогічного колективу нашої академії.

Стратегічні об'єкти трансформації освітянських традицій — структура, форми і зміст навчально-виховного процесу, ресурси і система його науково-методичного, організаційно-адміністративного і матеріально-технічного забезпечення. Педагоги Волинського ліцею орієнтувалися на формування гуманістичного світогляду своїх вихованців, озороення їх навиками самостійної навчальної і пошуково-творчої роботи та конкретного застосування своїх знань у практичній діяльності. На досягнення таких цілей були спрямовані навчальні програми, комплекс матеріалів методичного обслуговування педагогічного процесу, зміст авторських лекційних курсів, що їх готували викладачі Ліцею до більшості навчальних дисциплін. Такий підхід до науково-методичної сторони організації навчально-виховної роботи знайшов свій розвиток у фахово-методичній діяльності науково-педагогічних працівників нинішньої академії: підготовка навчальних планів і авторських навчальних програм, навчальних посібників і підручників, методичних розробок і науково-методичних рекомендацій, написання монографій і наукових статей, тематичних розробок семінарських і практичних занять — це далеко не повний перелік науково-методичної роботи, яку виконує наш науково-педагогічний працівник сьогодні.

В оновлених формах навчально-виховного впливу на студента ХХІ століття залишаються непорушними традиційні принципи гуманізації та гуманітаризації освітнього процесу, ставлення до вихованця як до центральної фігури педагогічного середовища, пріоритету духовних чинників у формуванні характеру молодого особистості та інші педагогічні ідеали, залишені нам у спадок попередніми поколіннями освітян. Навчальні програми, за якими працював Волинський ліцей, своїм науково-методичним рівнем значно перевищували тодішні офіційні освітні стандарти. Вони надавали можливості здобути необхідні знання з основних галузей тогочасної науки та суспільної практики, формувати у вихованців належні моральні якості та потреби позитивної громадянської активності, їх готовності до свідомого і цілеспрямованого публічного життя. Програмами передбачалося вивчення природничо-математичних і гуманітарних дисциплін із акцентом на усвідомленні та засвоєнні їх практичного значення. Розвитку індивідуальних здібностей ліцеїстів сприяла сама система навчання, зокрема можливість вибору додаткових навчальних предметів або участь у тематичних наукових дослідженнях спільно з викладачами. Курси лекцій з багатьох предметів наближалися до університетського рівня. На початку кожного навчального року викладачі виголошували своєрідні «інавгураційні промови», де окреслювали програму, завдання, зміст і значення відповідної навчальної дисципліни, яку ліцеїсти вивчатимуть на даному курсі. Запровадження додаткових

предметів, знайомство ліцеїстів із навчальними дисциплінами до початку їх вивчення — прообраз сучасних факультативних предметів і дисциплін за вибором навчального закладу та безпосередньо самими студентами, презентація таких дисциплін науково-педагогічними працівниками — авторами відповідних лекційних курсів — перед студентським загалом.

Вже у першій третині ХІХ століття у межах існуючих шкільних округів з'являються паростки формування майбутніх територіальних навчально-освітніх комплексів. Це засвідчують безпосередні зв'язки Волинського ліцею у Кременці з Віленським університетом, з іншими освітніми структурами Заходу Російської імперії. Такі зв'язки поширювались на вирішення проблем організації навчального процесу, кадрового, методичного, матеріально-технічного й адміністративного функціонування навчального закладу, забезпечення його права на самостійне вирішення конкретних питань автономної життєдіяльності в чинній освітній системі. Наша академія динамічно здійснила необхідні й обґрунтовані перетворення у змісті та формах науково-педагогічного процесу, розширила та поглибила свої зв'язки з освітніми установами різних рівнів не лише Західного регіону, а й усієї України і навіть з окремими

ських структурах, у судових інстанціях; окремі стали відомими громадськими діячами, учасниками й організаторами опору царизму. Імена колишніх кременецьких ліцеїстів яскраво засвітилися у письменницьких колах, серед музикантів і художників, організаторів шкільництва й охорони здоров'я населення, серед релігійних діячів. Вони засновували культурні фонди, добродійні товариства, видавали газети і журнали, організували художні виставки і театральні вистави, влаштовували музичні концерти, спортивно-масові свята.

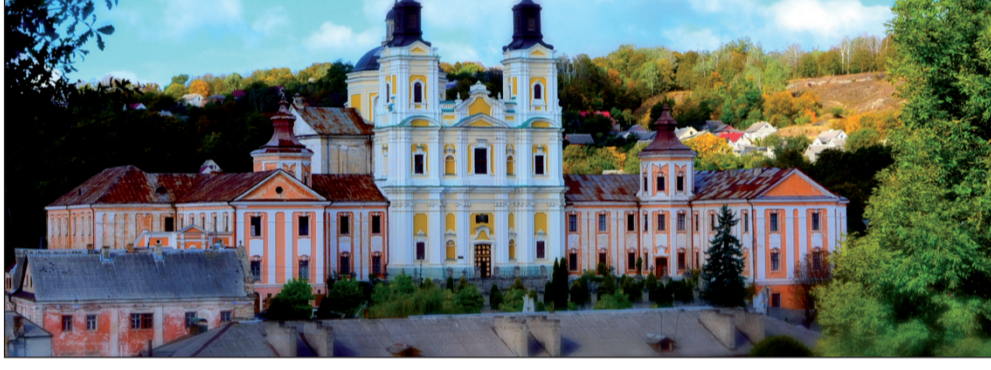
Тенденція зростання інтелектуального потенціалу суспільства за рахунок випускників різнопрофільних закладів освіти посилилась у зв'язку з універсалізацією підготовки фахівців: широким і ефективним стало проникнення освітянського продукту в усі ланки життєдіяльності сучасного соціуму. Через два століття випускники нинішньої альма-матер, успадкувавши і зміцнюючи кращі традиції минулих поколінь кременецького студентства, успішно поповнюють лави фахівців тепер уже технологізованого інформаційного суспільства. Саме останній фактор суттєво модернізував традицію включення випускників до активного суспільного життя. Сьогодні частина з них займаються науковою і науково-педагогічною діяльністю, здобувають наукові ступені і вчені звання, публікують монографічні та науково-методичні дослідження, дають якісні продукти навчально-методичної літератури, успішно виступають на наукових форумах всеукраїнського та міжнародного рівнів, беруть активну участь у міжнародному науковому обміні.

Найбільша наша гордість — тисячі випускників, які працюють на ниві педагогічної освіти в усіх регіонах України і навіть за рубежом. Серед них — організатори і керівники навчальних закладів різних форм і ступенів, висококваліфіковані методисти, працівники освітянських управлінських структур. У мистецькій сфері маємо народних і заслужених артистів, заслужених діячів мистецтв і майстрів народної творчості України, учасників і переможців всеукраїнських і міжнародних фестивалів, конкурсів, вернісажів, талановитих і активних організаторів соціально-культурної роботи серед населення.

Наші випускники працюють у структурах державної влади та самоврядування, у правоохоронних органах. Кожен, хто залишив стіни нашої альма-матер у минулому і в нинішній час, був і залишається «учнем Кременця», належить до тієї плеяди фахівців, які своєю діяльністю надали потужного імпульсу розвитку національної культури, сприяли пробудженню громадської думки і національної свідомості, чим активізували процес громадянського самоусвідомлення приналежності України і українців до європейського соціокультурного і науково-освітнього простору.

Волинський ліцей належав до класичного типу елітарних навчальних закладів, які займали особливе місце в академічній системі «гімназія — ліцей — університет» і виступали важливим фактором культурно-освітнього життя усіх суспільних верств. Через два століття наша освітня інституція здійснила ланцюг взаємопов'язаних еволюційних перетворень у форматі «училище — коледж — інститут — академія» і підтвердила незаперечну роль Кременця, як одного із провідних осередків науково-освітнього і культурно-мистецького розвитку не тільки Галицько-Волинського краю, а й усього Західноукраїнського регіону. Засвоєні та збагачені традиції минулого стали однією з важливих передумов успішного втілення стратегії модернізації національної освіти як у процесі інтеграції до європейського освітньо-культурного простору, так і в діяльності кожного національного навчального закладу зокрема.

У цьому контексті особливого значення набуває вивчення, аналіз і використання соціально-історичного, наукового та культурно-освітнього досвіду становлення вищої освіти у нашому краї, новаторських концепцій та ідей діячів освіти і науки минулого як концептуально-теоретичного і науково-методичного фундаменту розбудови й оновлення сучасної національної вищої школи, актуальних стратегічних проблем і тактичних підходів до здійснення її комплексної інтеграції у європейську наукову та культурно-освітню спільноту. Історична об'єктивність вимагає зазначити, що у формуванні та розширенні можливостей сучасної української національної школи стати повноцінним суб'єктом наукового і культурно-освітнього сектора міжнародних взаємин є величезна заслуга освітянської еліти першої третини ХІХ століття і насамперед плеяди педагогів-інтелектуалів і випускників тогочасного Волинського ліцею у Кременці.

культурно-освітніми інституціями зарубіжжя. У змістово-структурну та функціонально-фахову мережу підготовки кадрів для національної освіти включені заклади дошкільної та позашкільної освіти, загальноосвітні школи, профільні заклади вищої освіти й установи післядипломної педагогічної освіти. Така система забезпечує умови для практичного навчання студентів і науково-методичного та фахово-інформаційного обміну, розширює можливості для підвищення професійної кваліфікації працівників у її науково-теоретичному і практичному складниках, а в загальному — для вдосконалення та підвищення ефективності широкого комплексу заходів із підготовки фахівців сучасного рівня. Основні форми наших взаємозв'язків із освітянською спільнотою регіону — науково-методичні семінари для педагогів дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів, спільні засідання та робочі зустрічі кафедр академії та циклових комісій коледжу з їх колегами з інших установ вищої освіти, участь наших фахівців у науково-методичних заходах, що проводяться місцевими самоврядними і державними органами управління освітою. На всеукраїнському і міжнародному рівнях така робота здійснюється у форматі наукових форумів, обміну досвідом і делегаціями науковців та студентів, спільного виконання науково-дослідницьких програм, публікації науково-теоретичної та навчально-методичної літератури, інших заходів, які обумовлюються угодами про співпрацю між академією та науково-освітніми інституціями України й окремих зарубіжних країн.

Славу навчального закладу творять і визначають дійсне рейтингове місце у соціально-культурній сфері суспільства його випускники усіх поколінь і спеціальностей. Їх фахова і загальносуспільна діяльність засвідчує рівень та якість науково-методичної і навчально-виховної роботи, професіоналізм науково-педагогічного колективу й інші важливі складові візитки освітньої установи, а в кінцевому підсумку — здійснює вагомий вплив на зміст, характер і динаміку суспільних процесів, на соціально-культурний рівень населення. Частина випускників Волинського ліцею пішли шляхом своїх наставників — працювали викладачами у престижних університетах Російської імперії та Західної Європи, проявили себе у багатьох сферах педагогічної науки: від літературознавчої — до природничо-математичної. Інші — продемонстрували свій талант, високий професіоналізм і досягли значних успіхів у царині державного управління: вони займали високі посади у повітових і губер-

ЗАВДАННЯ СКЛАДНІ, ПРОТЕ ВИРІШУВАНІ

(за матеріалами Вченої ради академії)

Соціально-економічні зміни в країні обумовлюють необхідність інновацій у вищій школі, формують ситуацію серйозної конкуренції між навчальними закладами за право функціонувати і розвиватись у майбутньому. Зберігається тенденція концентрації студентства у столичних закладах вищої освіти та у великих містах України, що ставить у складні умови невеликі регіональні освітні інституції.

Ситуація у цьому навчальному році буде досить складною, але ми виходимо з тих позитивних напрацювань, які мали

місце в минулому році. Академія розвивалася, відкривались нові спеціальності, здійснювались процедури акредитації та ліцензування, захищались кандидатські та докторські дисертації, проводились конференції та наукові форуми, здійснювались ремонтні роботи; академія активно пропагувала себе в засобах масової інформації та соціальних мережах. Магістральне завдання залишалось незмінним — якість підготовки фахівців. За загальним визнанням, якість учительських кадрів — випускників педагогічних закладів України — з року в рік падає. На це є немало причин. І чи не найголовніша з них — це рівень знань та умінь абітурієнта, який приходить на педагогічні спеціальності.

Разом з тим ми не втрачаємо оптимізму і пам'ятаємо, що іншого шляху, крім забезпечення якості підготовки фахівців, у нас просто немає. Наше сьогодні, помінене на вікові освітні традиції закладів, які функціонували в Кременці впродовж двох століть, відкриває можливості для вирішення найактуальніших проблем.

Оновлений статистичний портрет навчального закладу виглядає таким чином: підготовка бакалаврів здійснюється із 17 спеціальностей, магістрів — із 8, докторів філософії — за 1 спеціальністю. Контингент студентів академії та коледжу становить 1948 осіб (в академії — 1499 студентів, у коледжі — 449);

функціонують три факультети (факультет соціально-педагогічної освіти та мистецтв, гуманітарно-технологічний факультет і факультет фізичного виховання та біології; цього року випущено 822 фахівці за бакалаврським рівнем вищої освіти — 427, за магістерським рівнем — 250; за освітньо-кваліфікаційним рівнем «молодший спеціаліст» — 145 осіб; контингент студентів, які навчаються за регіональним замовленням, становить 1070 осіб, за контрактом — 878 осіб.

Основні підсумки вступної кампанії 2019 року: до навчального закладу за-

раховано 560 студентів (294 особи — за регіональним замовленням і 266 — за кошти фізичних осіб).

Обсяг регіонального замовлення на підготовку фахівців, доведений Управлінням освіти і науки Тернопільської ОДА, становив 338 осіб (молодший спеціаліст — 57 осіб; бакалавр — 221 особа; магістр — 60 осіб). За ОКР «молодший спеціаліст» та ступенем вищої освіти «магістр» регіональне замовлення виконано.

У процесі структурування регіонального замовлення за бакалаврським рівнем зроблено акцент на прийом після коледжу за скороченим терміном навчання. Для таких вступників виділено 70 місць регіонального замовлення. Складнішою виявилася ситуація з прийомом за ступенем бакалавра на базі загальної середньої освіти.

У повному обсязі виконано замовлення із Дошкільної освіти, Фізичної культури, Музичного й Образотворчого мистецтв, Історії, Деревообробки. Треба поліпшити роботу по набору студентів за регіональним замовленням з Англійської, Німецької та Української мов, Екології, Інформатики і з Трудового навчання та технологій, а також активізувати пошук абітурієнтів із високим рівнем знань, які б, подаючи документи на вступ, зазначали для нашого навчального закладу перші пріоритети.

Нашим резервом залишаються коледжі, на базі яких здійснюємо набір за скороченим та нормативним термінами навчання. У цьому році зараховано 133 студенти за скороченим та 42 студенти за нормативним термінами на II та III курси.

Зменшення кількості абітурієнтів має декілька причин. Однією з них є недостатня профорієнтаційна робота в окремих, ближніх до нас регіонах. Нами не охоплено кілька районів Хмельницької області, звідки могли б мати потенційних вступників. У ці райони не здійснено жодного профорієнтаційного виїзду. Під час відвідування окремих педагогічних коледжів виявлялося, що в них вже побували агітаційні бригади з різних педагогічних університетів до нас. Нам вдалося заігувати кілька випускників з Володимир-Волинського педагогічного коледжу, але їх могло б бути значно більше.

Ми не маємо права на такі організаційні упущення, бо однією з позицій Ліцензійних умов є виконання ліцензованого обсягу не менш як 50 % за кожною спеціальністю.

З реальних оцінок сучасних освітніх тенденцій у вищій школі випливає, що вимогою часу для збереження самостійності й автономності ЗВО є збалансованість кадрової політики. Насамперед йдеться про зміцнення штату науково-педагогічних працівників власними докторами наук та професорами, зміцнення корпусу доцентів, розширення штату кандидатів наук із числа викладачів академії. Освітній процес в академії здійснюють 129 викладачів: з них 16 — доктори наук, професори, 84 — кандидати наук, серед яких — 39 доцентів.

Відсоток науково-педагогічних працівників з науковими ступенями і вченими званнями складає на кафедрах української філології та суспільних дисциплін і теорії та методики дошкільної та початкової освіти — по 100%, біології, екології та методики їх викладання — 92%, теорії і методики трудового навчання та технологій — 86 %, іноземних мов та методики їх викладання — 84 %, педагогіки та психології — 83 %, теоретико-методичних

основ фізичного виховання — 75 %, спортивних ігор та туризму — 44 %, мистецьких дисциплін та методики їх викладання — 38 %.

Упродовж 2018-2019 року відбулося якісне зростання кадрового забезпечення підготовки фахівців в академії. Успішно захищено три докторські дисертації: Савелюк Н.М. (загальна психологія, історія психології); Чик Д.Ч. (порівняльне літературознавство); Данильчук Л.О. (соціальна педагогіка). Кандидатські дисертації захистили Тимош Ю.В., Ярошук М.В., Мельник Ю.В. (загальна психологія, історія психології); Швець О.В., Соляр Л.В., Ільчук Л.П., Доманюк О.М. (теорія і методика професійної освіти), Микуняк О.В. (германські мови); Поляк І.П. (українська мова); Ратинська І.В. (теорія і методика виховання); Кікіна Н.М. (загальна педагогіка та історія педагогіки).

Маємо позитивні перспективи якісного кадрового зростання: на 2019/2020 навчальний рік прогнозовано захист докторської дисертації Онищук І.А. та кандидатських дисертацій (Гуральна С.С., Тарківська-Нагиналюк О.Д., Томашівська М.М., Якимович В.А.). Всту-

пив у докторантуру доцент кафедри теоретико-методичних основ фізичного виховання Слюсарчук В.В.

Підготовка науково-педагогічних працівників здійснюється в аспірантурі академії зі спеціальності Освітні, педагогічні науки. Сьогодні в нас навчаються 15 аспірантів (10 осіб на денній формі навчання та 5 осіб — на заочній). Три аспіранти достроково виконали дисертаційні дослідження та два з них (Швець О.В., Доманюк О.М.) захистили кандидатські дисертації, а викладач Томашівська М.В. подала роботу у спеціалізовану вчену раду.

Підготовка молодих науковців за третім науковим рівнем вищої освіти ставить перед навчальним закладом ряд нових організаційних, інформаційних, профорієнтаційних завдань, які потрібно вирішувати.

Відповідно до підвищених вимог МОН України до порядку присвоєння вчених звань професора і доцента нашим викладачам потрібно активізувати наукову роботу впродовж року, щоб своєчасно виконати умови і подати атестаційні справи у Міністерство.

Щодо підвищення кваліфікації та стажування викладачів навчального закладу. На даному векторі кадрового зростання у нас діє усталена традиція: відповідно до нормативних документів та плану роботи один раз у п'ять років кожен науково-педагогічний працівник проходить підвищення кваліфікації.

Згідно із планом роботи упродовж минулого навчального року чотирнадцять науково-педагогічних працівників академії підвищили кваліфікацію у закладах вищої освіти України: Антонюк А.Т., Воляннюк І.О., Гарматюк Р.Т., Довгаль В.І., Довгань О.М., Кедріч Г.В., Козачок В.С., Ломакович А.М., Папуша В.Г., Приймач Н.В., Райчук В.М., Соловей О.Г., Фурман О.А., Швидків М.Л.

Традицією стають закордонні наукові стажування викладачів. Підвищення кваліфікації за кордоном упродовж року здійснили 19 науково-педагогічних працівників: доцент кафедри Бешок Т.В. та ст. викладач Легін В.Б. (Вища соціально-економічна школа в Пшеворську); доценти кафедр Омельчук О.В., Фіголь Н.А., Олексюк М.П., Панфілова О.М., Семегін С.Т., Терпелюк В.В., Янусь Н.В. та викладачі —

Дубровський Р.О., Галаган І.М., Кучер В.В., Мороз О.В., Тригуба О.В. (Люблінська вища школа в Риках); професор кафедри Курач М.С., доцент кафедри Цісарук В.Ю. (Люблінська політехніка); професор кафедри Скакальська Б. (Варшавський університет, Ягеллонський університет у Кракові); професор Бенера В.Є. (Технічний університет м. Варна, Болгарія); старший викладач Головатюк Л.М. (Кувявський університет у Влоцлавеку, Польща).

Маємо бути серйозно готовими до зовнішнього та внутрішнього моніторингу якості надання освітніх послуг. До речі, відбулися зміни напрямів діяльності деяких контролюючих органів. На базі колишньої Державної інспекції навчальних закладів України створено Державну службу якості освіти, яка покликана допомагати закладам освіти у підвищенні якості надання освітніх послуг. Створено відповідні територіальні органи, у тому числі і в Тернопільській області. До зони відповідальності цієї служби входять заклади дошкільної, позашкільної, загальної середньої та професійно-технічної освіти. Ця установа матиме відношення до нашого коледжу в розрізі загальноосвітньої підготовки і

буде здійснювати інституційний аудит один раз на 10 років.

Питаннями вищої освіти буде займатися Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, яким розроблено Положення «Про акредитацію освітніх програм» з підготовки здобувачів вищої освіти.

Метою акредитації визначено встановлення відповідності якості освітньо-професійної програми та освітньої діяльності за встановленими критеріями; допомога закладам у визначенні сильних і слабких сторін освітньої програми та освітньої діяльності; посилення довіри до вищої освіти; сприяння інтеграції вищої освіти до європейського простору.

У цьому році під процедуру акредитації підпадають 10 освітньо-професійних програм за бакалаврським рівнем вищої освіти (Дошкільна освіта, Соціальна робота, Образотворче мистецтво, Музичне мистецтво, Трудове навчання та технології, Мова і література (англійська), Мова і література (німецька), Українська мова і література, Біологія, Фізична культура та спеціальність Біологія та здоров'я людини за магістерським рівнем вищої освіти). У попередні роки ми встигли акредитувати сім магістерських програм.

Оцінювання освітніх програм буде мати чотири рівні відповідності (F, B, A, E). Матеріали подаватимуться в електронній формі через освітній портал національного агентства.

Цей вид роботи буде чи не найскладнішим упродовж наступного навчального року, вимагає детального вивчення нормативних документів і дуже оперативної підготовки акредитаційних справ. Процедура акредитації передбачає чітку систему внутрішнього забезпечення якості освітньої програми. В навчальному закладі є відповідне положення, але його треба різнобічно реалізувати. У цьому році на рівні кафедр, факультетів, ректорату та навчально-методичного відділу будуть проведені контрольні зрізи, опитування студентів, аналіз кар'єрного зростання випускників, вивчення думки роботодавців тощо.

(Продовження на стор. 4)

ЗЛІТ ЄРШ: ЧЕРГОВИЙ КРОК НАЗУСТРІЧ

Зльоти Європейської родини шкіл ім. Юліуша Словацького у Кременці – родинному місті великого польського поета – стали невід'ємним атрибутом культурно-мистецького життя нашого навчального закладу, бо фізичним і духовним простором і серцевиною здійснення заходів Зльоту була і залишається саме Кременецька гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка. Не став винятком і вересень нинішнього року: ми радо приймали гостей із Польщі, Чехії та Литви – учасників XXXIV Зльоту ЄРШ ім. Юліуша Словацького.

Очоловав делегацію ініціатор зустрічей, один із засновників і нинішній керівник цієї міжнародної молодіжної освітянської організації, відомий польський педагог і громадський діяч Анджея Круль. З ним прибули педагоги та учні гімназій і ліцеїв, що носять ім'я класика польської літератури, з Варшави, Вроцлава, Кельце, Хожува, Ярослава, Ченстохова, Отводска, Гродзика Великопольського, Цешина та інших.

Прологом до відкриття Зльоту стала традиційна меса у місцевому польському костелі св.Станіслава, після якої відбулось покладання квітів на могилу матері поета Саломеї Словацької-Беку, до пам'ятників Тарасові Шевченку і Тадеушеві Чацькому та до пам'ятного каменя на місці родинної садиби Словацьких, де 210 років тому народився майбутній польський поет світової слави. Гості відвідали Обласний літературно-меморіальний музей Юліуша Словацького у Кременці.

Урочисте відкриття XXXIV Зльоту ЄРШ ім. Юліуша Словацького відбулося в Залі Гуго Коллонтая нашої академії і проходило під знаком ювілею польського поета в атмосфері дружби і взаєморозуміння науковців, громадських активістів, представників студентської та учнівської молоді наших країн. До присутніх звернулися з української сторони від імені ректорату академії професор Валентина Бенера, а з польської – очільник делегації ЄРШ ім. Юліуша Словацького Анджея Круль.

До програми урочистого відкриття Зльоту увійшла спільна концертна програма, підготовлена самодіяльними митцями академії та нашими зарубіжними гостями. Своє сценічне мистецтво продемонстрували народний танцювальний колектив «Горлиця» (керівник Андрий Медецький), ансамбль сопілкарів (керівник Мар'яна Томашівська), тріо бандуристок у складі Ніни Божик, Ольги Дець і Богдани Щербатюк, солісти Ольга Пуцик, Ілона Данилюк, Олексій Боднар, Володимир Поцілуйко, декламатори Ірина Бевсюк,

Ярослав Домбровський, Назар Прокопів, баяніст Павло Яловський.

Дует польських виконавців у складі Кароліни Гонет (скрипка) та Катаржини Вигнанец (фортепіано) подарували присутнім знаменитий «Тестамент» Ю.Словацького, підхоплений усім залом. Вела програму Ірина Бевсюк, а Надія Даник виконувала функції перекладача.

Досить яскраво та цікаво пройшла презентація навчальних закладів, які входять до структури ЄРШ ім.Юліуша Словацького. Після короткого ознайомлення гості прикріплювали символи рідних міст на імпровізованій карті, і цим наочно показували географію знаходження своїх шкіл, представники яких у цей час перебували у нашому Кременці.

Спілкування наставників і вихованців навчальних закладів зарубіжжя і нашої академії продовжувалося і поза «протоколом» урочистого відкриття Зльоту: під час огляду гостями навчально-матеріальної бази академії та коледжу, в ході якого виникали конкретні запитання з конкретних проблем, що вимагали конкретних відповідей. Наступним кроком екскурсії-ознайомлення з нашою альма-матер став похід до розарію Юліуша Словацького і до Кременецького ботанічного саду, заснованого більше двох століть тому.

Наступного дня господарі Зльоту запросили керівників делегації на продуктивну бесіду за круглим столом, що пройшла у Музеї Ростислава Глукка, а молодіжне спілкування набуло формату «Діалогу двох культур молодих – 2019», що вилився у продуктивні дебати між польськими й українськими колегами, тобто між учнівською молоддю ЄРШ і студентами нашої академії та коледжу. Дебати проходили у читальній залі

бібліотеки нашого ЗВО, мали різноплановий характер, не були обмежені змістовою тематикою та відзначилися демократичною формою проведення. Представниками нашого студентства були майбутні вчителі іноземних мов Оксана Грогуль, Аліна Демчук, Катерина Гомон, Софія Паринюк, які навіть використали ретроматеріали з історії навчального за-

співана і «Мала театральна форма». На цьому конкурсі були представлені номери кожної із десяти закордонних делегацій, а

також учнів Тернопільської гімназії №4 ім. Юліуша Словацького. Студенти нашої академії виступали у першій номінації, де високе декламаторське мистецтво продемонстрували Ярослав Домбровський, Ірина Бевсюк, Ірина Кулик і Вікторія Беринда.

Програма Зльоту включала ще одне традиційне дійство – висадку троянд у розарій академії як символічний дар поету на місці його народження. Гості відвідали польську недільну школу у нашому місті, Товариство польської культури ім. Ю.Словацького, де подарували книги для бібліотеки школи і Товариства.

Наших гостей чекала широка культурна програма і за межами нашої академії: екскурсійні поїздки до Тернополя, Вишнівця, до Свято-Успенської Почаївської лаври, заходи в Літературно-меморіальному музеї Юліуша Словацького. А далі маршрут учасників Зльоту проліг до старовинного Львова з відвідинами його культурно-мистецьких закладів, де збереглися сліди польської культури.

Урочисте закриття Зльоту ЄРШ пройшло у нашій академії. Учасників привітав хор народного співу під

керівництвом Ольги Пуцик відомою як в Польщі, так і в Україні пісню «Гей, соколи!» авторства випускника Волинського ліцею в Кременці Томаша Падури.

Зі словами подяки до присутніх звернувся ректор нашої академії, професор Афанасій Ломакович, який вручив Сертифікати за участь у цьому міжнародному молодіжному зібранні Анджею Крулю та опікунам учнівської молоді. Гості та господарі обмінялися символічними подарунками, а наші студенти залишили кожному

зі своїх юних друзів сувеніри на згадку про перебування у Кременецькій гуманітарно-педагогічній академії ім. Тараса Шевченка.

Особливим було звернення керівника закордонної делегації Анджея Круля до професора Афанасія Ломаковича під час вручення йому Почесної

відзнаки «Золотий Юліуш». На завершення зустрічі знову прозвучав «Тестамент» у виконанні тріо польських ліцеїстів – і його знову дружно підхопив увесь зал на знак об'єднання молодих сердець навколо постаті польсько-українського поета.

XXXIV Зліт Європейської родини шкіл ім. Юліуша Словацького наблизився до свого фіналу, відкриваючи шлях для наступного Зльоту, для нових зустрічей, концертів, конкурсів, дискусій – всього, чим багате життя студентської та учнівської молоді наших братніх народів.

кладу, у своїх дискусійних виступах зверталися до педагогічної творчості викладачів Волинського ліцею, засновника Волинської гімназії Тадеуша Чацького, до мистецького подвигу Бопре і Пічмана, а також висвітлювали актуальні питання про сутність, форми та завдання студентського самоврядування.

У відповідь Кароль Селіга з Варшави, Міхал Човек із Хожува, Марта Вонсковські та Норберт Мазура із Вроцлава, Катаржина Вигнанец з Ярослава, Якуб Словячек із чеського Цешина розповіли про специфіку навчальної та виховної роботи, культурно-мистецьке життя в освітніх закладах ЄРШ, про організацію навчальної та позанавчальної діяльності учнівської молоді, про зв'язки ліцеїв і гімназій як в рамках ЄРШ, так і з іншими освітніми закладами Польщі та зарубіжжя. Наші студенти інформували своїх юних зарубіжних колег про своє студентське життя, насамперед про особливості оволодіння відповідними педагогічними спеціальностями, про вивчення іноземних мов і зокрема польської. Тут йшлося про можливості практичної підготовки майбутнього фахівця іноземної філології, які може забезпечити своїм студентам наша академія. Не залишилися поза увагою питання побуту та культурного дозвілля студентської молоді.

Цього ж дня Зала Гуго Коллонтая приймала учасників міжнародного фестивалю-конкурсу «У колі поезії Юліуша Словацького», що проходить у трьох номінаціях: «Поезія», «Поезія

ЗАВДАННЯ СКЛАДНІ, ПРОТЕ ВИРІШУВАНІ

(Початок на стор. 2)

Значний обсяг інформації щодо освітньо-професійних програм розміщується на офіційному вебсайті навчального закладу, роль якого постійно зростає. Наголошуємо на необхідності його англійської версії для доступу навчального закладу до програми Еразмус+.

У цьому навчальному році не плануємо відкриття нових бакалаврських та магістерських програм. Будемо робити акцент на спеціальностях, на які є попит і які себе добре зарекомендували. Виходимо з того, що якість освіти – першочергове завдання, стрижнева проблема акредитації освітньо-професійних програм.

Одним зі шляхів забезпечення високого рівня фахової підготовки є практика, якій у навчальному закладі приділяється особлива увага. Про це свідчить і закордонний досвід, коли теоретичний рівень обов'язково шліфується під час формування практичних умінь та навичок. Одним із

видів практики виступає практика у літніх оздоровчих таборах. Тут є кілька позитивних моментів: це і первинне знайомство із дитячим колективом, перша спроба себе в якості педагога; це оздоровлення, відпочинок, якісне харчування і непоганий заробіток.

Особливої уваги потребує організація самостійної роботи студентів у другу половину дня. Скорочення аудиторного навантаження студента до 20 – 22 годин на тиждень не повинно впливати на якість підготовки. Тому йдеться про активну участь викладачів та керівну й організаційну роль завідувачів кафедр, які мають знайти сучасні цікаві форми роботи, формувати такі завдання, які б вимагали творчої, пошукової роботи студента.

Надзвичайно важливим складником діяльності закладу вищої освіти виступає науково-дослідницька діяльність його викладачів, а візитівкою навчального закладу є проведення наукових конференцій міжнародного, всеукраїнського та регіонального масштабу. Навчальний рік, що минув, був ознаменований низкою знакових заходів освітнього, наукового та культурно-мистецького життя не лише навчального закладу, а й міста Кременця й України в цілому. Пригадаймо сторінки наукових форматів: Всеукраїнські наукові читання «Кременецька граматики (1638 р.) в контексті освітньо-культурного розвитку України другої половини XVI – першої половини XVII ст.»; Міжнародна наукова конференція «Волинь в українській, польській і світовій історіографії»; Всеукраїнські наукові читання «Становлення освіти на Кременеччині: погляд крізь століття», приурочених до 100-річчя відкриття Української гімназії імені Івана Стешенка у м. Кременець; Всеукраїнська науково-практична конференція «Litteris et artibus: нові горизонти»; «XV звітна науково-практична конференція професорсько-викладацького складу за 2018 рік»; XV студентська науково-практична конференція «Актуальні проблеми сьогодення очима молоді»; «Освіта на Кременеччині: традиції та перспективи» у рамках IV Всеукраїнського семінару-турпоходу «Kremenets science: open air, або Наука в кросівках».

Маємо відчутний поступ у видавничій діяльності. Академія отримала доступ до платформи Web of Science за кошти держбюджету України, що розширює можливості публікації викладачів у наукових виданнях, внесених до міжнародних баз даних.

Вимогою часу є позиціонування наукової діяльності викладачів у відкритому міжнародному просторі. З цієї метою необхідно створити бібліометричний профіль кожного викладача. Більшість науково-педагогічних працівників таку ділянку роботи виконали. Продовжуємо роботу щодо реєстрації науково-педагогічних працівників академії в міжнародній базі Google Academia (Scholar). Наступним кроком є вихід на інші наукометричні бази даних, зокрема ORCID та інші.

На підставі реєстраційного номера в наукометричних базах даних викладачі забезпечують собі коректну цитуваність власних статей, можливість подавати свої статті у престижні міжнародні наукові видання, формувати особистий рейтинг в українському індексі наукового цитування, в рейтингах міжнародного рівня, участі у подачі заявок на гранти. За навчальний рік науково-педагогічними працівниками академії опубліковано 268 праць: 13 навчальних, навчально-методичних посібників (10 одноосібних, 2 – у співавторстві та 1 колективна), 8 монографій (1 одноосібна, 7 колективних), 2 патенти, 14 авторефератів (3 докторські та 11 кандидатських), 21 методична рекомендація, 16 навчальних програм, 65

(за матеріалами Вченої ради академії)

статей у фахових виданнях, 31 зарубіжна стаття, 96 – інші публікації, 2 тези.

У минулому навчальному році підготували монографії Дем'янчук О. Н., Комінярська І. М., Онищук І. А., Соляр Л. В., Ратинська І. В., Цісарук В. Ю., Фіголь Н. А. та Шмир М.Ф.

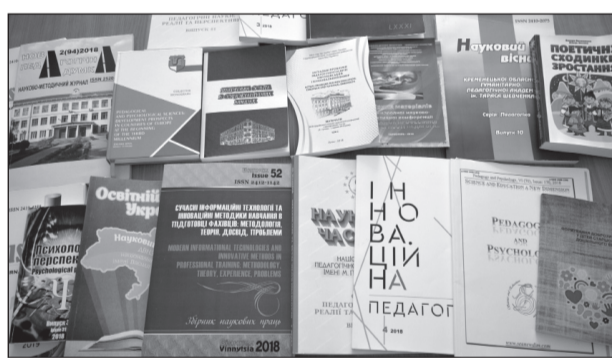
Одноосібні посібники опублікували Боднар М. Б. – «Етнопсихологія (контент навчальної дисципліни)»; Бондаренко Т. Є. – «Польова практика з методики навчання біології та природознавства»; Воляннюк І. О. – «Актуальні питання української ономастики»; Доманюк О. М. – «Формування доброзичливості у дітей старшого дошкільного віку»; Дубровський Р. О. – «Дивлюсь на світ дитячими очима...»; «Читацький щоденник для студентів коледжів»; Ільчук Л. П. – «Формування мотивів майбутніх учителів музичного мистецтва до виховання підлітків засобами дзвонарства»; Павелко В. В. – «Методика викладання математики»; Соляр Л. В. – «Етнокультурна компетентність майбутніх учителів музичного мистецтва»; Янков А. В. – «Англо-саксонський період розвитку англійської мови».

У співавторстві вийшли видання «Родинне дозвілля у початкових класах» (Корнієнко С. М.); «Старослов'янська мова» (Невідомська Л., Лісняк С.); «Методика викладання спортивно-педагогічних дисциплін у закладах вищої освіти фізичного виховання і спорту» (за загальною редакцією Папуші В. Г.).

За результатами проведення наукових конференцій та інших форумів видано збірники наукових праць: «Науковий вісник Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка. Серія: Педагогіка» (Випуск 11); «Актуальні проблеми гуманітарної освіти: збірник наукових праць» (Випуск 16); «Студентський науковий вісник» (Випуск 15); «Кременецькі компаративні студії» (Випуск 8); «Litteris et Artibus: нові горизонти: збірник наукових статей» (Випуск 3); «Kremenets science: open air, або Наука в кросівках: збірник наукових статей» (Випуск 4); «Verba magistri. Збірник студентських наукових праць» (Випуск 1).

Важливий штрих у портреті закладу вищої освіти – його міжнародне співробітництво. Визначаючи стратегічні завдання у міжнародному співробітництві, плануємо вийти на новий рівень зв'язків з університетськими центрами зарубіжжя, уклавши нові угоди про співпрацю в науковій, освітній сфері та сфері академічних обмінів.

Продовжено угоду про міжнародну співпрацю з Вармінсько-Мазурським університетом в Ольштині (Польща). Будемо і надалі поглиблювати співпрацю в рамках уже існуючих угод з університетами, міжнародними освітніми фон-

дами та організаціями.

Розпочата робота щодо активної участі науково-педагогічних працівників і студентів академії у проектах програми Європейського Союзу «ЕРАЗМУС+». Створена робоча група, зі своїми ініціативами включилася в роботу кафедри іноземних мов та методики їх викладання (завідувач кафедри Воронцова Н.Г.). У цьому плані будемо орієнтуватися на «Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім.Тараса Шевченка». При консолідованих зусиллях така робота буде реалізована і принесе позитивні результати і викладачам, і студентам.

Вагомо заявила про себе молода наука. Студентське наукове товариство на чолі з Анастасією Пачковською і Рада молодих науковців з її очільником Дубровським Р.О. активно поширюють інформацію про свою діяльність на інформаційних стендах, офіційних сторінках Товариств у Facebook, Instagram, сайті академії та в газеті «Замок».

Необхідно відзначити досягнення студентського наукового активу: студент факультету фізичного виховання та біології Придатко Назар став переможцем III (III) етапу IX Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка і здобув Диплом III ступеня (науковий керівник – старший викладач Дубровський Р.О.); за підсумками XIX Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика здобули перемогу та нагороджені Дипломом I ступеня студентки гуманітарно-технологічного факультету Гомон Катерина та Жолоб Ірина (науковий керівник – доцент Воляннюк І.О.); студентка педагогічного коледжу Верещинська Діана нагороджена Дипломом III ступеня (науковий керівник – викладач Яцюк Н.М.).

В нашій академії 2019 – 2020 навчальний рік оголошено роком «Волинських Атен» з нагоди відзначення 200-літнього ювілею становлення вищої освіти у м. Кременці – з історичними витоками від Волинського ліцею до сьогодення.

Волинський ліцей – це осередок освіти, науки та культури в Центрально-Східній Європі першої третини XIX століття, який належить до числа небагатьох навчальних закладів, що заснували вищу школу в Україні. Відомі «Волинські Атени» четверть століття були центром інтелектуального життя і культурно-освітньою столицею Правобережної України.

Над реалізацією заходів у підготовці до урочистостей працює викладацький та студентський колективи, технічні працівники та обслуговуючий персонал. Це свято нашої родини, тому докладемо максимум зусиль, щоб запрошені, гості, наш колектив були приємно вражені результатом спільної праці та з оптимізмом дивилися у майбутнє. Пропедевтикою до ювілейних дій стали «Діалог двох культур-2019», XXXIV Зліт ЄРШ імені Юліуша Словацького, а продовженням будуть Міжнародна наукова конференція «Місто Кременець у культурно-освітньому просторі Центрально-Східної Європи», урочистості з нагоди 200-літнього ювілею становлення вищої освіти у м. Кременці та Всеукраїнська науково-практична конференція «Litteris et artibus: нові горизонти».

Наша історія та сьогодення, потенційні можливості науково-педагогічного і студентського колективів, напрацьований досвід і структурована система роботи дають нам підстави вважати, що складні завдання, поставлені перед академією на нинішньому етапі розвитку, будуть успішно виконані.

КРЕМЕНЕЦЬКА ОБЛАСНА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ ІМ. ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

відповідно до Закону України «Про вищу освіту»

ОГОЛОШУЄ КОНКУРС на заміщення вакантних посад:

- Кафедра іноземних мов та методики їх викладання: старшого викладача – 1 (кандидат наук)
- Кафедра теорії і методики трудового навчання та технології: старшого викладача – 1
- Кафедра теорії і методики дошкільної та початкової освіти: доцента кафедри – 1 (кандидат наук, доцент) старшого викладача – 1 (кандидат наук)
- Кафедра педагогіки та психології: старшого викладача – 1 (кандидат наук)
- Кафедра мистецьких дисциплін та методики їх викладання: доцента кафедри – 1 (заслужений майстер народної творчості України) старшого викладача – 1 (кандидат наук)
- Кафедра спортивних ігор та туризму: професора кафедри – 1 (кандидат наук, професор) старшого викладача – 2
- Кафедра біології, екології та методики їх викладання: доцента кафедри – 1 (кандидат наук, доцент)

Перелік документів, які подають на ім'я ректора академії: заява, список наукових праць і винаходів; документи, які підтверджують підвищення кваліфікації протягом останніх п'яти років (дипломи, сертифікати, свідоцтва, інші передбачені законодавством України документи); письмовий звіт за попередній період про наукову, навчальну, методичну, організаційну роботу.

Претенденти, які не працюють в академії, крім заяви, подають особовий листок з обліку кадрів (засвідчений за попереднім місцем роботи); 2 фотокартки розміром 4х6см, автобіографію; копії документів про повну вищу освіту, науковий ступінь, вчене звання, засвідчені в установленому порядку; копію паспорта громадянина України (стор. 1, 2 і 11); копію трудової книжки, засвідчену кадровою службою за основним місцем роботи із зазначенням дати засвідчення; список наукових праць і винаходів та інші документи, які свідчать про професійні якості претендента.

Термін подання документів на участь у конкурсі – 30 днів від дня опублікування оголошення у пресі (газета «Замок») та офіційному веб-сайті навчального закладу.

Документи подаються у відділ кадрів академії за адресою: вул. Ліцейна, 1, м. Кременець, 47003.

Телефон для довідок: (03546) 2-19-91, 2-24-15.

ДУХОВНА ТВОРЧИСТЬ КОМПОЗИТОРІВ ГАЛИЧИННИ

При виборі теми дисертаційного дослідження молодий науковець нашого закладу вищої освіти Світлана Гуральна виходила з того, що соціокультурні дослідження окремих регіонів України з позиції визначення їх локальних особливостей розвитку виступають одним із пріоритетних напрямів сучасної вітчизняної гуманітарної науки. У цьому контексті багатий матеріал для аналітичних пошуків дає культурно-мистецьке життя Галичини кінця XIX — початку XX століття, що характеризувалося впливом складних історико-політичних і соціальних обставин, обумовлених тривалим розподілом українського етносу між різними державами та релігійними конфесіями. Останнє актуалізувало роль духовного мистецтва, насамперед його музичної складової, у згуртуванні української нації та збереженні національної ідентичності. Це і схилило дисертантку до наукового дослідження за темою «Духовна творчість галицьких композиторів кінця XIX — першої половини XX століть у контексті літургійно-хорової практики регіону».

Дисертаційна робота виконувалась на кафедрі музичної медієвістики та україністики у Львівській національній музичній академії ім. М.В.Лисенка. Наукове керівництво дисертаційним дослідженням молодого науковця здійснила доктор мистецтвознавства, завідувач згаданої кафедри, доцент Наталя Сиротинська. На засіданні спеціалізованої вченої ради цього ж ЗВО відбувся захист дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства. Опонували нашому науковцеві доктор мистецтвознавства, професор Прикарпатського НУ ім. Василя Стефаника Ганна Карась і кандидат мистецтвознавства, доцент Львівського НУ ім. Івана Франка Світлана Салдан.

Досліджуючи проблему, дисертантка вивчала відповідні архівні фонди та періодичні видання, нотні джерела та пов'язані з ними бібліографічні й археографічні описи, що відображали не лише соціокультурний контекст галицького середовища, а й запити соціуму щодо функціонування сакрального мистецтва, насамперед музичного. Саме це надає змогу висвітлити систему ціннісних орієнтирів, які сповідували і пропагували композитори Галичини, на цій основі визначити теоретико-стилістичну специфіку їх духовної творчості та вирішити низку конкретних завдань: осмислити соціокультурні обставини діяльності УГКЦ, дослідити проблема-

тику літургійно-хорової творчості її духовенства, а також тенденції розвитку хорового мистецтва у духовних закладах регіону, висвітлити форми впливу освітніх реформ на дяко-регентську освіту та співпрацю церковних і світських хорових колективів, охарактеризувати локальні особливості літургійної практики та літургійно-хорову творчість окремих композиторів, теоретико-стилістичні аспекти якої і стали предметом дисертаційного дослідження.

Теоретичну базу дисертаційної роботи склали праці відомих авторів з теорії та історії церковної музики, основні положення літургії Східного обряду, дослідження з практики та історії літургійного співу, хорового виконавства. Такий підхід забезпечив новизну і значення дисертаційних пошуків: з даної тематики виявлено нові архівні та бібліотечні матеріали, публікації періодичних видань, що забезпечило включення їх до наукового обігу і вивчення співпраці світських та духовних хорових колективів на основі фіксованих джерел їх творчої діяльності; здійснено аналіз впливу реформ у галузі музично-хорової освіти на хорове життя краю та активізацію музично-хорової творчості.

У підсумку, теоретичне значення роботи полягає у художньо-стильовій оцінці літургійно-хорових музичних творів, а також у відкритті нових імен авторів церковної музики. У практичному плані матеріали дисертації можна використати у вивченні історії богослужбового музичного мистецтва, у навчальних і методичних посібниках релігійної тематики, хорової культури і мистецтва України, у навчальних закладах світового і духовного спрямування, у практичній діяльності диригентів колективів духовної музики.

Основні результати дисертаційного дослідження викладено у 18 наукових публікаціях, з яких 10 — у вітчизняних фахових виданнях, 2 — у міжнародних періодичних і 6 — у збірниках матеріалів тематичних наукових конференцій, а також оприлюднені на 9 всеукраїнських і міжнародних наукових форумах.

Автор дисертаційної роботи підкреслює високу фахову і моральну відповідальність майстрів музично-духовного мистецтва у формуванні та зміцненні національної свідомості громадян засобами літургійно-хорової складової сакрального обряду, що сприяє консолідації українського народу.

ВІТАЄМО!

Успішно захистила дисертаційне дослідження на здобуття наукового ступеня кандидата наук

ГУРАЛЬНА Світлана Степанівна
кандидат мистецтвознавства

НАУКОВЦІ СВІТУ — ПРО КАТЕГОРІЮ ЯКОСТІ

«Стратегія якості в промисловості та освіті» — спільне видання науковців України і Болгарії, що побачило світ у видавництвах болгарської Варни й українського Дніпра. Книга включає матеріали одноім'яної XV Міжнародної наукової конференції. На її сторінках 303 науковці різних країн презентують результати своїх аналітичних досліджень у 122 наукових тематичних напрямках.

Науковий форум і публікація його матеріалів стали результатом ефективної співпраці науково-освітніх інституцій європейського інтелектуального простору: Технічного університету м. Варна (Болгарія), Алгарве Фаро (Португалія), Університету Аалто-Гельсінкі (Фінляндія), Міністерства освіти і науки України, Національної металургійної академії України, Київського національного торговельно-економічного університету, Національного авіаційного університету, Дніпровського освітнього центру, Національного агентства з акредитації України, Харківського торговельно-економічного інституту, Інституту інтегрованих форм навчання НМетАУ.

Редакційну раду міжнародного наукового видання очолював член-кореспондент НАН України, ректор Національної металургійної академії України, професор Олександр Величко, а редакторами-упорядниками виступили науковці цього ж ЗВО Тетяна Хохлова і Юрій Ступак.

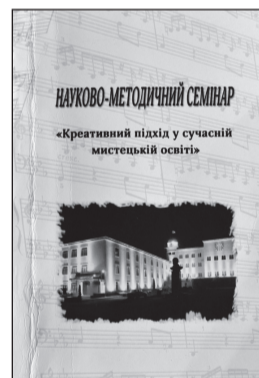
На 522 сторінках престижного наукового збірника висвітлюються кардинальні проблеми виробничі та культурно-освітньої сфер сучасного суспільства: розвитку національних економік і національних науково-освітніх систем у контексті їх інтеграції у європейський і світовий економічний та культурний простори. Саме під таким кутом зору науковці — фахівці різних профільних — говорили про феномен якості у промисловості й освіті, про місце інформаційних технологій у виробничій і соціально-культурній сферах, про теоретичні і прикладні аспекти розвитку економічної теорії та її інноваційно-інвестиційний потенціал у сферах техніки, технології, технічного регулювання та забезпечення якості тощо.

Матеріали розділу «Якість в освіті» підтвердили, що сучасна педагогічна наука зосереджується на проблемах інтеграції інноваційних технологій в науку й освіту, модернізації форм і змісту наукової та освітньої діяльності, ефективності ринку освітніх послуг, а також на якості управління структурами системи національної освіти.

Цей розділ містить статтю доктора педагогічних наук, проректора з наукової роботи нашої академії, професора Валентини Бенери «Щодо інтенсифікації самостійної роботи магістрів». Важливість проблематики автор бачить насамперед у тому, що організація самостійної роботи майбутнього фахівця не тільки вимагає, а й неможлива без використання відповідних інноваційних технологій, які модернізують та інтенсифікують навчальну і науково-пошукову діяльність. Це сприяє формуванню здатності молоді людини до життєтворчості і тим самим стає однією з важливих передумов національного культуротворення. А в цьому сьогоднішнім магістрантам — завтрашнім фахівцям соціально-культурної сфери — належатиме важлива роль. Серед стратегій самостійної роботи магістрантів автор називає такі, як міжособистісні контакти та сумісна діяльність в рамках діад, бригад, творчих груп; застосування телекомунікативних технологій у зборі необхідних матеріалів і даних; пошук, систематизація і використання документальних джерел; публікації в мережі Інтернет і їх використання для самоосвіти. Важливим елементом такої стратегії виступає вивчення і засвоєння конструктивного зарубіжного досвіду.

ДО МЕТОДИКИ — В ТВОРЧИМ ПІДХОДОМ

За матеріалами науково-методичного семінару «Креативний підхід у сучасній мистецькій освіті» Видавничим центром нашої академії опубліковано одноім'яний збірник науково-методичних статей, підготовлених учасниками згаданого зібрання фахівців. Загальну редакцію видання здійснили науковці-музикознавці Лариса Соляр та Інна Ратинська. Основна особливість книги: абсолютну більшість її авторів складають юні дослідники мистецтвознавчої проблематики — магістранти спеціальності «Музичне мистецтво».

Тон музикознавчій дискусії задає магістрантка Ірина Кухарська, котра розкриває «Роль професійної компетентності вчителя музичного мистецтва в організації творчої діяльності учнів» (науковий керівник — доцент І.П.Гринчук). Автор визначає інформаційну, комунікативну, продуктивну, моральну, психологічну, предметну, соціальну і математичну компетентності й особисті якості вчителя, які вважає основним компонентом професійної компетентності педагога-музикознавця. Її колега Тетяна Петручок бачить важливу «Роль виховних процесів у формуванні особистості майбутніх учителів мистецтва» (науковий керівник — кандидат педагогічних наук Л.В.Соляр), аргументуючи це необхідністю оволодіння методикою безпосереднього емоційного звернення до внутрішнього світу дитини, де особливе місце належить музичній культурі.

Вікторія Ляковська звернулася до методики «Використання арт-технологій на уроках музичного мистецтва у школі» (науковий керівник — доцент М.Л.Швидків) і переконує, що арт-технології належать до найефективніших інновацій на інтегрованих уроках мистецтва у школі. Подібної позиції дотримується ще один підопічний доцента М.Л.Швидківа, Євген Пилипчук, який аналізує «Використання інтерактивних технологій на уроках музичного мистецтва» і обстоює тезу про особливу важливість активної взаємодії всіх учасників навчального музикознавчого процесу, що сприяє їх інтелектуальній, емоційній і творчій активності. Юлію Розмаринівську також привабила саме інноваційна тематика, зокрема «Музикотерапія в системі освітнього процесу закладів дошкільної та загальної середньої освіти» (науковий керівник — доцент М.В.Булда). Висновок юної дослідниці однозначний: саме музикотерапія здатна бути засобом виховання, збереження та захисту кращих моральних якостей молоді людини в сучасному технологізованому соціумі.

Частина магістрантів звертаються до питань вокально-хорового мистецтва: Іванна Кот («Вокально-хорова робота як засіб музичного виховання учнів»; науковий керівник — доцент А.І.Шинкаренко), Марія Шуляк («Професійна підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-хорової роботи у школі»; науковий керівник — професор О.Н.Дем'янчук), Юлія Гусарук («Створення музичного образу засобами вокального виконавства»; науковий керівник — старший викладач А.М.Афанасенко) і Катерина Король («Вікові особливості розвитку дитячих голосів»; науковий керівник — доцент А.І.Шинкаренко). Узагальнюючим методичним підсумком цієї тематики виступає дослідження науковця кафедри мистецьких дисциплін і методики їх викладання О.А.Пуцик «Вплив галузей етнохудожньої діяльності на методичну роботу керівника дитячого хорового колективу».

Окремі статті присвячені методиці навчання інструментальному виконавству. Викладач-методист педагогічного коледжу Н.П.Найчук і асистент кафедри мистецьких дисциплін і методики їх викладання В.М.Яскевич досліджують «Особливості індивідуального розвитку студента-баяніста (акордеоніста) на уроках основного музичного інструмента». Їх практику наслідують магістранти Олександр Мельничук («Використання баянної літератури у сучасній практиці музичної освіти»; науковий керівник — доцент І.П.Гринчук) і Богдан Савчук («Дитяча фортепіанна музика як чинник виховання підростаючої особистості»; науковий керівник — М.В.Булда).

Історії музичного мистецтва присвятили свої наукові розвідки магістранти Мар'яна Ткачук («Історичні передумови розвитку бандурного мистецтва в Україні»; науковий керівник — Б.І.Яремко) і Павло Левицький («Баянно-акордеонне мистецтво Київщини 50 — 60-х рр. XX століття») (науковий керівник — О.Н.Дем'янчук). Історичний акцент у методологічній проблематиці зробили Тетяна Вознюк в аналітичному огляді навчально-методичної літератури Василя Лужного (науковий керівник — доцент В.М.Булда) і Євгенія Салюк, характеризуючи формування чуття ритму за педагогічною концепцією Карла Орфа (науковий керівник — доцент А.І.Шинкаренко), а студентка педагогічного коледжу Софія Вересюк долучила краєзнавчу тематику, досліджуючи кременецькі тексти у музичному мистецтві сьогодення і минулого (науковий керівник — викладач-методист педколеджу Н.П.Найчук).

Окремі роботи збірника стосуються інших мистецьких сфер. Зокрема, кандидат мистецтвознавства О.Г.Панфілова характеризує «Особливості архітектури Єзуїтського колегіуму у Кременці», а кандидат педагогічних наук Л.В.Соляр — «Український костюм як засіб вираження етнорегіональної культури». Відійшли від музикознавчої тематики магістранти Світлана Атаманчук, яка висвітлювала важливість художньо-естетичного виховання школярів (науковий керівник — доцент М.В.Булда), Ірина Паляниця, визначаючи театралізовані ігри як засіб розвитку творчих здібностей молодших школярів (науковий керівник — професор Б.І.Яремко), і Вадим Шматковський, досліджуючи організаційну структуру Кременецького ліцею 1920 — 1939 рр. (науковий керівник — доцент О.Г.Легкун).

(За матеріалами наукової частини академії)

«ДІАЛОГУ ДВОХ КУЛЬТУР» – 20 РОКІВ!

Ювілейний «Діалог двох культур – 2019» традиційно розпочався на початку осені, у сонячні вересневі дні, які 210 років тому дарували світові великого польського поета Юліуша Словацького. До творчого простору міжнародних культурних зустрічей увійшли міста Львівщини і Тернопільщини та столиця Польщі Варшава. У програмі

«Діалог...» – літературна, історична, музейна і культурознавча конференції, авторські зустрічі, презентації нових видань, тематичні засідання, конкурси та концерти.

Міжнародний захід проходить під патронатом Міністерства культури і національної спадщини Республіки Польща і Міністерства культури України, Генерального Консульства Польщі у Луцьку, Посольства України в Польщі та Люблінського Католицького Університету Яна Павла ІІ.

Організаторами зустрічі виступили Фондація «Допомога полякам на Сході» та Музей Юзефа Пілсудського в Сулеювку, управління культури Тернопільської ОДА, Обласний літературно-меморіальний музей Юліуша Словацького в Кременці. Фінансували захід Сенат Речі Посполитої Польщі, Тернопільська обласна рада і Тернопільська ОДА, Кременецькі РДА, міська і районна ради.

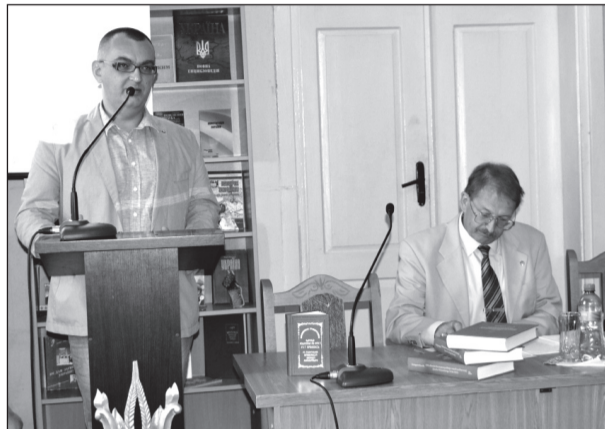
У виконанні програми «Діалог...» співпрацювали Спілка польських письменників, Національна спілка письменників України, Товариство відродження польської культури ім.Ю.Словацького в Кременці, Інститут літературної історії ім.Тараса Шевченка НАН України, Інститут Івана Франка НАН України, Національний заповідник «Замки Тернопілля», Кременецька гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка.

Концепцію історичної частини «Діалог...» забезпечили Інститут політичних студій Польської академії наук і Музей Юзефа Пілсудського в Сулеювку (професор Гжегож Новік) та Кременецька ОГПА ім. Тараса Шевченка (ректор академії, професор Афанасій Ломакович), літературної та культурознавчої – Спілка письменників Польщі (історик мистецтва Уршуля Ольбромська та письменник і громадський діяч Маріуш Ольбромський), директор Обласного літературно-меморіального музею Юліуша Словацького в Кременці Тамара Сеніна і науковець Інституту літератури ім. Тараса Шевченка НАН України Наталія Єржиківська.

Відкриття «Діалог двох культур» польського й українського народів стартувало святковим богослужінням у римокатолицькому костелі св. Станіслава у

Кременці, продовжилось покладанням квітів до пам'ятника Тарасові Шевченку і на могилу Саломеї Словацької, а завершила його урочиста хода вулицею Словацького до Музею поета, на подвір'ї якого відбулась інавгураційна частина «Діалог...». Вона включала вітання від представників органів місцевої влади, виступи академіка НАН України Миколи Жулинського, члена-кореспондента НАН України Ростислава Радишевського, письменників Олександра Смика та Григорія Штоня.

Цього ж дня розпочалось виконання теоретичної частини програми «Діалог...». Директор Національного інституту польської культурної спадщини за кордоном «Полоніка» Дорота Янішевська-Якубук охарактеризувала спільну культурну спадщину Польщі та України; завідувач кафедри полоністики Інституту філології Київського НУ ім. Тараса

Шевченка Ростислав Радишевський оприлюднив літературознавче дослідження «Дві правди у «Срібному сні Саломеї»»; Уршуля та Маріуш Ольбромські поділились роздумами про польсько-українські зустрічі у Кременці впродовж 1999 – 2019 років; доктор Ян Скловський з Варшавського відділення Товариства істориків мистецтва звернувся до актуальної теми «Волинські Афіни: до 200-річчя перетворення Волинської гімназії на лицей»; директор Музею Юліуша Словацького Тамара Сеніна говорила про постать

Юліуша Словацького як символ єднання українського і польського народів, академік Микола Жулинський – про Тараса Шевченка як поета-романтика, директор Кременецького ботанічного саду Антоніна Лісничук – про історію та сучасність цієї видатної пам'ятки природи.

Завершився перший день зустрічі мистецьким акцентом. Учасники були запрошені на концерт, присвячений 200-річчю композитора Станіслава Монюшка, та на поетично-музичну виставу до 210-річчя Юліуша Словацького «Душа-ластівка далеко від землі...», презентовані митцями педагогічних університетів Рівного і Дрогобича.

Історична конференція «3 історії Польщі та України» проходила у читальному залі бібліотеки нашої академії. До її учасників звернувся з вітальним словом ректор академії, професор Афанасій Ломакович. Науковці говорили про міжнародні стосунки Польщі та України (Гжегож Новік, Інститут політичних студій ПАН; Данило Кравець, Львівська національна бібліотека ім. Василя Стефаника), про репресії радянського політичного режиму проти польських осадників (Ганна Капустян, Кременчуцький НУ ім. М.Остроградського), про Східні Кресу у польській публіцистиці (Еміль

Ноїнські, Музей Юзефа Пілсудського в Сулеювку), про український слід у польській Конституції Третього травня (Петро Кралюк, НУ «Острозька академія»), про колекції Музею Юзефа Пілсудського в Сулеювку щодо Волинської кампанії Польських легіонів (Лукаш Суска, Музей Юзефа Пілсудського). Доктор історичних наук, професор кафедри української філології та суспільних дисциплін нашої академії Ірина Скакальська запропонувала дослідження «Історія Кременця в 1917 – 1920 рр. у контексті історії України». Оригінальні теми озвучили Лукаш Вечорек із Музею Юзефа Пілсудського («Янова Долина – базальтова копальня: розквіт і діяльність») та варшавський генеалог, член Товариства «Коло кременчан у Варшаві» Яцек Мишковські («Від Кременця до Катині. Життєвий шлях Броніслава Леопольда Буняковського, вчителя та солдата»).

Наукова конференція «Музейна справа та культурна спадщина» пройшла у Конференц-залі Музею Юліуша Словацького. Працівники цього музею приймали учасників літературознавчої конференції «Романтичне окрилення: колись і тепер». У меморіальному музеї польського поета відбулась і тематична дискусія «Скарбниця багатовікової спадщини: питання літератури».

Учасникам «Діалог...» був презентований збірник «Вокальні твори С.Монюшка та Ф.Шопена у класі постановки голосу». Презентацію збагатив сольний концерт колишньої кременчанки, заслуженого працівника культури України Галини Швидків.

У Школі польської мови при Товаристві відродження польської культури ім. Юліуша Словацького в Кременці відбулась авторська зустріч голови Варшавського відділення Спілки польських письменників Малгожати Кароліни Пекарської з місцевою молоддю.

На завершення «Діалог...» його учасники здійснили виїзне тематичне засідання до Накваші та Підкаменя, де вивчали питання збереження пам'яток архітектури, зустрілись із колективом Наквашанської ЗОШ, відвідали Музей Леопольда Бучковського й оглянули домініканський монастир, а нині Церкву Хреста Господнього у Підкамені.

Тематичне виїзне засідання продовжилось у Вишнівці та Збаражі на територіях Національного заповідника «Замки Тернопілля», зокрема в залах пам'ятки архітектури Вишнівецького палацу та на території відомої історико-архітектурної пам'ятки України – Збаразького замку. Гостей вітав директор заповідника Анатолій Маціпура, а тематичну екскурсію «Вишнівецький палац як культурний осередок Волині XVIII століття» здійснила науковий співробітник НЗ «Замки Тернопілля» Любов Шиян.

Багатим за змістом, тематично насиченим, об'ємним за масштабами заходів і кількості учасників був літературний сектор «Діалог...», означений організаторами як «Літературна бесіда». Сюди увійшли наукова конференція «В літературному горнілі», де власне бачення літературознавчих проблем у світлі українсько-польських літературних взаємин показали українські та польські майстри слова Олександр Смик, Олександр Левченко, Людмила Сірук, Олександр Гордон.

Цікавим було обговорення особливостей розвитку національної літератури у контексті власної творчості, що зробили українські письменники Сергій Синюк, Олександр Гордон та їхні польські колеги Малгожата Кароліна Пекарська, Казімеж Бурнат, Богдан Задура.

Модератором презентації поетичних і прозових видань українських і польських ав-

торів виступила голова Головного правління Спілки польських письменників, професор Анна Насіловська. Свої твори представили Маріуш Ольбромський, Францішек Габер, Сергій Синюк, Олександр Гордон, Любов Ніжник-Бурак, Юрій Вітяк, Зоряна Замкова, Тетяна Яворська, Неоніла Крем'ячанка. Особливий інтерес викликала книга Маріуша Ольбромського «Повернення до Кременця», приурочена 20-річчю «Діалог двох культур». Шанувальники національної літературної творчості ознайомились із літературними виданнями Олени Гаськевич («Юліуш Словацький в українських перекладах»), Пйотра Єгліньскі («Роман Потоцький у трьох війнах. Спогади»), Євгена Нахліка («Перипетії з приватдоцентурою Івана Франка у Львівському та Чернівецькому університетах»; «Віражі Франкового духу: Світогляд. Ідеологія. Література»), Маржени Янішевської («Презентація вибраних видань «POLONIKA»: книжкові видання та комплекти, навчальні матеріали,

мультимедійні видання, документи»), Пйотра Єзерскі («Презентація вибраних книжкових видань, навчальних матеріалів і преси, опублікованих та профінансованих фондом «Допомога полякам на Сході»»).

Прес-блок «Діалог...» заповнили виступи Івана Потія (про літературно-мистецький альманах «Курінь»), Януша Палюха (про сучасну польську пресу), Вікторії

Іваницької (про «Діалог двох культур» на сторінках кременецького «Діалог»), українських студентів-полоністів Лілії Зубар, Уляни Стець і Вікторії Григорчук (про життя окремих письменників-класиків у гімназійному журналі «Молодь»).

До літературних заходів українсько-польської зустрічі увійшли літературний пленер «Вересень натхнення», ярмарок видань у Музеї Юліуша Словацького.

... А попереду – нові зустрічі у рамках традиційного «Діалог двох культур», який цьогоріч відзначив своє 20-річчя.

Наталія САВЕЛЮК

доктор психологічних наук

Науково-педагогічний колектив Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка продовжує розширювати горизонти творчої співпраці з науковими й освітніми інституціями України і зарубіжжя. Зокрема, в рамках Міжнародного методологічного симпозиуму «Об'єкт і суб'єкт гуманітарного пізнання» було проведено XIX Міжнародну наукову конференцію «Особистість і суспільство: конфронтація чи консенсус», присвячену 210-річчю від дня народження польського поета Юліуша Словацького.

Оргкомітет зібрання очолив ректор академії, професор Афанасій Ломакович. Окрім нього, наш заклад вищої освіти представляли доктор педагогічних наук, доцент Микола Курач (заступник голови Оргкомітету), проректор з наукової роботи, доктор педагогічних наук, професор Валентина Бенера і доктор філологічних наук, професор Олександр Глотов. До складу Оргкомітету також увійшли директор Обласного літературно-меморіального музею Юліуша Словацького в Кременці Тамара Сеніна, тернопільський науковець, професор Оксана Лабашук і представники польської науки, професори Олег Лещак (голова симпозиуму) і Річард Стефанський (секретар симпозиуму).

У конференції, що проходила в залі засідань Музею Юліуша Словацького, брали участь українські фахівці з Києва, Харкова, Тернополя, Кам'янець-Подільського, Острога, Черкаса, Кременця, польські — з Кельце

і литовські — з Каунаса. Співорганізаторами конференції разом із нашою академією виступили Університет Яна Кохановського в Кельце, Обласний літературно-меморіальний музей Юліуша Словацького в Кременці, науковий альманах «Studia Methodologica» (Тернопіль).

Актуальні проблемно-дискусійні теми запропонували зарубіжні учасники наукового форуму: індивід і суспільство в художній творчості (Світлана Лещак), психологічний дискурс емоцій у медіапросторі (Катаржина Оберда), колективна й індивідуальна моделі організації і труднощі їх реалізації (Річард Стефанський), інформаційні загрози в комунікації (Пйотр Чайковський). Литовський вчений Владас Просцевічюс (Каунас) працював над питанням «Втілення слова як теоретична

проблема».

Закономірно, що основний масив теоретичної дискусійної проблематики вирішували господарі наукового форуму — українські фахівці. Представник столичної науки Аріна Сидоркіна характеризувала індивідуальне та колективне в сучасних медіатекстах. Харків'янка Оксана Просяник зацікавилася особистісною специфікою у конфліктних суспільних комунікаціях, її краянка Анна Крапивник — трансмедіальністю біблійних текстів. Науковці з Черкаса Тетяна Ісаєнко й Олена Пчелінцева розглядали реально-віртуально-імітаційні підходи до проблеми примирення. Сергій Волковинський із Кам'янець-Подільського зупинився на принципах стоїцизму як практичному

способі взаємодії особистості в суспільстві. Наші сусіди з Острога підготували свої виступи на літературознавчих матеріалах: публіцистична протидія суспільству (Лілія Помернюк) та українська рецепція в іншомовних літературних творах (Юлія Шабатіна). Активно працювали дослідники-тернополяни Катерина Трачук (особистість в тоталітарному суспільстві), Тетяна Решетука (особистість в україномовних рукописних часописах), Ігор Папуша (совість як регулятор тенденції виживання) та Оксана Лабашук (індивідуальне й колективне в антропології сміху).

Фактично кожна третя наукова доповідь на конференції належала нашим науковцям — представникам різних профільних кафедр академії. Професор Василь Василіук говорив про індивід через призму тріади «людина — суспільство

— природа», а професор Олександр Глотов — про символічний «кременецький трикутник». Доцент Олена Пасічник розкрила культурологічний аспект історію Юліуша Словацького, а молодий науковець Вікторія Якимович — стереотипні образи «чужих» в національних літературах. Автор цих рядків характеризувала релігійну особистість як суб'єкт соціальної активності, а її юна ко-

лега Мар'яна Ярошук — психосемантичні координати релігійності та духовності особистості. Конкретну методологічну про-

блематику «Інтерактивні технології в роботі соціального педагога як засіб формування гуманізації міжособистісних відносин» розробляв кандидат педагогічних наук Володимир Терпелюк.

Тематика методологічного симпозиуму «Об'єкт і суб'єкт гуманітарного пізнання» — практично невичерпна, тому науковців чекає нова зустріч наступного року вже на ювілейній XX Міжнародній науковій конференції з комплексу питань, обумовлених стратегією симпозиуму.

НАЙВИЩІ ЦІННОСТІ — ВІТАЛЬНІ

У польському місті Хенціни завершила роботу XXII Міжнародна зустріч Інтеграційного проекту для студентів, магістрантів і докторантів «Школа відкритого розуму». Символічно, що цим містом, як і Кременцем, колись володіла королева Бона і саме тут відбулось перше засідання ШВР.

Учасників зустрічі приймали науково-освітні інституції міст Кельце, Маслув, Бодзентін, де вони розкривали проблема-

тику зібрання «Життєві цінності сучасної людини». Серед учасників — науковці нового покоління, представники студентської науки з польських, українських, російських і чеських закладів вищої освіти. Україну представляли юні дослідники-аналітики з Київського НУ ім. Тараса Шевченка та Київського національного лінгвістичного університету, Харківського НУ ім. Василя Каразіна та Хмельницького НУ, Кам'янець-Подільського НУ ім. Івана Огієнка та Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка.

Нашу делегацію очолювала кандидат філологічних наук, доцент Олена Пасічник. Вона ж увійшла до Організаційного комітету цього престижного молодіжного наукового форуму, який традиційно очолюють професори Університету Яна Кохановського в Кельцах Олег Лещак і Рішард Стефанський.

В загальному, цьогоорічне засідання «Школи відкритого розуму» охопило більше сотні юних науковців із 14 закладів вищої освіти 4 країн Середньої Європи і проходило під потужним патронатом ректоратів Університету Яна Кохановського в Кель-

це і Кам'янець-Подільського НУ ім. Івана Огієнка, міської влади Хінчін, Маслува, Бодзентіна, Товариств «Центр східної культури» в Кельце, «Європа — Схід», «Польща — Схід» і фундації ім. Стефана Арвінського.

Не теорією єдиною жили учасники зустрічі, а й культурно-мистецькою практикою: вони провели тематичні художньо-концертні вечори польської, української та російської культур, здійснили екскурсійне

аналізував «Вітальні цінності в культурно-цивілізованому аспекті: польський, український і російський трибалізм». Його колега Рішард Стефанський висвітлював «Вітальні цінності в європейській аксіологічній моделі», а ще один науковець із Кельце Каторжина Нобіс-Влазло здійснила «Кількісний вимір вітальних цінностей». Польський дослідник Матеуш Ковальські запропонував цікаву, але складну в аналітичному плані тему «Вітальна символіка в західноєвропейській традиції: проблематика, методологія». Україну представляли науковці з Кам'янець-Подільського НУ ім. Івана Огієнка Оксана Лівіцька («ЗМІ як чинник формування вітальних цінностей сучасної людини») і Тернопільського НУ ім. Володимира Гнатюка Оксана Лабашук («Сміхова культура і тілесність з антропологічної перспективи»). Керівник нашої делегації, доцент Олена Пасічник виступила з темою «Віталізм як одна з особливостей художніх творів Уласа Самчука».

Проблему «Вітальні цінності: Польща і світ» польські студенти і магістранти вирішували в контексті тлумачення життєвих цінностей католицьким і православним вченнями з позицій лінгвістичного аналізу проблематики на матеріалах соціальних досліджень; робили акцент на політичному аспекті проблеми, застосовували літературознавчий підхід, а київська студентка Ольга Плешканьова звернула увагу учасників дискусії на важливість політичного і економічного секторів у формуванні можливостей для забезпечення вітальних цінностей людини в соціумі.

Дискусійний тематичний напрям «Вітальні цінності: людина і середовище» стимулював юних науковців на вирішення актуальних питань глобального протистояння людської цивілізації та природного середовища: проблеми клімату в сучасній пресі; усвідомлене споживання як життєва необхідність; можливість природи і генетика людини; маргінальність у сучасному соціумі і протистояння суспільно-традиційних і

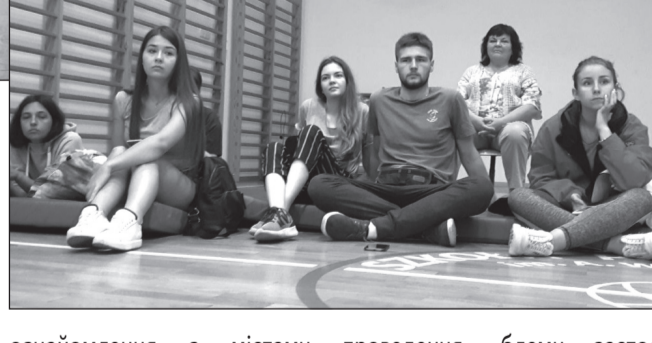
вітальних цінностей; особливості життєвих потреб людини та економічних інтересів суспільства. Саме в такому контексті роззвучали виступи наших учасників дискусії: майбутній вчитель англійської філології Аліна Демчук презентувала дещо провокативну тему «Харчова поведінка людини: їсти, щоб жити чи жити, щоб їсти?», а магістрантка Тетяна Слободенюк вела мову про «Змінені стани свідомості як одну з базових потреб людини».

Дискусія у тематичному напрямі «Вітальні цінності людини в інформаційну епоху» збила найбільшу кількість учасників і була чи не найгарячішою. Польських студентів і магістрантів зацікавили співвідношення реальних можливостей людини та її життєвих цінностей, концепції детермінізму та інтердетермінізму, психологічний дискурс з питань аксіології, ієрархія вітальних потреб людини і типологія її емоційних станів, вітальні цінності людини в мережі Інтернет, в літературі, музичній творчості та живописі XX — XXI століть. Представники молоді української науки здійснювали філософський аналіз вітальних цінностей і потреб, визначали роль суспільства, науки, культури, мови, літератури, ЗМІ у їх формуванні. Зокрема, наші студенти спеціальності «Англійська

філологія» Андрій Колісник і Назар Прокопів досліджували віталізм у творчості українських літераторів. У цьому ж руслі працювали російські студенти.

XXII зустріч учасників інтеграційного проекту «Школа відкритого розуму» завершилась. Попереду — зібрання на українських теренах. І воно, без сумніву, буде не менш цікавим та змістовним.

ознайомлення з містами проведення зустрічі, відвідали Краків і Варшаву.

Стратегічна тема «Життєві цінності сучасної людини» була розділена на три змістових напрямів: «Вітальні цінності: Польща і світ», «Вітальні цінності: людина і середовище», «Вітальні цінності людини в інформаційну епоху».

Прологом до молодіжної дискусії за анонсованими тематичними напрямками став методологічний майстер-клас, продемонстрований досвідченими науковцями — науково-педагогічними працівниками вищих закладів освіти, представлених у цьому міжнародному інтеграційному проекті. Зокрема, голова Оргкомітету зустрічі, один з очільників ШВР, професор Університету

НАШІ – НА САМІТІ ЄС!

Входження України в європейський науковий і культурно-освітній простір набуває нових форм і ширших масштабів. Доктор історичних наук, професор кафедри української філології та суспільних дисциплін Ірина Скакальська у складі освітянської делегації України брала участь у Першому Саміті Regional and Economic Diplomacy Summit, який відбувся у Варшаві та об'єднав міністрів багатьох країн ЄС, дипломатів, бізнесменів і представників університетів. Під час Саміту відбулося урочисте підписання Варшавської декларації про створення організації «Європейський альянс кластерів (ЕСА) для співпраці науки та бізнесу».

Пленарні та секційні засідання цього форуму носили тематичні спрямування «Бізнес», «Міське самоврядування», «Наука» і проходили у форматі панелей, стендових доповідей, офіційного та неофіційного спілкування.

Наш науковець була учасником і працювала на презентаційних

майданчиках різних культурних і науково-освітніх інституцій країн ЄС, де було продемонстровано, що локальна дипломатія – це ефективний інноваційний інструмент регіонального управління, який дає нові можливості для співпраці громад у сфері економіки і науки, а науково-освітні заклади виконують важливу роль у регіональному співробітництві. Саме тому символічно, що освітянська делегація України була повноправною учасницею Саміту.

Тут відбувся обмін думками щодо українсько-польського співробітництва у галузі культури, освіти та науки. Наша учасниця поділилася зі своїми польськими колегами враженнями про наукове стажування на базі Варшавського та Ягеллонського університетів у рамках проекту «Інноваційний університет і лідерство».

СТОРІНКАМИ ІСТОРІЇ ВОЛИНИ

Наукові співробітники Кременецько-Почаївського державного історико-архітектурного заповідника підготували і провели чергові традиційні «Кременецькі читання з історії Волині». Ініціатор та основний науковий координатор «Читань» – учений секретар ДІАЗу, кандидат історичних наук, доцент кафедри української філології та суспільних дисциплін нашої академії Володимир Собчук.

Учасників наукового зібрання вітали перший заступник міського голови Кременця Микола Матвіюк і директор ДІАЗу Вадим Микулич, який і дав старт полілогу науковців – фахівців історичної науки з різних науково-освітніх установ України.

«Читання» відбувалися у двох тематичних напрямках: «Проблеми історії Середньовічної і Ранньомодерної Волині» та «Проблеми історії Волині XIX – XX ст.ст.», тому науковці розділилися на дві секції, що проходили в залі Гуго Коллонтая і читальному залі історичного корпусу нашого начального закладу.

У першій секції, де висвітлювались питання Середньовічної Волині, виступили науковий співробітник Інституту народознавства НАН України, професор Сергій Сегада («Княжі поховання в Успенському соборі м. Володимира-Волинського»), професор Львівського НУ ім. Івана Франка Леонтій Войтович («Дмитро-Любарт Гедимінович і боротьба за збереження королівства Русі»), доцент НУ «Києво-Могилянська академія» Ігор Тесленко («Два волинські межові акти XV ст.»), директор Народного музею історії Львівського НУ ім. Івана Франка Юрій Гудима («Галицько-Волинське пограниччя Княжої доби в історичному регіоні Плісеська») та науковий співробітник Державного історико-культурного заповідника м. Дубно Юрій Пшеничний («Дубенська волясть та її місце у структурі земель-князівств XI – XIII ст.»), а доцент Володимир Собчук характеризував «Волинь на політичній карті Середньо-Східної Європи середини і другої половини XIV ст.». В аналітичному огляді Волині на зламі епох науковці опиралися на конкретний історичний матеріал: археологічні дослідження Рівненського замку (доцент Рівненського ДГУ Богдан Прищеп та співробітник Рівненського краєзнавчого музею Олексій Войтюк), пам'ятки торгівлі Львова і волинських міст (професор НУ «Львівська політехніка» Святослав Терський), віїти містечка Сокол в XVI – XVII ст.ст. (доцент Львівського НУ ім. Івана Франка Андрій Заяць), Кременецький офіціалат Володимирсько-

Берестейської унійної єпархії (професор НУ «Острозька академія» Петро Кулаковський), сакральні споруди м. Острога (доцент НУ «Острозька академія» Віктор Атаманенко).

У розмові про Ранньомодерну Волинь брали участь викладач нашого педагогічного коледжу Віталій Галішевський (про військові підрозділи Волинського воеводства у Хотинській війні), завідувач відділу НДІ українознавства МОН України Ірина Ворончук (про українську ранньомодерну родину), директор Центру туристичної інформації та послуг Оксана Штанько (про сюжети з історії Луцька часів Хмельниччини), доцент НУ «Острозька академія» Микола Близняк (про міста Степанської волості), завідувач відділу Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України Володимир Александрович (про контракт кременецького скульптора Стефана Кульчицького на Кременеччині) та заступник директора Нетішинського міського краєзнавчого музею Тарас Вихованець (про окремі привілеї волинським містам і селам).

Проблеми історії Волині XIX – XX ст. аналізувалися в часопросторі XIX століття та у міжвоєнний і воєнний період XX ст. Увагу науковців СХУ ім. Лесі Українки привернули мешканці волинських містечок (професор Оксана Карліна), видання книгозбірні Кременецького василіанського монастиря (доцент Вікторія Білик), монастир реформаторів у Дедеркалах (аспірантка Анна Кирилюк); образ князя-короля Данила Романовича в науковій літературі Галичини (професор Тернопільського НПУ ім. Володимира Гнатюка Іван Куций). Міжвоєнну Волинь проектували у контексті антипольського руху (професор СХУ ім. Лесі Українки Юрій Крамар), діяльності спецслужби Державного центру УНР у Кременецькому повіті (професор Рівненського ДГУ Руслана Давидюк), формування органів НКВС на Західній Україні (доцент СХУ ім. Лесі Українки Лариса Шваб). Доктор історичних наук, професор кафедри української філології та суспільних дисциплін нашої академії Ірина Скакальська охарактеризувала життєпис та науково-публіцистичну спадщину Івана Власовського.

Цікаві та маловідомі факти з історії Волині у роки Другої світової війни оприлюднили голова Рівненського обласного осередку Всеукраїнської правозахисної організації «Меморіал» ім. В. Стуса Володимир Борщевич (обставини арешту архієпископа Олексія (Громадського)), доцент НУ «Острозька академія» Андрій Смирнов (Волинська єпархія Автономної православної церкви в 1942 – 1943 роках) і професор МЕРУ ім. академіка Степана Дем'янчука Андрій Жив'юк (волинський слід у втечі в'язнів з табору в Норильську у серпні 1945 р.).

Учасниками «Кременецьких читань з історії Волині» були студенти спеціальності «Історія» нашої академії.

ЗАВЖДИ АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ

До них насамперед належать проблеми, пов'язані із психологічним аспектом життєдіяльності людини. У такому тематичному напрямі працювали учасники VIII Всеукраїнського наукового семінару «Методологічні проблеми психології особистості», що проходив на базі філософського факультету і науково-дослідного центру «Психологія розвитку особистості» Прикарпатського НУ ім. Василя Стефаника. Науковці аналізували кількісні та якісні дослідження в сучасній психології особистості та персонології, стратегії застосування змішаних методів досліджень, а також верифікацію психотехнічних розробок у галузі психології особистості. Велика увага була приділена висвітленню психометричних стандартів, психологічній герменевтиці, дискурс-аналізу, нарративному аналізу й іншим актуальним проблемам і конструктам сучасної психологічної науки.

Учасників семінару вітали проректор університету-господаря з наукової роботи, професор Валентина Якубів, доцент філософського факультету, професор Ігор Гоян і керівник НДЦ «Психологія розвитку особистості», професор Зіновія Карпенко, яка і відкрила дискурс доповіддю «Метамодерністські засади медіапсихології».

На першому пленарному засіданні йшлося про методи та діагностику відновлення посттравматичної життєтворчості особистості (член-кореспондент НАПН України, професор Тетяна Титаренко), застосування змішаних методів дослідження (професор Олена Злобіна, Інститут соціології НАПН України), метаметодологію в дослідженні проблем особистості (професор Мирослав Савчин, Дрогобицький ДУ ім. Івана Франка), особистість у контексті сучасних емпіричних досліджень (Світлана Кузікова, професор Сумського ДУ ім. А.С.Макаренка; Валерій Зливков і Світлана Лукомська з Інституту психології ім. Г.С.Костюка НАПН України), софійність як умову консолідації нації (Оксана Яремчук, Інститут соціології та політичної психології НАПН України), автонаратив у дослідженні життєвого шляху особистості (професор Тернопільського НПУ ім. Володимира Гнатюка Марина Оран), предмет і метод дослідження психології особистості (професор Ніжинського ДУ ім. Миколи Гоголя

Микола Папуча). На цьому ж засіданні з доповіддю «Ціннісно-смыслові профілі особистості на різних рівнях релігійної активності: універсальне та диференційоване» виступила доктор психологічних наук, доцент кафедри педагогіки і психології нашої академії Наталія Савелюк.

У пленарному режимі розглядалися проблеми інтегрованих стратегій у психології (Олена Завгородня, Київ), критичного дискурс-аналізу текстів (Ольга Кочубейник, Київ), смисложиттєвих стратегій особистості (Світлана Симоненко, Одеса), феміністичної перспективи жіночого досвіду (Лариса Заграй, Івано-Франківськ), ціннісно-смыслові саморегуляції особистості (Ігор та Олена Галани, Дрогобич), вимірювання у дослідженнях духовної природи людини (Ольга Климишин, Івано-Франківськ), логотерапії в екзистенційних бесідах із воїнами (Віктор Москалець, Івано-Франківськ). Науковці звернули увагу на гендерний дискурс (Оксана Кікінежді, Тернопіль), біографічний метод у дослідженні поведінки людини (Віталія Шебанова, Херсон; Тетяна Яблонська, Київ), професійної стресостійкості майбутніх фахівців (Галина Дубчак, Київ), поведінку особистості в організаційному просторі (Любомира Пілецька, Івано-Франківськ). Окремі доповіді аналізували епістолярний метод дослідження психології особистості (Олена Лещинська, Львів), психобіографічний метод у дослідженні творчої особистості (Лариса Міщана, Івано-Франківськ), діахронічний аналіз розвитку особистості (Світлана Литвин-Кіндратюк Івано-Франківськ). Значна частина учасників семінару звернулася до методологічних основ і конкретних методик дослідження психології особистості, якими зацікавилися Лідія Тимків і Мирослава Гасюк (Івано-Франківськ), Інна Галецька, Оксана Сенік, Софія Чолій, Марина Кліманська (Львів), Наталія Добровольська (Сверодонецьк), Анна Алексєєва й Оксана Власова-Чермерук (Київ), Олена Грек (Одеса), Марія Наконечна (Ніжин), Інеса Гуляш (Чернівці) та Віктор Сітрак (Тернопіль). Науковці розкривали психологічний формат розвитку емоційного інтелекту (Євген Карпенко, Івано-Франківськ), здібності людини до психологічної близькості з іншою людиною (Зоряна Адамська, Тернопіль), проблему профілактики психологічного здоров'я людини (Олексій Сабадуха, Житомир), проблему філофської та християнської персонології (Володимир Сабадуха, Івано-Франківськ). До дискусії долучилися польські науковці Рафал Абрамцов (Краків) і Конрад Янковські (Варшава).

Господарі семінару продемонстрували фаховий майстер-клас у форматі круглого столу за темою семінару, в ході якого висвітлювалися питання особистісної інфантильності (доцент Олександра Гринчук), конструювання психологічного портрета (професор Ольга Климишин, доцент Оксана Семак), емпатії у дітей (доцент Надія Когутяк), можливостей феноменологічного аналізу (доцент Оксана Паркулаб), використання якісних методів дослідження особистості (Владислав Сметаняк). У роботі круглого столу брали участь велика група аспірантів і магістрантів університету, котрі успішно вирішували практичні аспекти спілкування фахівців.

Учасники Всеукраїнського семінару здійснили історико-психологічну екскурсію, гідом якої виступила доцент кафедри педагогічної та вікової психології Прикарпатського НУ ім. Василя Стефаника Світлана Литвин-Кіндратюк.

ДЛЯ ВЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ЗОШ

Науково-педагогічні працівники кафедри теорії і методики трудового навчання та технологій провели навчально-методичний семінар «Актуальні проблеми трудового навчання та технологій у загальноосвітніх навчальних закладах», куди були запрошені фахівці цього профілю із Кременецького і сусідніх районів нашої області.

Реалізацію програми семінару розпочала завідувач кафедри, кандидат технічних наук, доцент Надія Бабій тематичною доповіддю «Використання змішаного навчання при викладанні інформатики у загальноосвітніх навчальних закладах». Доктор педагогічних наук, професор кафедри Микола Курач, використовуючи конкретний місцевий матеріал, розкрив важливий аспект проблематики семінару — «Підготовка вчителів трудового навчання і технологій у Кременці: історія, сучасність, перспективи». Доцент кафедри Марія Олексюк висвітлила «Компетентісний підхід як об'єктивну необхідність професійної підготовки вчителя трудового навчання», а її колега Ростислав Гарматюк

— «Диференційований підхід при виконанні практичних робіт з машинознавства». Кандидат педагогічних наук, доцент Степан Шабага аналізував «Розвиток творчої активності школярів засобами інтерактивних технологій». Близько до цієї тематики була доповідь старшого викладача кафедри Юрія Цимбалюка «Особливості виховання школярів засобами декоративно-ужиткового мистецтва». Цікаві теми запропонували доценти кафедри Олександр Омельчук («Виклики впровадження профільного навчання у старшій школі») та Віталій Цісарук («Методика використання САПР на заняттях з трудового навчання та технологій»).

Працювали на семінарі і викладачі нашого педагогічного коледжу: Ірина Цісарук виступила з методичним повідомленням «Методика використання соціальних мереж і мобільних додатків в організації домашньої самостійної роботи учнів з трудового навчання та технологій», а Дмитро Клак розкрив «Можливості використання електронних конструкторів на заняттях з трудового навчання та технологій».

Брали слово і представники загальноосвітніх шкіл регіону. Зокрема, педагог-організатор Вишгородського закладу загальної середньої освіти Любов Лісничка розглядала «Ставлення до праці як форма самореалізації особистості в соціумі», а методист із трудового навчання Ланівцького районного методичного кабінету Тетяна Паньків — «Формування ключових компетентностей школярів, необхідних для успішної самореалізації в суспільстві». Вчитель трудового навчання Вишгородської загальноосвітньої школи Микола Грудецький говорив про «Формування творчих компетентностей на уроках трудового навчання шляхом використання інтерактивних технологій», а вчитель ЗОШ І-ІІ ступенів с.Лопушного Любомир Возний — про «Естетичне виховання учнів на уроках трудового навчання», педагог з Іванківської ЗОШ Микола Паламарчук — про «Формування і розвиток творчих здібностей учнів на уроках трудового навчання шляхом упровадження проектних технологій».

Спробували свої творчі методологічні сили наші магістранти, які підготували кілька методичних повідомлень практичної спрямованості. Василь Галищук характеризував «Використання Google для створення проектів з трудового навчання у 8 – 9 класах», Тетяна Максимюк — «Формування ключових компетентностей учнів засобами проектно-технологічної роботи на уроках трудового навчання», Галина Білоус — «Можливості створення та застосування мультимедійних дидактичних засобів під час викладання трудового навчання у 5 – 9 класах». Світлана Ящук — «Використання блогів і соціальних мереж при вивченні інформатики».

Учасники семінару ознайомилися з навчально-матеріальною базою, науково-методичним забезпеченням та особливостями підготовки вчителів трудового навчання і технологій у нашій академії та педагогічному коледжі.

З ТУРБОТОЮ ПРО ЧИСТОТУ ДОВКІЛЛЯ

У рамках Всеукраїнського проекту «Zero Waste School» у Кременецькій спеціалізованій школі № 2 проведено екологічний захід «Zero Waste Days, або Дні нульових відходів».

Програму заходу відкрив перегляд відео «Наша планета». Вчитель біології та екології Людмила Тимчук презентувала результати роботи екологічного табору «Екоосвіторіум», що діяв у липні і познайомив дітей нашого містечка з талановитою, активною, креативною молоддю Культурної асоціації «Новий Акрополь» і співпраці з громадською організацією «Кременецька екологічна ліга» (голова Оксана Тимошенко).

Студенти Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка на чолі з представником ГО «Кременецька екологічна ліга», кандидатом біологічних наук, доцентом Ольгою Дух провели цікавий майстер-клас «Крок до зменшення побутових відходів» із застосування «екологічно-дружельюбних» речей у побуті, як-от мочалка з люфти тощо.

У гостро актуальній презентації «Сортувати сміття — це просто!» власним сімейним досвідом сортування побутових відходів поділилася ще одна представниця нашої академії, мама школярів ЗОШ №2 Валентина Кашук. Презентація носила інформативний звіт про таку важливу роботу, а також чітке обґрунтування необхідності свідомого ставлення до розуміння глобальних проблем нашої планети.

Актуальний захід завершився на веселій пізнавальній ноті тематичною вікториною «Наша планета — дивовижна!», яка відкрила учням незвідані куточки нашої планети та збагатила їхні знання новою та цікавою інформацією. Учасниками цього екологічного заходу стали школярі місцевих ЗОШ № 1 ім. Галини Гордасевич і Кременецької гімназії № 3 та їх учителі-наставники.

Коллектив школи-господаря дав старт чудовій акції з формування екологічної самосвідомості населення, активно сортує побутові відходи і запрошує усіх приєднатися до такої гарної та корисної справи заради чистого завтра нашої планети.

ПЕРШИЙ ФОРУМ – У КРЕМЕНЦІ!

Дійство виявилось справді масштабним з кількістю учасників і вражаючим за різноманітністю проведених заходів: на території Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка пройшов I Міжрайонний кар'єрний форум «Профорієнтація-2019», організований фахівцями Тернопільського обласного центру зайнятості, Кременецькою, Збарзькою, Лановецькою, Підволочиською та Шумською філіями ОЦЗ у партнерстві з органами місцевої влади, громадськими організаціями, освітніми установами, серед яких — і наша академія.

Організатори Форуму обладнали профільні намети і лотки, спеціалізовані професійні майданчики, представили різні види як військової, так і цивільної техніки (пожежну машину, реанімобіль), забезпечили умови для проведення майстер-класів, презентації різних спеціальностей, безпосередньої участі відвідувачів у відповідних професійних заходах.

Кожен, хто відвідав майданчики Форуму, мав змогу випробувати себе у ролі лікаря, педагога-наставника, будівельника, військовослужбовця, пасічника, перукаря, гончара, фотографа, навіть поліцейського й офіціанта. Це вони могли зробити як учасники відповідних майстер-класів, експрес-тестування, флешмобів, презентацій ремесел, рольових ігор і тренінгів. Саме тут надавалися можливості малювати каваю, вишивати, виготовляти художні вироби з природних матеріалів, долучитися до арт-терапії, керувати дроном, вимірювати дерева, використовувати бронезилет та амуніцію, збирати зброю, долати канатну переправу, рятувати потерпілих і навіть утилізувати сміття. А ще були майстер-класи з армспорту та рукопашного бою, створення ав-

торських відеороликів, рольові ігри з фінансової грамотності, педагогічні та медійні тренінги. Загалом діяли вісім локацій, де було представлено більше 30 професій: «Ярмарка професій», «Народні ремесла, художня творчість», «Арт-терапія: лікування мистецтвом», «Медійний сектор», «Тренінг для педагогічних

працівників», «Спорт і туризм», «Рольові ігри з фінансової грамотності для дітей», «Військовий, поліцейський, пожежник».

На відкритті Форуму до його учасників звернулися директор Тернопільського обласного центру зайнятості Василь Олещук, начальник управління освіти і науки Тернопільської ОДА Ольга Хома, голова Кременецької райради Володимир Стефанський, перший заступник голови Кременецької РДА Вячеслав Онишкевич, перший заступник голови Кременецької міської ради Микола Матвіюк, начальник відділу профорієнтаційної роботи Тернопільського ОЦЗ, кандидат психологічних наук Тетяна Білінська, які говорили про важливість об'єднання зусиль державних, громадських, освітніх і соціально-культурних інституцій у наданні допомоги молоді в її професійному самовираженні з урахуванням потреб і можливостей сучасного ринку праці, у налагодженні співпраці освітан з роботодавцями щодо активної системної профорієнтаційної роботи серед населення, насамперед серед молоді, яка потребує реальної допомоги в усвідомленому виборі майбутнього фаху. З таких позицій за активну співпрацю та вагомий внесок у профорієнтаційну роботу з населенням керівництво Кременецької філії Тернопільського ОЦЗ оголосило подяки колективам низки місцевих організацій та окремим працівникам, серед яких — наша академія, педагогічний коледж і кандидат педагогічних наук Тетяна Бешок.

Активними учасниками першого у регіоні профорієнтаційного дійства були науково-педагогічні працівники та студенти різних спеціальностей нашої альма-матер. Спеціальність «Фізичне виховання» була представлена майстер-класами з туризму (Сергій Сиротюк), з армреслінгу (студент Максим Поліщук) та волейболу (Володимир Прокопович); «Технологічна освіта» й «Обслуговуюча праця» — майстер-класами з гончарства (Сергій Томашівський), з ковальства (Юрій Цимбалюк і Віктор Сивий), з виготовлення народної ляльки (Марія Олексюк), з техніки макраме (Ольга Шайківська, Лариса Рац, Тетяна Семісюк), з робототехніки на платформі ARDUINO (Дмитро Клак); «Іноземна філологія» — ворк-шопом з англійської мови (волонтер Корпусу Миру США в Україні Абрам Чарльз Краузе), фотозоною з національними костюмами Шотландії, Німеччини, Англії, інтерактивною грою «Для чого потрібно вивчати іноземну мову» (магістранти спеціальності), виставкою навчальної літератури (науковці кафедри іноземних мов і методики їх викладання); «Українська мова і література» — тематичною фізичною, профорієнтаційним стендом, буклетами зі змінами до програми ЗНО (Інна Волянська); «Психологія» — профорієнтаційним тренінгом «Збереження психологічного здоров'я. Синдром емоційного вигорання вчителів» (Тетяна Бешок) та ігровим психотренінгом із першокласниками «Успішна адаптація до школи» (Наталія Савелюк); «Біологія» та «Екологія» — «Екоосвіторієм» з цікавою інформацією про культуру харчування й корисні екологічні продукти (Ольга Дух, Олена Тригуба, Оксана Галаган); «Образотворче мистецтво» — майстер-класами з розпису по кременю, з кавового живопису, скульптури з полімерної глини, а також виставкою робіт образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва (Олександра Панфілова).

Яскравими моментами Форуму стали музично-хореографічний флешмоб у виконанні студентів спеціальності «Музичне виховання» нашого ЗВО (керівники — Наталія Ткач і Ольга Пуцик) і виступ курсантів Тернопільського професійного коледжу з посиленою військовою і фізичною підготовкою, які продемонстрували військово-професійний вишкіл.

НАШІ ФАХІВЦІ ВСЮДИ ПОТРІБНІ

Василь Трифонюк

Географія літньої педагогічної практики студентів нашої академії та педагогічного коледжу поширилась на 9 літніх дитячих оздоровчих установ у найпривабливіших куточках Тернопільської, Івано-Франківської, Рівненської та Хмельницької областей. Цьогоріч цей вид практики проходили 87 студентів: 55 – з академії (39 майбутніх учителів фізичного виховання та 17 завтрашніх соціальних педагогів) і 32 – з педагогічного коледжу (13 – зі спеціальності «Образотворче мистецтво і 19 – з «Технологічної освіти»).

Традиційно «рекордсменом» із прийому наших практикантів став Кременецький дитячий психоневрологічний санаторій. Тут застосовували свої знання і шліфували педагогічні навички 31 представник студентства академії та 9 – з коледжу. На другому місці (і знову традиційно) – дитячий оздоровчий комплекс «Едельвейс» с.Микуличин на Івано-Франківщині, який прийняв 19 наших практикантів. Прикарпаття для наших студентів виявилось особливо гостинним: юних кременецьких педагогів радо прийняли дитячий лікувально-оздоровчий комплекс «Дружба» і дитячий спортивно-оздоровчий табір «Перлина Карпат» Долинського району, а також дитячий спортивно-оздоровчий комплекс «Сокіл», що в Галицькому районі. Рівненщина надала нам педагогічний простір спортивно-оздоровчого комплексу «Берізка» с.Молодаво на Дубенщині, Хмельниччина – дитячого оздоровчого табору «Світанок», що розташований у

с. Білогородка Ізяславського району. На Тернопілі практикантів академії та коледжу приймали ДОТ «Лісова казка» с.Борщівка на Ланівеччині та ДОК «Лісовий» с.Скорохори Буцацького району.

За віддану працю, високий професіоналізм та особистий внесок у виховання підростаючого покоління під час проходження літньої педагогічної практики керівники дитячих оздоровчих закладів вручили Грамоти багатьом нашим студентам.

Олена Кірсанова, Тетяна Гутник

ХОЧЕМО, ЩОБ ЛІТО ПРОДОВЖУВАЛОСЬ!

Студенти 12-Фс групи (куратор Тетяна Кучер) проходили літню педагогічну практику у мальовничому куточку Українських Карпат – дитячому таборі «Едельвейс» с. Микуличин Івано-Франківської області. Наша група складалась із 4 студентів. Окрім авторів замітки, там працювали також вихователі Назар Придатко і Максим Майстренко.

Ми були наставниками дітей від 7 до 14 років. Першу половину дня відкривала планівка з узгодженням планів (7.30), далі – підйом дітей (8.00), зарядка (8.30), сніданок (9.00) та екскурсії і походи, що завершувалися обідом о 13 годині. Звичайно, після обідньої перерви втомленим туристам була забезпечена «тиха година».

Друга половина дня починалась зі смачного підвечерка, який наповнював енергією для подальших вечірніх програм: це були різноманітні конкурси, розваги та дискотека. У перерві між ними, о 19 годині, – вечеря. Після усіх розваг ми проводили підсумки дня, а о 22.30 діти йшли «на відбій».

На першій табірній зміні у нас були американські волонтери, котрі проводили з дітьми бесіди на біблійні теми, займалися творчими роботами, дарували подарунки.

Серед цікавих місць, які ми відвідали, – «Поляна кохання», ринок і вольєрне господарство в Яремче, «Сріблясті водоспади», «Поляна відьом», місцеві заповідники, водоспад «Гук», гори Маковиця, Ділок, Ягідис і зокрема гора Хом'як, за підкорення якої вручалися спеціальні грамоти.

Наша команда захоплювала вихованців конкурсами «Чічка і легінь «Едельвейсу»», «Голос «Едельвейсу», «Хто зверху», «Розсміши коміка», «Майденс», кліпами на відомі пісні, фрагментами з кінофільмів, «Станційними іграми», карнавальними і ретродискотеками, а також турнірами з футболу, волейболу, шахів, тенісу і символічними туристичними переправами.

Найперше хочемо відмітити надзвичайно дружню і теплу атмосферу у цьому таборі, яку забезпечило його керівництво. Ми просто навіть на хвилинку не відчували себе чужими. Не можна забути чудову кухню, де кожна страва була ду-у-уже смачною і корисною для здоров'я. Адже, крім основних «смаколиків», там готували ароматні киселі, компоти і чаї з цілющих і чудодійних карпатських трав, а в кінці дня усі ласували ще й солодощами.

Та ми нічого не змогли б дати маленьким відвідувачам табору, якби не наші педагогичні наставники, бо саме завдяки їхнім теоретичним настановам, любові і терпінню ми почували себе справжніми фахівцями своєї справи. А під час практики отримали потужний практичний досвід на все життя і Грамоти-подяки за свою роботу.

Ми дійсно хочемо, щоб літо не закінчувалося, тому при першій нагоді з великою радістю повторимо свій карпатський «педагогічний вояж», щоби знову глянути в очі задоволених маленьких вихованців, пройтися знайомими стежинами і наповнитись енергією природи, дружби і любові.

АРХЕОЛОГІЧНА МАНДРІВКА В МИНУЛЕ

Ірина СКАКАЛЬСЬКА, доктор історичних наук
Олександр СОЛОВЕКИ, кандидат історичних наук

Така важлива риса сучасного фахівця як конкурентоспроможність на ринку освітніх послуг значною мірою формується у процесі його практичної підготовки. Невід'ємним елементом формування професійної зрілості вчителя історії та поглиблення здобутих теоретичних знань, умінь та навиків у науковому вивченні історичних пам'яток різних категорій і типів під час пошукової діяльності в польових умовах. Вона має характер польової експедиційної роботи, допомагає студентів засвоїти основи наукових методів археологічних досліджень, пізнати дух експедиційної праці. Саме під час практики майбутні історики

набувають інтегральних, загальних і спеціальних компетентностей. Вони вчаться розрізняти археологічні пам'ятки різних епох і культур, здійснювати розвідку та збір археологічного матеріалу, проводити первинну обробку археологічних знахідок, описувати їх, оформляти результати польових досліджень, формувати комплекси наочних посібників археологічного характеру для ілюстрації навчального матеріалу при викладанні шкільного курсу вітчизняної історії.

Випускникам спеціальності «Історія» доведеться працювати в загальноосвітніх школах, де поставити питання визначення і формування археологічних колекцій для шкільних кабінетів історії, оформлення шкільних археологічних музеїв чи куточків із матеріалів, зібраних учнями школи для організації роботи археологічних гуртків. Така практична підготовка проводиться вже після першого курсу навчання і є першою предметною практичною формою озброєння майбутнього вчителя історії необхідними навиками та вміннями.

Життєдіяльність студента-практиканта в умовах польових археологічних досліджень цікава, багатопланова, напружена і часто досить складна, вимагає напруження фізичних сил, емоційної готовності до труднощів, індивідуальних зусиль в осмисленні процесу та результатів археологічного пошуку. Тут і теоретичні заняття, і лекції-інструктажі, і навчальні екскурсії на місця проведення

досліджень з характерною територією розкопок, самі розкопки, збір, обробка і польовий опис знахідок, і ведення індивідуального щоденника. Окрім цього, нелегка фізично й обтяжлива через відсутність досвіду роботи по власному життєзбереженню, по формуванню та створенню житлово-побутових умов продовольчого і санітарно-гігієнічного забезпечення свого перебування в районі археологічних розкопок, які,

як правило, проводяться на значних відстанях від населених пунктів. Наші студенти проходять археологічну практику на базі Волинської археологічної експедиції Інституту археології НАН України в с. Хрінники, в адміністративних межах Волинської та Рівненської областей, саме на бережжі Хрінницького водосховища, де знаходяться більше 30 відомих археологічних пам'яток (поселення, могильники, городища), які представляють різні періоди і епохи — від Кам'яної доби до Середньовіччя. Особливий інтерес викликає пам'ятка в урочищі Шанків Яр (неподалік Хрінників), що була відкрита для досліджень у 1975 році. Ця пам'ятка представлена багатоплановим поселенням, на якому найдавніші знахідки датуються IV тисячоліттям до нашої ери, найпізніші — XV століттям, а найпотужніший культурний шар пов'язаний із III — V століттями нашої ери, тобто з артефактами вельбарської і черняхівської археологічних культур.

Таким чином, місце проходження польової археологічної практики першокурсниками-істориками нашої академії було символічно цікавим, історично багатим і природно-мальовничим.

Виконанню програм практики сприяла сумлінна, організована й ефективна діяльність нашого компактного студентського колективу, продуктивна співпраця з керівництвом експедиції — директором бази Георгієм Заплатинським, начальником експедиції Віктором Бяюком і завідувачем господарської частини експедиції Володимиром Богданцем. Важливим стимулом до активного археологічного пошуку та фактором відновлення сил студентів після напруженої праці на розкопках чи в господарському секторі були чудові товариські взаємини з першокурсниками-археологами Львівського НУ ім. Івана Франка, керівником яких був доцент кафедри археології цього університету Ярослав Погоральський і які вели археологічний пошук разом з нами. Однак краще і конкретніше розкажуть про хід археологічної практики самі її учасники — наші студенти першого (нині вже другого!) курсу, тому пропонуємо вашій увазі фрагменти індивідуальних студентських звітів.

МРІЯ СТАЛА РЕАЛЬНІСТЮ!

Наталія Чуприна: «Про розкопки я знала дуже давно. Мені дуже багато розповідала моя тітка, яка є археологом. І саме завдяки її розповідям я ще змалку мріяла побувати на розкопках. Коли я прийшла навчатися в академію, я й подумати не могла, що втілю цю маленьку мрію в реальність. А коли нам повідомили про практику, я була, напевно, найщасливішою людиною». *Назар Багнюк:* «Кожен із нас, сидячи в аудиторії і слухаючи лекцію з археології, мріяв опинитися на місці проведення справжніх археологічних розкопок. І 1 липня 2019 р. Наша 11-ї група вирушила в село Хрінники для проходження археологічної практики».

ПОЧИНАТИ ЗАВЖДИ ВАЖКО

Сергій Рудик: «Перший день був найважчим. Ми копали з хлопцями здоровенну яму, приблизно 2х2, це було справжнім фізичним випробуванням, та ми з ним справилися! Приємними

були нові знайомства з нашими колегами зі Львова, згодом ми всі подружились». *Юлія Кононьчук:* «Мене призначили головною кухаркою, обрали четверо чергових, разом із львівською колегою ми склали списки чергувань на польовій кухні». *Олександр Коблюк:* «В перші дні практики було помітно, що не всі можуть виконувати поставлені комендантом завдання, тому ми старались розділити роботу порівну: так ми ставали більш відкриті і згуртовані. У нас була дисципліна: потрібно було вставати дуже рано, спочатку це було непросто, але згодом звикли».

ПЕРШІ ВИПРОБУВАННЯ

Юлія Кононьчук: «Ми змогли працювати разом та подбати один про одного. В першу ніч під час бурі знесло палатку хлопців, і всі, хто в той час не спав, прийшли їм на допомогу, а коли я захворіла, дівчата самотійно змогли розділити мою роботу між собою та вправно виконувати її, і ще й подбати про мене та інших хворих. І це мене дуже тішить. Цікавим фактом є те, що кожного разу, коли човни відпливали на розкоп, львівські та кременецькі студенти змагалися між собою — і наші кременчані перемагала майже всі рази!». *Назар Багнюк:* «Якось замість традиційної господарської роботи славний екіпаж нашого човна «Ракета» отримав доручення забрати з протилежного берега одного з керівників експедиції. Вода була спокійною, погода хорошою, ми доволі швидко перетнули водосховище і забрали пасажира. Та несподівано зірвався сильний вітер, течія стала сильнішою, а хвилі вищими. Ми вступили у двобій із водною стихією, яка «прикувала» нас до очерету. Вітер лише посилювався. Нарешті завдяки кмітливості Юри Козярика, чіпляючись за очерет, ми змогли вибратись із «пастки». Тоді поставили човен носом проти течії і почали веслувати безупину. Прибувши до табору, ми зустріли схвильованих одногрупників, яким розповіли про нашу пригоду».

ЗНАЙОМСТВО З РОЗКОПОМ

Ольга Ониськів: «Я ще з дитинства мріяла потрапити на справжні археологічні розкопки. Коли прибули на сам розкоп, з нами провели лекцію про те, як потрібно працювати. Після цього

нам дали завдання підготувати ділянку розкопу для початку проведення археологічних робіт (очистити від трави та вирівняти)».

НАШІ ЗНАХІДКИ

Наталія Попович: «Прийшовши на розкоп, ми дочистили вже повністю все зрівняли і почалася розмітка території для розкопок. Наступного дня ми почали знімати верхній шар землі. Першою визначною знахідкою був маленький залізний ніж часів Київської Русі, а ще дуже багато керамічних горщиків, практично цілий глечик, амфора, кістки тварин. На моїй ділянці було виявлено глиняний насіп чи споруду, яку ми ретельно відчищали від піску».

РОБОТА НАД «ТРОФЕЯМИ»

Ольга Ониськів: «Мені пощастило очищати щіточкою та лопаточкою пічку XI ст. племені волиняк. В ці моменти я поринала в інший світ і почувала себе справжнім археологом». *Катерина Гуцало:* «Мені довелося шифрувати знахідки, які згодом ми мали розглянути детальніше. За допомогою своєрідної системи графіку вся ділянка була поділена на квадрати, що схематично були перенесені на спеціальний лист. Я отримала великий досвід і навчилася оформляти знахідки. Повернувшись на базу, очищали їх від бруду, щоб краще можна було розглянути форму та, можливо, дізнатись якісь деталі про них». *Юлія Хомук:* «Ми навчилися правильно мити кераміку, тому що під час миття можна затерти чи знищити важливий відбиток, тому до цього потрібно відноситися дуже обережно».

НА ІВАНА, НА КУПАЛА

Катерина Гуцало: «В неділю ми на розкоп не були, але день виявився надзвичайно цікавим. В ніч на Івана Купала ми розпалили багаття та плели вінки. Весь недільний день ми відпочивали, купались, насолоджувались природою, краєвидами, згодом виникла ідея ліпити вареники. Вийшло надзвичайно смачно. День був чудовим, ми швидко знайшли спільну мову з групою зі Львова».

ДОТОРКНУТИСЯ ДО ІСТОРІЇ

Володимир Герасимов: «Я покращив свої практичні навички. Під час розкопок мені було цікаво дізнатися про давню місцеву культуру. Та найцікавішими були моменти, коли я знаходив якусь цінну знахідку». *Юрій Козярик:* «Практика — це завжди щось надзвичайне: я не сидів на парі і не слухав лекцію з археології Ірини Богданівни, а навпаки, на собі відчув те, про що вона нам розповідала. На практиці ти можеш знайти і доторкнутися до історії в прямому і переносному сенсі. Але якщо в тебе немає фантазії, тебе не цікавить світ археології, і ти не знаєш історію, тоді тобі немає що робити на розкопках».

ПЕРША ГІПОТЕЗА

Марія Остапчук: «Після перегляду фільмів про археологів можуть скластися досить яскраві враження, але у більшості випадків вони є хибними та трохи прикрашеними. І тільки прийшовши на справжні розкопки та взявши у руки лопату, ти починаєш розуміти, як це все відбувається насправді. Перша знахідка як на мене, це велика радість, можливо навіть і певна гордість, яку ти відчуваєш та переживаєш у цей момент, тому що власноруч викопав частинку історії. Під час експедиції до рук потрапляли різні знахідки, від прясельця та горловин давніх амфор до залізного ножа. Щодо загальних знахідок, то односторонні відшукали горловини давніх амфор, які були виготовлені на цій території. Виникло припущення, що тут колись могла існувати майстерня, оскільки було виявлено великий речовий комплекс, представлений в основному глиняним посудом, на таку думку підштовхнули й декілька видів шлаків».

ПОСВЯТА В АРХЕОЛОГІ

Василь Пацьол: «Останні дні на базі виявилися найкращими. В нас було лише чергування. Керівники експедиції разом з комендантом і помічниками готували нам посвяту в археологі. Такої посвяти Хрінники ще не бачили! До нас приїхав директор Музею Івана Франка з м. Дрогобича. Після його лекції ми виконували завдання, які запропонували комендант і директор музею. Вони були різними і дуже смішними. На посвяті ми отримали в подарунок маленькі амулети з кераміки».

МИ СТАЛИ КОМАНДОЮ!

Наталія Попович: «Під час практики наша група здружилася. Ми дізналися багато нового один про одного. Ми стали справжньою командою і дружнім колективом! А львівські студенти пообіцяли приїхати до нас в Кременець. Мені сподобався комендант і директор бази. Саме завдяки їм всі були рівними. Ми пожили і в екстремальних умовах. Це великий досвід для мене». *Юлія Садова:* «Під час практики ми навчилися працювати в колективі, на спільний результат, отримали уроки взаємодопомоги і порозуміння. Два тижні перетворили учасників експедиції на справжнє експедиційне братство. Спільне навчання і робота залишаться у пам'яті яскравою сторінкою життя».

СВЯТО З ВІДТІНКОМ

Є радісний сум і є особливі святкування, наділені значною долею світлого мінору. У першу чергу, до них належать урочистості з нагоди завершення навчання та вручення дипломів про освіту. Радісно і святково, бо ще одна генерація молодих людей успішно пододала важливий етап свого життєвого поступу – етап професійного визначення, а душевний сум від того, що в них завершилися неповторні студентські роки, від педагогів відійшло чергове покоління студентства.

Цьогоріч їх було 573 – випускники 10 спеціальностей денної і заочної форм навчання академії та коледжу. Стационар академії залишили 215 випускників, а заочне відділення – 213. Диплом бакалавра отримали 69 фахівців дошкільної освіти та 20 соціальних педагогів, 44 вчителі технологій і 73 – фізичної культури, 31 музикознавець і 31 фахівець образотворчого мистецтва, 42 вчителі біології та 64 філологи (35 – англійської, 19 – німецької, 10 – української мов і літератур). Дипломи з відзнакою отримали 16 випускників академії. Молодшими спеціалістами стали 145 випускників коледжу, з яких 20 завершили навчання на «відмінно». Вирішувати дилему «продовжувати навчання – працювати за фахом» будуть 64 «дошкільники», 16 «технологів», 34 вчителі фізичного виховання, 18 – музичного і 13 – образотворчого мистецтва.

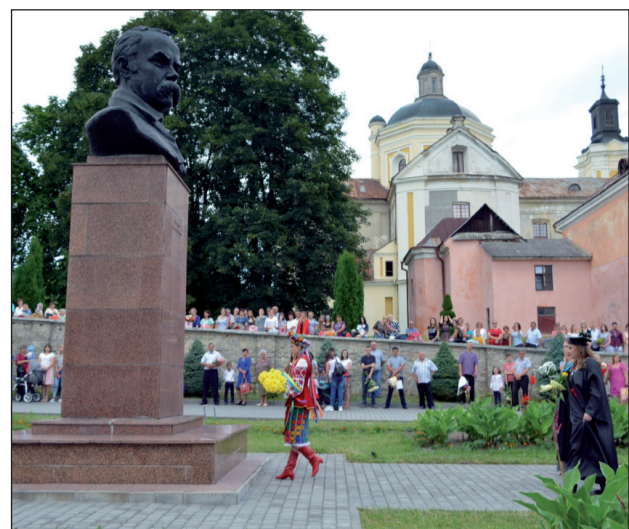
Церемонія вручення дипломів випускникам 2019 року розпочалася урочистою ходою вчорашніх студентів на майдані перед пам'ятником Тарасові Шевченку біля центрального корпусу академії. Винуватців святкового дійства вітали ректор академії, професор Афанасій Ломакович і проректори – професор Валентина Бенера, доценти Марія Боднар і Микола Сиротюк; директор педагогічного коледжу Оксана Камінська, викладачі академії та коледжу, батьки, друзі, гості свята. Урочисту ходу очолювали декани факультетів, доценти Микола Курач, Людмила Врочинська, Олександр Бережанський і заступник директора коледжу з навчально-виховної роботи Лариса Рац.

Звучали фанфари, «Гімн академії». Внесення Державного Прапора України відбулося під виконання пісні «Прапор України». Після того, як над майданом пролунав «Гімн України» і ведучі Ірина Бевсюк та Віталій Бойко оголосили урочистості відкритими, до слова запросили ректора академії, професора Афанасія Ломаковича. Під мелодію пісні «Шлях до Тараса» відбулося покладання квітів до пам'ятника Кобзареві. Цьогорічний випускник, молодий вчитель музичного мистецтва Володимир Поцілюк у подарунок присутнім виконав пісню «Старі фотографії», а випускниця цієї ж спеціальності Алла Козаченко, спільно зі своїми колегами-студентами – хореографічну композицію під мелодію вальсу. Від імені випускників зі своїми поетичними роздумами до присутніх звернулася Тетяна Вериківська – праправнучка видатного українського композитора-кременчанина Михайла Вериківського.

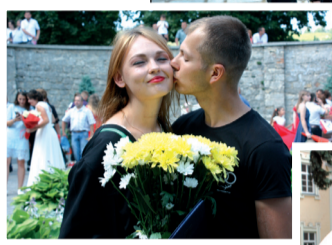
Наказ про видачу дипломів випускникам 2019 року оголосила проректор з навчальної роботи, доцент Марія Боднар. Дипломи з відзнакою вручив ректор академії, всі інші – декани факультетів і директор коледжу.

Церемонія вручення дипломів завершилася офіційним винесенням Державного Прапора України, виконанням Державного Гімну України та словами ведучих «І ніде не забувайте, що ви були учнями Кременця».

Так закінчилися чергові традиційні урочистості з нагоди завершення навчання. Традиційні, які завжди будуть новими. Бо завжди проходять для нових поколінь випускників. І ніколи і ні для кого не повторяться двічі.

СВІТЛОГО МІНОРУ..

«ЕРАЗМУС+» ВГУРТОВУЄ МОЛОДЬ

У рамках Міжнародного проекту по обміну студентською молоддю «Еразмус +» у мальовничому туристичному польському містечку Мурзасіхле вчетверте відбулась зустріч польської, української та литовської молоді, що поставила собі за мету показати власні мистецькі здібності, повчитись у своїх колег, а головне – відпочити і подружитися.

Делегацію України представив танцювальний колектив з м. Кременця зі своїми наставниками – членом Національної хореографічної спілки України, керівником народного ансамблю танцю «Горлиця» Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка Андрієм Медецьким і концертмейстером Тетяною Медецькою, котра одночасно була вихованцем і мамою, і психологом, і лікарем.

До складу нашої молодіжної команди увійшли 18 учасників, серед яких – студенти з «Горлиці» Юлія Якимчук, Яна Гаврилюк, Ірина Киричук, Віктор Бондар, Олексій Боднар, Оксана Куришко, Юлія Сімора та група школярів із ЗОШ м.Кременця. Польщу презентував хореографічний ансамбль м. Граєва, а литовську – танцювальна група «Перла».

Наставники молоді підготували і провели для молоді інших країн танцювальні майстер-класи: Андрій Медецький – «Поліський народний танець»; польський хореограф, один з організаторів даного проекту Ян Орловський – польський народний танець «Мазурка», а керівник литовської «Перли» Герман Комаровський – «Литовський народний танець».

В м.Закопаному, серед Польських Татр, де постійно проходять змагання світового рівня зі стрибків із трампліна, майже шість десятків різновікової молоді трьох дружніх країн брали участь у цікавому соціальному опитуванні про важливість і доцільність користування соцмережами. Вони були поділені на групи, в кожній з яких були українці, поляки і литовці. А ще вони знімали відеоролики про свою роботу.

До речі, учасники проекту зупинились у чудовому готелі «Збуїнек». Для них було організоване чотириразове чудове харчування. Особливо смачними були національні страви – бігос (тушкована капуста з м'ясом і ковбасками) та зупка гуляшова з грибами і галушками.

Яскраво запам'яталася практично екстремальна екскурсія в гори за новим маршрутом, що проходить на висоті 2,5 км над рівнем моря, купання в термальних водах рекреаційного комплексу, спільні дискотеки, де лунали українські і польські пісні та горіли вогнища. Наші учасники Віктор Бондар і Олексій Боднар грали на гітарах і виконували пісні, які відразу підхоплювали їхні друзі, смакуючи канапками. Все раптом ставало таким близьким і рідним. Зникали будь-які кордони між чистими юними серцями...

І ще одна несподівана для учасників подія приємно вразила і захопила їх: цього року наймолодший представник творчої молоді – польсько-українська внучка керівників нашої делегації Аня – відсвяткувала у поїзді своїх 6 років, у зв'язку з чим гостинні поляки приготували іменинниці великий і смачний торт, пригостили ним всіх учасників і дружно заспівали маленькій винуватці події «100 лят!».

... І знову мить прощання затягнулась надовго: діти, котрі спочатку лише з настороженою цікавістю вивчали один одного, тепер обіймалися, щиро плакали і зовсім не хотіли розлучатися. Хай би світ дорослих повчився у них справжньої дружби, глибокої поваги і мирного взаєморозуміння та співіснування...

Анна Марія ДАНИЛЬЧЕНКО

КОЛИ МРІЇ ЗБУВАЮТЬСЯ...

Цього року здійснилася моя заповітна мрія: закінчилися шкільні сторінки мого життя – і я стала студенткою спеціальності «Музичне мистецтво» Кременецького педагогічного коледжу. З перших днів навчання зрозуміла, що моє місце саме тут.

За тиждень я потоваришувала зі своїми 13 чудовими одногрупниками. Нашою дружною групою опікується наш груповий керівник Надія Петрівна Найчук.

Перше, що вразило, – це величезна територія зі старовинними будівлями, верхніми та нижніми двориками, пам'ятниками і величю спорудою храму Преображення Господнього. Тут першокурснику дійсно важко знайти потрібну аудиторію. Та нам в усьому допомагала наша Надія Петрівна.

У перший день занять нам організували екскурсію навчальним закладом, насамперед до бібліотеки Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка, працівники якої гостинно зустріли нас у знаменитому читальному залі, де все просто дихає урочистою старовиною. Тут із початком навчального року нас і наших батьків привітала директор Кременецького педагогічного коледжу Оксана Олегівна Камінська.

Ми також уважно слухали пізнавальну розповідь кандидата

історичних наук Олександра Григоровича Солов'я про історію створення навчального закладу та славного міста Кременця, а після цього зі своїм наставником оглянули приміщення музичного корпусу, пам'ятник засновнику Волинського ліцею в Кременці Тадеушу Чацькому, про життєвий і творчий якого розповів викладач Віталій Анатолійович Галішевський.

На завершення екскурсій студенти віддали шану українському Світочу – Великому Кобзареві Тарасові Шевченку, фотографувалися на пам'ять про перший день і захоплено ділились яскравими враженнями та планами на найближче майбутнє. Адже так приємно відчувати, що твої мрії збуваються!

АНТИЧНА ГРА на СУЧАСНОМУ СТАДІОНІ

Як уже відомо, бочче належить до родини ігор із м'ячем, що мають спільні витoki в античних іграх, поширених на території Римської імперії.

Уже не вперше на стадіоні нашого ЗВО відбулися змагання з бочче на «Кубок ректора» з участю викладачів і студентів Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка. Головний секретар змагань – асистент кафедри спортивних ігор і туризму нашої академії Галина Кедріч.

Про античність гравцям, мабуть-таки, нагадувала Замкова гора Бона, на яку при виконанні спроб невимушено вдивлялися суперники поєдинків.

Після тривалої боротьби володарем Кубка ректора став асистент кафедри спортивних ігор і туризму Олександр Ястремський. У фіналі він одержав перемогу над володарем минулорічного Кубка, науковцем кафедри педагогіки та психології, професором Олександром Безносоюком, який знову виступав і в ролі головного судді змагань. Третє місце посіли володар Кубка ректора-2017, представник кафедри теорії і методики трудового навчання і технологій, доцент Іван Білосевич та магістрант другого курсу Вадим

Штатковський. Переможець виборів першість в контрі за вихід в фінал у володаря Кубка-2017 останнім кидком, а в фіналі аналогічно переміг володаря Кубка-2018. Рівень гравців за два роки значно виріс, і часто перемогу у фреймі вирішували міліметри.

Продовжила змагання з бочче традиційна матчева зустріч між збірними командами викладачів і студентів, сформованих за результатами Кубка ректора. З невеликою перевагою перемогу здобули викладачі. Крайшими гравцями названо представників так несправедливо названої «слабкої статі» Галину Кедріч із команди педагогів та студентку Віту Грисюк.

ЛЮБИТИ, ТВОРИТИ І ПЕРЕМАГАТИ!

З метою розвитку еколого-туристичного потенціалу Кременеччини, підвищення зацікавленості всіх верств населення до питань охорони природи, збереження заповідних територій Тернопільщини, виховання бережливого ставлення до природи, виявлення і підтримки талантів, розвитку творчих здібностей молоді у рамках Всесвітньої акції «Очистимо планету від сміття» і з нагоди Дня туризму колективом Національного парку «Кременецькі гори» проведено ряд тематичних заходів. Один із них – конкурс серед школярів-старшокласників і студентів на кращий кременецький сувенір із природних матеріалів і фестивална

шоу-програма «Зелена Планета» серед студентів ВНЗ І – ІІ рівнів акредитації міста Кременця, учнів Кременецького ліцею ім. Уласа Самчука, Волинського ліцею ім. Нестора Літописця та Кременецького професійного ліцею.

Студенти нашого педагогічного коледжу брали активну участь у конкурсі на кращий кременецький сувенір. Вони підготували у своїй альма-матер виставку цікавих творчих робіт, серед яких – розпис посуду, сувеніри з глини, картини на камені, панно й аплікації з природних матеріалів та інші. Авторами найкращих композицій стали митці 21-ої та 22-Дк, 21-МкРк, 11-Фк, 31-ої та 41-Рк, 11-ої і 41-ТОк груп. Їхні твори увійшли до спільної виставки, що демонструвалась у районному Будинку культури.

Серед переможців конкурсу члени професійного журі визнали наших студентів Валентину Яник, Андріану Москалюк, Вікторію Заяць, Надію Котик та Ангеліну Батовську і вручили їм Грамоти та подарунки. Команда студентів педагогічного коледжу «Гарячі перці» у складі Анастасії Варнави, Сніжани Лошкобанової, Софії Петрук, Вікторії Бершеди, Юлії Козаревської та Софії Грачової стали номінантами титулу «За відмінну командну гру» шоу-програми «Зелена планета». Їх готували наші педагоги Сергій Колісецький та Олена Тригуба.

СВЯТО ФІЗИЧНОЇ ДОСКОНАЛОСТІ

Мелодія бадьорого спортивного маршу знову зібрала на стадіоні нашої академії усіх бажаючих долучитися до Спортивного свята, приуроченого Дню здоров'я, фізичної культури та спорту, чи просто поспостерігати за веселими змаганнями і повболівати за поєдинками колег-першокурсників. Захід підготував колектив циклової комісії фізичного виховання нашого педагогічного коледжу на чолі з головою комісії, незмінним ініціатором, організатором усіх спортивних заходів, відмінником народної освіти, заслуженим працівником освіти України Катериною Єрусалимець.

Символічний прапорцюг традиційного свята внесли кращі спортсмени коледжу Вікторія Петронюк, Діана Мартинюк, Максим Калітон і Микола Білецький. Зі словами вітання до учасників свята звернулися директор педагогічного коледжу Оксана Камінська і перший заступник міського голови Кременця Микола Матвійок.

Приємну частину свята продовжив представник управління у справах сім'ї, молоді та

спорту Кременецької міськради Андрій Станіславенко. За високі спортивні досягнення і вагомий внесок у спортивне життя коледжу він нагородив кращих із кращих студентів, які яскравими зірками загорілися на спортивному небосхилі, є членами збірних команд і впевнено крокують

стежинами спортивної слави, поповнюючи скарбницю визначних здобутків рідної альма-матер: Вікторію Петронюк, Миколу Білецького, Діану Дячук, Артема Куцевича, Тараса Цимбалюка, Діану Мартинюк, Юлію Медведчук, Марію Тригубу, Валентина Ящук, Валентину Мойсей, Ірину

Снітинську, Тетяну Мороз, Марка Дударчука, Віталія Гребенюка, Олександра Шумбарця, Івана Пилипчука, Тетяну Сухомлин, Володимира Остапчука та Владислава Романюка.

Суддями спортивного свята виступили Катерина Єрусалимець, Василь Коханець, Юрій Яворський, Тетяна Кіркова та Вікторія Розмірчук.

Змагання розпочали традиційні поєдинки «Старту надій» між командами перших курсів «Старт» (11-Фк), «Сонечко» (11-Дк), «Мелодія» (11-Мк-Рк) і «Гвинтики» (11-ТОк), які повинні показати всю свою спритність, кмітливість, наполегливість, витривалість, а також спортивний запал, дружні жарти, необхідну взаємодопомогу.

До програми увійшли веселі і цікаві конкурси та ігри. А в перервах між ними спортсмени відпочивали і мали нагоду подивитися мистецькі номери своїх колег: оригінальну композицію із прапорами з участю четвертокурсниць спеціальності «Дошкільне виховання»; виступ Анни Данильченко, яка подарувала пісню про футбол; запальний «Чарльстон» у виконанні сестер Юлії та Лілії Федьків, а також показовий танець народного аматорського ансамблю «Орієнталь» районного Будинку культури.

Суддівський колектив оцінив виступи юної спортивної зміни, присудивши I місце команді «Старт», II місце – першокурсникам колективу «Сонечко», III місце – спортсменам «Гвинтиків», а четверта позиція залишилася за «Мелодією». Перші три місця забезпечили своїм учасникам грамоти та призи. А завершилося свято товариською зустрічю між нашими футболістами та представниками Кременецького лісотехнічного коледжу.

Змагання пройшли на високому рівні, залишили гарний настрій і відмінне самопочуття. Адже спорт – це випробування волі, сміливості, витривалості; це швидкість, здоров'я і рух до нових вершин успіху; це безупинний пошук і справжнє свято людської досконалості.

ПАМ'ЯТІ ВОЛОДИМИРА ЛУЦІВА...

Ліна ВЕРЕСЕНЬ

Цивілізований світ мистецтва, українська діаспора і насамперед прогресивна громадськість України провели в останню путь Володимира Луціва — віртуозного бандуриста і співака, натхненного і невтомного популяризатора української пісні за рубежом, воістину справжнього Сина свого народу. Крім згаданих достоїнств, він був знаним журналістом, колекціонером, благодійником. А ще — частим гостем нашого міста і хорошим другом нашої академії.

Народився Володимир Гаврилович Луців 29 червня 1929 року у Надвірній, що на Івано-Франківщині. Часи були дуже тяжкі. Постійно рейди проводили «ковпаківці». Одні війська, потім інші, облави... Рідна сестра вийшла за польського лікаря-ветеринара і поїхала жити до нього. Батьки вирішили забрати хлопця з того пекла і відправити до сестри у Польщу. Та коли він приїхав, те село, де жила сестра з чоловіком, оточила «російська асвабдательная армія Власова» під керівництвом трьох німецьких офіцерів. Усіх забрали копати протитанкові рови. А там реєстрували, хто що може робити. Коли довідалися, що швагер — ветеринарний лікар, його забрали в інше місце, де він лікував поранених на фронті коней. Швагер забрав Володю із собою. Та волею випадку під час чергової облави його кинули у поїзд — він опинився у німецькому таборі, де дуже тяжко працював і був постійно голодний аж до закінчення війни. Після капітуляції Німеччини та її розподілу опинився у так

званий «англійській зоні».

Черговий щасливий випадок звів його із Григорієм Назаренком. Славетний кобзар на Шевченківському святі почув молодого співака й одразу запропонував йому навчитися грати на бандурі. Проте для цього треба було мати власний інструмент. Так от за бандуру він заплатив 400 цигарок (їх видавали на роботі, та він не палив, а просто складав їх). У свої 17 років влаштувався у Бредфорд на фабрику з виготовлення сукна. Майже всі зароблені гроші витрачав на приватні уроки з вокалу. Викладач казав, якщо хоче навчитися, мусить їхати до Лондона. У Лондоні вступив у Музичну школу Святої Трійці. Коли директор школи почув співака, то взяв його на безоплатну форму навчання. Залишалося подбати про житло і харчування. Щоб вижити, влаштувався кельнером у фешенебельному ресторані. Вільного часу майже не залишалося.

І знову доля посміхнулася Володимирі Луціву. Якось до українців у Лондоні навідався Архієпископ Іван Бучко, з яким вдалося поспілкуватися. Під час розмови несміливо сказав, що хотів би навчатись у Римі. Архієпископ пообіцяв після успішного вступу до консерваторії перший рік допомагати. Та довелося усе-таки працювати, щоб оплачувати житло і харчування. Він став студентом Римської консерваторії Святої Кекилії. Вивчив італійську мову, працював на радіо. А потім почав давати концерти. 16 концертів з бандурою не лише у Римі, а й на Сицилії, де бандури практично ніхто й не бачив, а української пісні не чув.

Відома скандальна історія, коли музичному агенту вдалося «впхати» співака у рейтингову програму телебачення, де мали виступати різні зірки світового рівня, проте в анонсі цієї програми повідомляли так: «Володимир Луців, тенор — просто з Москви». Тоді він вперше розірвав контракт і за порадою приятеля взяв собі італійський псевдонім Тіно Вальді, під яким виступав у всіх концертних залах світу як італійський і як український співак.

У 1961 році Володимир Луців переміг на пісенному конкурсі «Євробачення» у Бельгії, де представляв Велику Британію. Проте його найбільше втішало те, що всі газети писали: «Тіно Вальді — український співак». Після цієї перемоги дістав роботу у Берліні, в Амстердамі. Перед ним відкрилися двері сцен, на яких ще досі не доводилось виступати.

До речі, дружина Леся не є професійною співачкою, та на деяких платівках записана разом з Володимиром. В їхній родині всі гарно співають, однак на сцені не виступає ніхто. Подружжя Луцівих виховали трьох доньок: Анну, Оксану та Іванку, нещодавно відзначили 60-річний ювілей подружнього життя.

Крім творчості, він займався активною громадською діяльністю. З участю співака відбулося багато культурно-громадських акцій. Серед них — повернення Глави УГКЦ кардинала Мирослава Любачівського та перепоховання патріарха Йосипа Сліпого з Апостольської Столиці до Львова, I Міжнародна конференція з боротьби із організованою злочинністю та нелегальною наркобізнесом у Києві; відзначення 400-річчя Берестейської унії в Римі; написання сценарію та роль ведучого урочистостей в Оперному театрі Риму та допомога в організації святкування 1000-ліття Хрещення Русі-України в Римі та багато іншого.

Український тенор співав думи рідною мовою, у кожній з яких — історія України, їх переклади італійською та французькою, всесвітньовідомі неаполітанські пісні, що згодом також зазвучали українською. На концертах співака завжди здивовано запитували: «Що це за така мелодійна мова?» — і він з гордістю відповідав: «Це — українська!».

Зв'язки митця з Україною були досить міцними та продуктивними, зустрічі — частими і конкретними. У 2002 році він заснував у Надвірній благодійний фонд, який підтримує талановиту молодь Прикарпаття: науковців, художників, поетів, для яких насамперед важливо називатися стипендіатом Володимира Луціва. У 2015 році він був головою журі I Міжнародного фестивалю української ретро-музики ім. Б. Веселовського, активно допомагав своєму другові Оресту Цимбалі як голова оргкомітету в організації Міжнародного фестивалю неаполітанської пісні «Зорі Неаполя» у Львові, куди прибув уже не як співак, а в якості одного з фундаторів неаполітанської пісні українською мовою. Пере неаполітанських пісень у перекладі Богдана Стельмаха тепер мають змогу слухати й українці. Зроблено велику справу для популяризації української мови у світі та її. Особливо це потрібно тепер, коли про Україну говорять світ.

Впродовж своєї довгої кар'єри Володимир Луців мав багато перемог і відзнак: перше місце на Міжнародному пісенному конкурсі (Бельгія), Срібну медаль за виступи на кораблях «Квін Мері» і «Квін Елізабет», Почесні грамоти штату Массачусетс (США), Українського Конгресового Комітету Америки (США), Світового Конгресу Вільних Українців (Канада), Львова і Києва, Медаль св. Володимира Великого Світового Конгресу Українців (Канада) та інші. Він є лауреатом Міжнародної премії ім. Володимира Винниченка (Київ). За вагомий особистий внесок у популяризацію історичних та сучасних надбань України у світі, формування її позитивного міжнародного іміджу маестро Володимир Луців був удостоєний орденів «За заслуги» II та III ступенів. Про свій тернистий життєвий шлях митець описав на сторінках автобіографічного видання «Від Бистриці до Темзи». Його глибокий біль за долю України натягнутою струною звучав у кожному рядочку листування з колективом нашої альма-матер...

Це ж, мабуть, все-таки треба заслужити у Долі таке велике щастя, коли серце людини дозволяє їй жити і творити більше дев'яти десятиків напружених, але щасливих літ і зупиняється у процесі здійснення добрих справ із таким великим їх багажем, що сторонньому несила й осягнути. Без сумніву, Володимир Луців — яскрава культурна постать глобального масштабу, про яку знає світ і яку українці мають шанувати та пам'ятати.

Живучи в Україні та відчувачи певну провинку перед цією Людиною, цим великим митцем, ми маємо вчитися в нього бути патріотами нашої Батьківщини, її материнської мови, цінувати, берегти і множити її неоціненне культурне багатство. Бо в душі кожного з нас завжди залишається місце для духовного подвигу, прикладом якого і надалі буде залишатися життєва дорога і життєва позиція нашого великого Друга Володимира Луціва.

ПРО ПЕРСОНАЛІЇ
КРЕМЕНЕЦЬКОГО ЛІЦЕЮ

Нещодавно побачило світ чергове публіцистичне видання «Кременецький ліцей — центр освіти і культури у 20-30-х роках ХХ ст.», підготовлене й упорядковане старшим викладачем нашого педагогічного коледжу Валентиною Шпак.

Його рецензенти — науковці кафедри української філології та суспільних дисциплін нашої академії: доктор історичних наук, професор кафедри Ірина Скакальська та кандидати історичних наук, доцент Олександр Соловей та доцент кафедри Галина Сеньківська.

Книга проливає світло на діяльність Кременецького ліцею — навчального закладу першої третини минулого століття, що функціонував у нашому місті. Основний акцент зміщується саме на працівників ліцею — керівників, педагогів, а також на його випускників.

У передслові автор-упорядник наголошує на тому, що географічне розташування, несаможиттєвість західноукраїнських земель у ХІХ — першій третині ХХ століть, влада чужих країн позначалися на розвитку соціального та культурно-освітнього життя тогочасного Кременця. На етнічній українській території діяли навчальні заклади, що привертала увагу дослідників незвичним розв'язанням організаційних питань, створенням цікавого комплексу навчальних закладів, особливостями навчально-виховного процесу, а також зв'язком із життям суспільства та господарюванням на Волині та у всій Польщі.

Видання містить чотири розділи та список використаних джерел. У першому розділі змальовано картину функціонування і розвитку Волинської гімназії та Волинського ліцею ХІХ століття, процес організації освіти та виховання у Кременецькому ліцеї 1920 — 1939 років.

Другий розділ носить назву «Керівники Кременецького ліцею» і знайомить із першим куратором навчального закладу Марком Пекарським та його очільниками Юліушем Понятовським і Стефаном Чарноцьким.

Наступний розділ містить інформацію про викладачів загальних дисциплін Кароля Кохлера, Станіслава Беда, Здіслава Опольського, Францішека Мончака, Октавіана Яна Дуду, Емілія Крха, про педагогів-

фотохудожників світового рівня Станіслава Шейбала, Генрика Германовича, Людвіка Гроновського і про вчителів музики та співів Ядвігу Фальковську, Адама Нідзведського, про спеціаліста з фізичної культури Юліана Козловського, редактора журналу «Наш виднокруг» Казимежа Генрика Грошинського і викладачів — творців місцевого журналу «Життя кременецьке», а також про діяльність викладачів Кременецького ліцею у підструктурі навчального закладу, так званому Волинському науковому інституті.

Завершальний розділ — «Випускники Кременецького ліцею, об'єднані та натхненні кременецькою землею», де знаходяться короткі відомості про відомих і маловідомих людей, які вийшли у світ зі стін цього ліцею, де навчалися переважно польські діти, однак обдарована молодь інших національностей (досить малий відсоток) теж мала можливість здобувати освіту. Серед них — Микола Якубчук, Микола Онуф, Марія Ковалевська, Ростислав Глукко, Григорій Зуб'юк, Олексій Гарбар. Із багатьма з них Валентина Шпак була особисто знайома, часто спілкувалася — і це допомогло їй у зборі й упорядкуванні матеріалів про їхнє життя, навчання і подальшу діяльність. Окремі відомості про цих людей надавали архіви, музеї, періодична преса та література, надіслана мешканцями Варшави, Лондона, Познані, Торонто.

У списку відомих в Україні та далеко за її межами випускників Кременецького ліцею — Герой України Ігор Юхновський, американський вчений, професор математики Марк Кац, професор ядерної фізики Ян Веселовський, відомий авіаконструктор Борис Пузіт, митрофорний протоієрей Роміл Богданець і багато інших.

Про все це говорилося у затишному кафе «Браво», де пройшла презентація книги з участю педагогічних працівників нашої альма-матер та гостей цієї культурної події, які мали чудову нагоду ознайомитись із процесом творення видання з уст його автора Валентини Шпак і разом із нею знову на деякий час заглибитися в історію освіти рідного міста, пройтися столітніми стежинами попередника нашої академії, відчути цікаву навчально-виховну ауру, яку творили колишні педагоги ліцею, і провести паралелі з освітнім сьогоденням Кременця.

ВОЛИНСЬКИЙ ЛІЦЕЙ У КРЕМЕНЦІ –

УНІВЕРСИТЕТУ СВ. ВОЛОДИМИРА У КИЄВІ

Анджей ШМИТ, професор

Вармінсько-Мазурського університету, Польща

Переломним моментом у долі просвітницької моделі освіти на загарбаних Росією землях була поразка Листопадового повстання 1830 – 1831 рр., яка закінчила найкращий період у розвитку шкільництва на цій території. Було ліквідовано Віденський шкільний округ, що потягнуло за собою закриття більшості польських шкіл і насамперед Віленського університету та Волинського ліцею у Кременці. Під кінець серпня видано розпорядження про закриття майже всіх шкіл на терені Волинської, Подільської і Київської губерній. У результаті цього в південно-західних губерніях разом з ліцеєм у Кременці ліквідовано гімназії у Вінниці і Межиріччі та повітові і парафіяльні школи. Всього було закрито 248 шкільних закладів.

Приводом до закриття Кременецького ліцею була епідемія холери. 31 березня 1831 р. шкільні заняття припинилися, а учнів відправлено по домівках. Разом із закриттям ліквідацією Волинського ліцею завершило культурне і громадське життя у Кременці. Після від'їзду учнів місто залишилося багатомовним, жителів і гостей. Пульсуючи життям, Волинські Афіни впадали в руїну. Місто втрачало колишнє значення.

Припинення шкільних занять ще не означало закриття ліцею Кременецького ліцею, хоч створювало велике побоювання щодо майбутньої долі школи. Це стосувалося як учнів, так і вчителів, які опинилися у трудній ситуації, оскільки до часу вирішення справи про долю школи вони одержували тільки половину встановленої заробітної платні. Така ситуація зберігалася більше двох років, доки остаточно було прийнято рішення про кременецьку школу. У рамках антипольських репресивних дій царської влади Ліцей у Кременці було ліквідовано і на його базі утворено університет у Києві, який мав стати центром русифікації цих земель. Не було тоді й згадки про українську мову, релігію і культуру, незважаючи на те, що Київський університет служив переважно молоді західної частини України. Як писали дослідники, університет у Києві «російським мав бути з духу, стремління, з мови, якою зверталися до слухачів. Тому професорами повинні були бути росіяни; але поза двома-трьома неможливо було їх знайти... Тому забрали з Кременця майже усіх. Забрали через те, що пропозицію їм зробили у формі наказу, який треба було виконати».

Доля досвідчених викладачів, багатющих засобів (бібліотеки, навчальних матеріалів і кабінетів) та учнів Волинського ліцею після закриття розвивалася різними шляхами. Працівники ліквідованого ліцею були поставлені у нелегку ситуацію: що далі з ними буде? Старші віком вчителі не хотіли вийти з Кременця. Вийшли на пенсію і залишилися на місці. Молодші вдалися за кордон, вийшли до Польщі, опинилися у Києві, Харкові чи по інших школах імперії. Працевлаштування кременецьких професорів у Києві було гарантією високого наукового рівня новоутвореного навчального закладу.

Всупереч багатьом твердженням на тему створення університету у Києві джерельні документи підтверджують, що університет св. Володимира виник із ліквідованого і перенесеного до Києва Волинського ліцею. Його основою стали дидактичні та фінансові засоби, а також педагогічні кадри кременецької школи. Про це свідчить і зміст царського указу від 8 листопада 1833 р.: «Постійно звертаючи нашу увагу на загальний поступ, правдиве національне виховання в державі, вважаємо за властиве після перенесення Волинського ліцею з Кременця до Києва перетворити його у вищий науковий заклад». Запис у царському указі свідчить про перенесення Волинського ліцею до Києва і перетворення його в університет, а не ліквідація і створення на його базі Університету св. Володимира.

Школа Чацького була майже вся перенесена у місто над Дніпром. Крім будинків, частини ботанічного саду та вчителів-пенсіонерів, які не бажали покинути Кременця або вийшли за кордони Російської імперії, майже весь педагогічний склад, дуже багата бібліотека, дидактичне обладнання кабінетів і ліцейний архів опинилися у Києві. Царські власті захопили всі фінансові засоби ліквідованого ліцею, які нагромаджувалися протягом усіх років існування школи завдя-

ки старанням Т.Чацького і його наступників, щедрості суспільства, використанню майна і фондів після єзуїтів та доходів з Кременецького старства. Усе це (крім доходів зі старства) стало тепер основою для нового університету. Першими студентами у Києві були переважно студенти, учні і випускники Кременця та інших ліквідованих польських шкіл. А його базу, хоч у значно меншій мірі, було поповнено за рахунок Віленського університету. З Московського університету прибув тільки перший ректор київського університету, професор Михайло Максимович, який, як відомо, був українцем.

Підготовка до перевезення бібліотеки, кабінетів і ліцейних колекцій до Києва почалася після візиту куратора нового шкільного округу Єгора фон Бадке й опублікування офіційного рішення Ради Міністрів з 23 травня 1833р. Підготовка та укладення засобів до перевезення ліквідованого Волинського ліцею у Кременці тривала ціле літо 1833 р., а восени цього ж року більшість засобів було «перевезено на сотні транспортних возів» і разом з учителями опинилися у Києві. Новий університет не мав власного приміщення, тому весь транспорт тимчасово було розміщено у найманих приміщеннях на Подолі. Згодом бібліотеку та інші зібрання і колекції помістили у домі капітана Корта на Печерську, де перебували до часу побудови нового приміщення у 1842р.

Серед кременецьких зібрань і колекцій, привезених до Києва, найціннішими були бібліотека й обладнання кабінетів, які збирали Чацький і його наступники протягом майже 30 років. Королівська бібліотека Станіслава Августа Понятовського разом з каталогом вміщалися у шафах, зроблених з липового дерева і пофарбованих у білий колір. Значну кількість книг було закуплено і подаровано Чацьким та іншими особами. Станом на 1 січня 1833 р. бібліотека нараховувала 34.292 томів. До Києва прибули й каталоги, хронологічний інвентар зібрань, книга читачів, книга доходів і видатків грошей на бібліотеку, а також багаторічний опікун і директор книгозбірні Павло Яковський.

До Києва вивезено й обладнання кабінетів і майстерень, частково разом з меблями, у яких знаходилися цінні колекції і зібрання. На жаль, багато з них прибули на нове місце пошкодженими і розкраденими. Особливо потерпіли найцінніші: колекції нумізматики і мінералогічного кабінетів, кабінету мистецтва. На першому місці була книгозбірка останнього польського короля Станіслава Августа, яку Т.Чацький придбав разом з бібліотекою у кн. Юзефа Понятовського. Не менш цінними були нумізматики колекція, що нараховувала 22.722 монет, мінералогічний кабінет із 15.069 екземплярів. Далі слід назвати збірку астрономічних приладів, зоологічний кабінет з колекцією звірів, плазунів і ентомологічною збіркою Бессера, колекцію стародруків і картин та фізичний кабінет з приладами астрономічної обсерваторії і метеорологічної станції. Серед дидактичних матеріалів, привезених до Києва, були хімічна лабораторія, кабінет машин і знарядь зі школи механіків і кабінет вимірювальних інструментів зі школи землемірів, а також архів школи. Крім матеріалів Волинської гімназії і ліцею, до його складу входили документи колишньої факультетської школи і Судово-економічної Комісії.

Відомо, що гордістю Кременця був ботанічний сад, проте привезти його до Києва було найтрудніше справою. Його евакуація з Кременця розпочалася аж у 1836 р., коли Київський університет одержав потрібну землю. Крім колекції рослин, привезли гербарії Бессера. Разом з багатьма збірками і колекціями сюди прибули їх детальні каталоги і інвентар. Планувалося забрати з Кременця і відправити до Києва обладнання ліцейного

костюлу ще перед тим, як святиню і шкільні будинки забрало православне духовенство.

Крім цього, школа Чацького була пограбована з фінансових засобів: записів, дарів, доходів, що напливали від Кременецького старства і колишніх єзуїтських земель, які призначувалися переважно на конкретні справи кременецької школи або інших освітніх закладів у південній частині Віленського наукового округу. Разом із засобами інших ліквідованих шкіл Волинської, Подільської і Київської губерній Києву дісталася понад 460.000 срібних крб. і 3.362 червоних злотих.

Новий університет гостро потребував учительських кадрів. Це вплинуло на долі вчителів кременецької школи, які після її закриття опинилися на кафедрах нового університету. Парадоксально, але російський навчальний заклад через відсутність власних викладачів повинні були виручати поляки з такого колонізаторського центру, яким був Кременець. Вчителі польського походження, які працювали раніше у Кременці та інших польських школах, опинилися у відносно сприятливій ситуації, оскільки новий університет у Києві, як і округ, не мали підготовлених викладачів і змушені були брати на роботу безробітних викладачів з ліквідованих польських шкіл. Гору брав звичайний прагматизм – і значна кількість польських професорів таки отримала роботу у Києві. В результаті цього в 1834-1839 роках більшість викладачів Університету св.

Володимира були з Кременця. Найбільше їх працювало на філософському факультеті. Згодом поляки з кременецької школи також були працевлаштовані на правничому факультеті, утвореному в 1835/1836 академічному році.

Спочатку серед 20 викладачів Київського університету 16 прибули з Кременця. Серед найбільш відомих кременчан були Ігнатій Абламович – професор фізики, Антоній Анджейовський – ад'юнкт зоології, Ян Бахриновський – помічник бібліотекаря, Віллібальд Бессер – професор ботаніки, Ігнатій Данилович – професор кримінального права, Гжегож Гречина – ад'юнкт, згодом професор математики, Максиміліан Якубович – професор латинської мови і літератури, Павло Яковський – бібліотекар, Бонавентура Клембовський – вчитель малювання і кустох кабінету мистецтва, Юзеф Коженювський – ад'юнкт античної літератури, Войцех Лідль – лектор німецької мови, Олександр Міцкевич – професор римського права, Францішек Мехович – професор архітектури, Юзеф Мікульський – лектор польської мови і літератури, помічник бібліотекаря, лектор англійської мови, Станіслав Ольшанський – учитель верхньої їзди, Юзеф Осечковський – професор кафедри будівництва і головний будівельник усього округу, Антоній Планкон – лектор французької мови, Стефан Вижевський – професор математики та Стефан Зенович – професор хімії.

Серед кременецьких професорів, які викладали на історично-філософському відділі філософського факультету відзначався Максиміліан Якубович – блискучий філолог, професор звичайний римської літератури й античності. У 1836 р. був призначений деканом філософського факультету. Іншим філологом з Кременця, що працював на посаді ад'юнкта на кафедрі Якубовича, був Юзеф Коженювський, якому доручили лекції з античної (класичної) літератури і міфології та польської мови.

На філософсько-математичному відділі філософського факультету слід назвати Стефана Вижевського, який належав до плеяди найвидатніших професорів математики і якого щорічно вибирали деканом. На кафедрі математики спочатку ад'юнктом, а пізніше професором математики і доктором філософії працював Гжегож Гречина. До Києва прибув також Віллібальд Бессер, призначений професором звичайним на кафедрі ботаніки, де здобув великий авторитет більше вченого, ніж викладача. Він закрив у Києві університетський ботанічний сад, а згодом повернувся до Кременця як пенсіонер, залишаючи київську кафедру заслуженим професором.

Асистентом, а потім ад'юнктом на кафедрі ботаніки й одночасно викладачем зоології і консерватором зоологічного кабінету став Антоній Анджейовський. Стефан Зенович – кандидат філософії, в Київському університеті обійняв посаду професора звичайного хімії. Характеризувався глибоким знанням предмету і майстерністю проведення лекцій. Ігнатій Абламович став професором звичайним на кафедрі фізики. Професор звичайний Францішек Мехович став керівником кафедри архітектури, викладав геометрію і механіку.

На факультеті права серед професорів було тільки двоє кременчан-поляків, «але ці двоє були світочами як факультету, так і всього університету. Це Ігнатій Данилович і Олександр Міцкевич». Перший з них був видатним правознавцем, включеним до комітету, який укладав «Збірник законів». З цієї посади переведений на кафедру криміналістики та місцевого права. Олександр Міцкевич, молодший брат поета Адама Міцкевича, став професором кафедри римського права.

До Києва прибули немало асистентів при кафедрах та практично всі адміністративні працівники ліцею, які у новому університеті займалися аналогічною роботою. Завдяки їм університет перші роки розпочав свою діяльність, і це вони формували його обличчя і вигляд. При цьому керувалися та використовували набутий у Кременці досвід.

Спочатку у Києві викладання не велося російською мовою, оскільки більшість професорів не володіли нею або ж не хотіли вживати її. Було дозволено проводити навчання латинською і французькою мовами, які згодом разом з російською стали офіційними мовами викладання.

Перший рік в Університеті св. Володимира на двох його факультетах філософському і правничому – навчання розпочало 56 студентів, серед яких 65–80 % були поляками. До 1842р. кількість студентів збільшилася у п'ять разів, переважно завдяки полякам, які тоді також переважали серед випускників середніх шкіл.

Деполонізація нового навчального закладу виявилася нелегкою справою і переросла в русифікацію, оскільки університетське середовище, як і саме місто Київ, у значній мірі були польськими і тут домінувала польська культура. Перші п'ять років існування Імператорського Університету св. Володимира у Києві названо «польським періодом». Після вигнання з навчального закладу викладачів і частини студентів польського походження повільним напливом випускників з новоутворених російських шкіл та завдяки поступовій перевазі російських і німецьких професорів університет і місто змінювали свій первісний характер на російський. Водночас доступ до вузу було значно утруднено синам з оподаткованих станів. Це стосувалося й українського населення.

Отже, можна відверто сказати, що Київ, поза будівлями на потреби навчального закладу, не мусив вже ні про що журитися, бо з Кременця отримав багату бібліотеку, дидактичну базу, фінансові ресурси та навіть досвідчених педагогів і студентів.

КРЕМЕНЕЦЬКІ СЕМІНАРИСТИ ХІХ СТ.:

Назар БАГНЮК

(Закінчення. Початок у №№ 7-12)

Правила чітко і конкретно визначали розпорядок дня семінаристів. Їх робочий день розпочинався о 6 годині ранку, о 7-й вони вже слухали молитви, а з 8-ої ранку та до 14-ої перебували у навчальних класах. Кожен семінарист повинен був мати із собою всі необхідні для занять книги, зошити, письмове приладдя, а для мовних предметів — спеціальний зошит для словника. Заборонялося приносити у клас речі, що не мали стосунку до уроків за розкладом цього дня. Місця за партами семінаристи займали тільки свої, які були суворо визначені. Перевірка присутніх здійснювалась до приходу вчителя. Відсутніх і тих, хто спізнився, фіксували у класному журналі в обов'язковому порядку.

Під час уроку учням дозволялось єдине — уважно слухати вчителя, перебуваючи в «смирній позі». Заборонялося розмовляти, рухатися по класу, навіть «залагати» на парту чи її спинку. Вони були зобов'язані не займатися ніякими іншими справами, не читати і не передавати інших книг, не перепитувати і не переписувати нічого, що не стосується уроку, не готуватися до наступних занять, не підказувати, не робити зайвих рухів за партою, не перебивати вчителя запитаннями (всі запитання — під кінець уроку, після завершення пояснення матеріалу вчителем). Навіть не дозволялося горіти зошити, шарудіти ногами під столом, кашляти і т. п.

Виходити із класу дозволялося лише у випадку критичної потреби і в погодженні з учителем, а після закінчення уроку — тільки вслід за вчителем, притому без шуму і штовханини. На перервах треба було перебувати поблизу аудиторії.

Після занять семінаристи відправлялися на обід, під час якого заборонялися розмови, зайве переміщення, недбале поводження з кухонним обладнанням, насамперед із посудом. Вони не мали права виносити з їдальні їжу в кімнати чи класи, ходити до їдальні в непередбачений розпорядком дня час. Після обіду до 16.30 учні відпочивали, займалися музикою, співом, живописом та гімнастичними вправами. Після цього до 20.30 готували домашні завдання до наступного дня, читали книги і писали творчі роботи. В цей же відрізок вечірнього часу їм дозволявся відпочинок на півгодини.

Заборонялося переписувати чужі домашні завдання або давати іншим списувати свої. Окремі завдання, особливо твори, повинні були виконуватися на «чорновику», який зберігався упродовж навчального року, і на «чистовику», що зберігався упродовж всього навчання в семінарії (обидва тексти речензував викладач і здавав секретарю семінарії). Категорично заборонялося будь-яким чином заважати іншим семінаристам виконувати домашні завдання (розмовами, музикою, співом, різноманітними шумами). О 20.30 семінаристи вечеряли за тими ж правилами, що й в обід. Після вечері до 21.30 вони прогулювалися в семінарському дворіку, потім ішли на вечірню молитву. Прогулянки парком у вечірній час заборонялися, а дозволялися лише вдень. О 22 годині — початок нічного сну, а для тих, хто не встиг закінчити домашніх завдань, дозволялася ще одна година роботи. Після 23.00 всі без винятку мали знаходитися у спальнях. Приміряк цих Правил кожен семінарист повинен був тримати при собі.

Небезпідставно можна вказати на антидемократичний характер таких правил. Але якщо врахувати, в яких умовах доводилось працювати семінаристам після завершення навчання, суворості та жорсткості регламентації цих норм знаходимо пояснення: згадані Правила сприяли підготовці до фахової діяльності за жорстко визначеними і суворо контрольованими канонами.

Виховна робота в семінарії мала двохвекторну спрямованість: забезпечення навчальної дисципліни і високоморальних стосунків між семінаристами та «виховне керівництво» ними зі сторони викладачів. Контроль за духовно-моральним станом семінаристів здійснювався систематично і повсюдно: в семінарії, в гуртожитках, в квартирах. Конкретно фіксувалися всі відхилення від адміністративно-навчальних і морально-етичних норм. Велюча персональне спостереження за релігійними настроями учнів, за дотриманням ними вимог увічливості, благочестя й охайності. До цієї ж сфери адміністративно-педагогічної роботи входив контроль за станом здоров'я семінаристів. Рівень виховної роботи в семінарії визначався методом порівняльного аналізу стосовно аналогічних показників минулого навчального року.

Були встановлені чіткі критерії визначення балу (оцінки) за дисципліну. На 1 бал така оцінка знижувалась учням семінарії, які «пізно вставали вранці та довго затримувалися ввечері», не дотримувалися чистоти й охайності в одязі, в класах, в місцях проживання, самовільно залишали семінарію (на короткий час) під час занять, не дотримувалися правил увічливості до наставників і колег, до господарів квартир і сторонніх осіб, нерозумно витрачали на розваги передбачені для навчання кошти. На 2 бали знижували оцінку з поведінки за поступки, пов'язані з негативними моральними нахилами семінариста і систематичне повторення вищезгаданих порушень, особливо за пропуски занять і богослужінь у храмі.

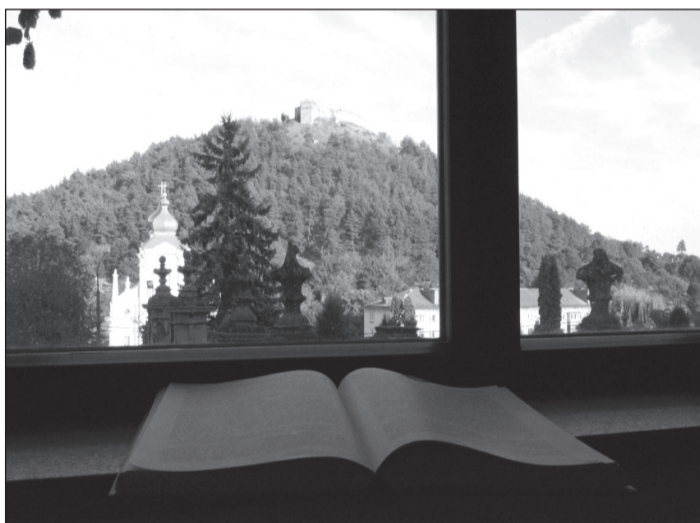
До третьої категорії проступків відносили такі порушення, які мали причиною стійкі «дурні» нахили порушника: багаторазове здійснення всіх вищезгаданих відхилень в особливо різкій і нахабній формі, а також випадки обману,

бійок з колегами, крадіжка чужих речей, участь в азартних іграх, випадки пияцтва. За такі порушення семінариста карали пониженням у розрядному списку, позбавленням «казенного» утримання, поміщенням у «карцер», а при невідомості таких заходів — виключенням із семінарії.

Стягнення на семінаристів накладали такі офіційні особи: викладач (у межах класу — через зауваження, усну догану, позбавлення місця за партою, видалення з класу), помічник інспектора та інспектор (в усіх класах — не лише за порушення навчальної дисципліни, а й за моральні проступки), ректор і Педагогічні збори (поміщення в «карцер», позбавлення «казенного» утримання, пониження в розрядному списку, виключення із семінарії).

Навчальна дисципліна семінаристів була предметом особливої уваги керівництва духовних освітніх закладів не тільки Кременця чи Волині. В Журналі Навчального Комітету при Святійшому Синоді зживався термін «педагогічна дисципліна», якій в цьому документі відведено окремий розділ. Причому у згаданому Журналі робився наголос на профілактичних попереджувальних заходах, на їх пріоритет по відношенню до заходів покарання. Варто зупинитися на основних профілактично-попереджувальних або «охоронних», за термінологією того часу, заходах, запропонованих церковним керівництвом: по-перше, «власний добрий приклад вихователів»; по-друге, «тепла і щира любов у всіх відносинах між вихователями і вихованцями»; по-третє, «спільне одностайне прагнення до однієї спільної мети», під чим розумілась єдність у критеріях, завданнях, формах і методах виховання; по-четверте, здійснення впливу на духовні сили вихованців у напрямі формування «свідомої дисципліни, а не механічної рабської покірності»; по-п'яте, стимулювання вихованців до занять різними видами мистецтва (літературою, музикою, співом, малюванням) заради формування у них естетичного сприйняття прекрасного і піднесення.

У системі організаційно-виховної роботи особливе

місце належало аналізу ефективності покарань за ті чи інші порушення навчальної дисципліни та норм моралі. В цьому напрямі першочергове значення надавали спостереженню за діями семінариста, схильного до порушень норм поведінки і моралі, фіксації таких поступків і використанню останніх у виправних бесідах із порушниками. Наголошувалося, що всі зауваження, докори і претензії до поведінки семінариста повинні мати фактологічну основу.

В аналізі стану дисципліни семінаристів звертали увагу на такий парадокс: порушниками семінарських дисциплінарних канонів могли стати учні з високою успішністю та міцними знаннями, і навпаки, учні з низькими, навіть незадовільними знаннями могли показувати взірць у дотриманні дисциплінарних вимог. У цьому випадку рекомендувався індивідуальний підхід до кожного учня для вивчення особистісних причин такої «аномалії» з метою застосування ефективних і навіть неординарних заходів.

При виборі форми покарання порушника дисципліни рекомендувалося максимально враховувати його персональні особливості, щоб визначити, наскільки він готовий і спроможний діяти адекватно в умовах суворих семінарських порядків. На думку керівництва семінарії, покарання за порушення дисципліни мали відповідати двом цілям: мобілізації та зосередженню зусиль порушника на глибшому і ретельнішому оволодінні навчальним матеріалом, а також на забезпеченні дисциплінованої категорії семінаристів від дискомфорту (безладу), який вносить у навчальний процес діяльність порушників.

Факторами, що обумовлюють схильність учня духовного навчального закладу до порушень дисципліни, називали «дурне знайомство», особисте горе чи домашні проблеми, наявність зайвих грошей, схильність до брехні, до шкідливих звичок, до крадіжок (клептоманії), а також лінощі, надмірну впертість або її протилежність — безхарактерність, конформізм.

Керівництво духовних навчальних закладів дотримувалося чіткої методології у застосуванні стягнень до учнів і семінаристів за дисциплінарні порушення чи інші проступки морального або соціального характеру. Перший принцип при накладенні стягнення: покарання має бути не карою чи помстою за вчинене, а засобом до «виправлення» порушника. Другий принцип — відповідність і співмірність

стягнення формі, змістові і наслідкам здійсненого порушення. Третій принцип: стягнення має узгоджуватися з віком та особистісними якостями, специфікою душевного стану порушника на час здійснення проступку. Четвертий принцип: має бути використана можливість відмови від накладання стягнення за умови щироого усвідомлення порушником негативу свого вчинку та визнання власної вини. П'ятий принцип: якщо уникнути стягнення неможливо або недоцільно, то воно має бути відчутним для самого порушника і мати вплив на інших вихованців. Шостий принцип: стягнення не повинне принижувати гідності покараного, бо втрапить свій виховний і профілактичний вплив, може навіть озлобити порушника. Нарешті, стягнення має бути логічним наслідком змісту і форми проступка і відповідати його характеру. Для прикладу, за лінощі карали роботою, за сварку — бойкотом, за втечу із занять — позбавленням відпустки і т. п.

Такий підхід до забезпечення навчальної дисципліни обумовив два види покарання за її порушення: заходи, що були покликані впливати на духовну сторону життєдіяльності семінариста, і заходи, що носили примусовий фізичний характер, бо впливали на предметно-матеріальний комфорт життя порушника. Привертають увагу комплекси згаданих дисциплінарних заходів, що застосовувалися у духовних навчальних закладах до порушників навчальної дисципліни і норм моралі.

До категорії стягнень морально-духовного характеру належали усне зауваження або «невдоволені критичний погляд вихователя»; догана, оголошена індивідуально (без присутності інших), перед семінаристами класу чи на загальних зборах семінарії; догана присоромлення — як висловлена усно та доповнена «засобами сорому», зокрема стояння на ногах за партою, біля парти, біля порога або в кутку класу; відправлення за межі класу (присоромлення могло поширюватися на кілька уроків, але в цьому не можна було «перейти міри»), щоб не викликати в інших семінаристів співчуття до покараного, а відтак — і до солідарності з ним).

До цієї ж категорії відносились доповідні про порушення ректору чи Педагогічним зборам семінарії, занесення імені порушника дисципліни у «штрафну» книгу (за пропуски занять, спізнення на заняття, порушення дисципліни на уроках, невідготовленість домашніх завдань, образа інших семінаристів або неповага до вчителів), зниження оцінки за поведінку у підсумкових відомостях, пониження порушника у рейтингових списках учнів семінарії. Фіксація порушення і винесення стягнення за нього здійснювалась у спеціальному журналі керівництва семінарії, тобто стягнення морально-духовної категорії фіксувалися письмово.

Другу категорію стягнень складали заходи адміністрації семінарії, що мали матеріально-побутовий характер і впливали на соціальний статус семінариста. Серед таких покарань зустрічаємо досить несподівані за формою та змістом. Для прикладу, короткочасне позбавлення їжі, що полягало в наступному: покарані порушники стояли в їдальні під стіною, поки їхні колеги трапезували за столами (їжу вони все-таки отримували, але кілька годин пізніше). З їдальнею пов'язані й інші покарання: побавлення однієї, як правило найсмачнішої, страви або призначення «голодного столу» (окраєць хліба з квасом чи водою). Необхідно зауважити, що такі покарання практикувалися досить обережно, щоб не зашкодити здоров'ю семінариста.

Застосовувалися стягнення, що обмежували особисту свободу учня семінарії. Зокрема, примусове перебування порушника у приміщенні класу в той час, коли його колеги брали участь у розважальних заходах. Порушником дисципліни обмежували відпустки на вихідні або святкові дні, залучали до фізичних робіт в години відпочинку інших семінаристів. Одне з найвагомійших покарань — поміщення порушника до «карцеру», тобто спеціальної кімнати, звідки йому заборонялося виходити, а іншим — заходити до нього. Це покарання, як правило, поєднувалось з обмеженнями на прийом їжі («голодним столом»). Карцерна кімната мала бути абсолютно безпечною для здоров'я покараного. Тих, хто перебував у «карцері», могли залучати до фізичних робіт, інколи дозволяли ходити на заняття, проте на перервах і після занять — повертатися до карцерної кімнати. Як виняток, можна було брати із собою навчальні книги. Найвищим заходом покарання було відчислення із семінарії, про загрозу якого попередньо повідомляли порушника і його батьків у надії, що ситуацію ще можна виправити.

Конкретно регламентувалася процедура відчислення семінаристів з навчального закладу. В офіційних документах вказувався перелік основних причин такого радикального заходу. Першими називалися причини ідейно-політичного характеру: поширення «шкідливих» учень через власні твори чи поширення чужих творів «шкідливого» змісту, в бесідах з іншими людьми, у формі глузування над духовними цінностями, зневаги до церкви і держави, а також співчуття, підтримка або поширення подібних ідей і вчень серед інших. Наступним проступком цього розряду — непослух і протидія владі будь-якого рівня, нахабство і грубощі по відношенню до керівництва семінарії. Далі — пияцтво, що приводило до громадських скандалів чи в яке «втягували» своїх друзів і знайомих. До цього ж «пріоритетного» списку порушень належала розпушта чи схильність до неї, схильність до крадіжок і їх здійснення, систематичні негідні вчинки, що супроводжувались або вели до образ і приниження інших людей. Сюди ж відносились вперті лінощі, які впливали на якість навчання, самовільна і довготривала відсутність на заняттях без поважних причин.

СТАТУС, МОНІТОРИНГ, РЕЙТИНГ

Особливої уваги заслуговує проблема заснування, облаштування та використання учнівських гуртожитків при духовних навчальних закладах. На початку 70-х років XIX століття, коли було прийнято новий Статут духовних семінарій, загострилася полеміка навколо питання про доцільність гуртожитків для семінаристів, особливо для тих, хто навчається за власний кошт. Згаданий Статут актуалізував проблеми двома моментами. Перший: в документі зазначалося, що семінаристи, як майбутні пастири людських громад, повинні вчитися жити і працювати у спільноті, а цьому сприятиме «гуртожитковий» спосіб життя; другий: за новими правилами, у духовних училищах і семінаріях можуть навчатися діти — вихідці з різних соціальних станів, а не лише із сімей священнослужителів, що загострює проблему їх проживання під час навчання при віддаленості від рідного дому. А тому духовництво, котре за новим Статутом отримало право безпосереднього впливу на діяльність семінарії, зобов'язане активно працювати в організації семінарського життя, в тому числі у справі облаштування гуртожитків для учнів — дітей парафій з різних куточків єпархії.

Серед духовенства Волинської єпархії було більше противників, аніж прихильників організації гуртожитків при семінарії. Перші стверджували, що спільне проживання семінаристів у гуртожитках «притупляє їх у розумовому відношенні, розбещує морально та розладує їх молоді фізичні сили». Прихильники такого нововведення, наважи, вважали, що згадані негативи породжуються не спільним проживанням семінаристів, а характером самого навчального процесу, де здійснювався наголос на механічному засвоєнні знань, не створювались умови для самостійного розвитку та формування потреби у високих моральних якостях майбутнього духовного пастиря мирян. Зокрема, раніше заборонялося читання книг світського змісту, а твори Миколи Гоголя, наприклад, належали до списку злочинних; моральне виховання обмежувалося встановленням «залізної» дисципліни без огляду на потреби і душевний стан семінарста. До цього додавалися й інші негативні фактори: матеріальна бідність духовних навчальних закладів, відсутність будь-яких гуманістичних або демократичних начал в управлінні ними, їх ізоляційність не тільки від світського життя, а й від місцевого духовенства.

Новий погляд на семінарські гуртожитки полягав у тому, що ця форма учнівського співжиття зміцнюватиме прагнення молоді людини до спілкування, що вкрай необхідне майбутньому духовникові, і стимулюватиме її інтелектуальний і моральний розвиток, бо ніхто у порівнянні з іншими не хоче бути ні примітивнішим, ні гіршим (бо все не тільки пізнається, а й формується у порівнянні). Стверджувалося, що гуртожитки стануть позитивним складником навчально-виховного процесу семінарії і також будуть вигідними для батьків семінаристів у матеріально-фінансовому відношенні. Головне — наявність підтримки ідеї створення гуртожитків при семінаріях свідчила про зміщення акцентів у системі навчально-виховної роботи, звичайно, без порушення її догматичних основ і принципів, що були пов'язані із християнськими канонами. Мова йдеться про організаційно-технічні можливості, які надає гуртожиток в організації навчання та позанавчального життя семінаристів: успіхи у навчанні, належна моральна поведінка і дисципліна завжди залежали від упорядкованості робочого часу учня, від його зосередженості на основних, а не на побічних, тим більше шкідливих справах, що може бути забезпечено тільки при проживанні в гуртожитку з його умовами та можливостями в наданні необхідної допомоги семінаристам зі сторони наставників-вихователів і здійснення останніми «благорозумного контролю» за діяльністю учнів семінарії у позанавчальний час, особливо під час підготовки до занять за розкладом наступного навчального дня, дотримання вимог і норм Статуту семінарії, Правил семінарії та особистої гігієни, виконання елементів щоденної релігійної обрядовості та молитовних ритуалів. До позитивів, що їх надавало проживання в гуртожитку, відносили можливість взаємодопомоги при виконанні домашніх завдань (при забороні механічного переписування чужих робіт!); спільне користування навчальними посібниками, яких, як правило, завжди не вистачало; реальне бачення шкідливих наслідків «дурних вчинків»; розширена змога читання світської літератури у позанавчальний час у формі «по черзі» або «через обмін», причому з допомогою та порадами зі сторони наставника-вихователя; контрольований керівництвом семінарії рівень побутових умов учнів, їх особистої гігієни, спостереження за фізичним здоров'ям.

Таким чином, благотворний вплив гуртожитків на підготовку семінаристів до професійної душпастирської діяльності забезпечувався багатьма факторами, головним серед яких, на думку церковного керівництва єпархії та Правління семінарії, залишався «благорозумний інспекторський нагляд», бо тільки він гарантував суворий порядок життя семінаристів, який зобов'язував їх до сумлінного навчання, дотримання норм християнської моралі, захищав їх від шкідливого впливу соціального середовища, насамперед від негативів молодіжного оточення, спрямовував до наслідування кращих взірців «благорозумності та добротності». Інспекторську службу представляли не як контрольно-караючий орган, а як механізм стримування від порушень «впорядкованого спо-

субу життя», яким вважалася і мала бути життєдіяльність усіх учасників навчально-виховного процесу в семінарії — від учня до члена Педагогічного правління. Порядок життя, як наголосувала тодішня педагогіка, виступає першоосновною та запорукою духовного і фізичного розвитку вихованців, формує в них християнське сприйняття світу та свого місця в ньому.

У полемічних статтях щодо економічної сторони проблеми семінарського гуртожитку, опублікованих у «Волинських єпархіальних відомостях» навесні 1874 року, знаходимо конкретні фінансові розрахунки й аргументи матеріально-побутового характеру, що свідчать на користь облаштування гуртожитку при Волинській духовній семінарії. При проживанні семінарста на приватній квартирі на його утримання батьки затратили від 6 до 12 рублів на місяць, тобто від 54 до 108 рублів упродовж навчального року — і це без урахування затрат на одяг, взуття тощо. Ті, хто платив 6 рублів, мали ліжко, обід із двох страв і прання білизни; 12 рублів за місяць давали право квартиранту додатково отримати чай або молоко з булкою за 1 коп. і вечерю із двох страв. За проживання у гуртожитку семінарист платив 60 — 70 рублів упродовж 9 навчальних місяців, тобто менше восьми рублів на місяць, але отримував комплект послуг, що рівнявся послугам на квартирі при оплаті 12 рублів щомісячно. До такої економічної переваги додавалась вигода побутового характеру: санітарно-технічний і побутовий стан семінарських гуртожитків перебував під постійним контролем і цілком залежав від заходів керівництва семінарії, а з технічної сторони — гуртожитки знаходились на території семінарії, поблизу семінарського саду, відкритого для прогулянок семінаристів, що створювало відповідні умови для їх оздоровлення.

У той же час учнівські квартири у Кременці були далекі від будь-яких санітарно-гігієнічних вимог і побутових зручностей. Знаходились вони, як правило, на брудних вулицях і провулках, віддалених від семінарії, з низькими стелями, сирими кімнатами, без вентиляції та належного опалення. Кімнати перенаселені, відсутні місця для здійснення гігієнічних процедур, немає шаф для зберігання одягу та інших необхідних меблів (замість ліжка — нари), одна і та ж кімната виконує роль спальні, їдальні та робочого місця, відсутні місця для просушки одягу та взуття, для зберігання брудного одягу. У більшості випадків немає дворів, садів та інших місць, призначених для відпочинку семінаристів-квартирантів. Ситуація пояснюється тим, що такі квартири зазвичай надаються бідними кременчанами, котрі за рахунок квартир плати намагаються вирішити власні фінансові проблеми, насамперед харчування сім'ї, утримання будинку, оплати господарсько-побутових потреб. Господарі квартири навіть намагалися харчувати членів своєї сім'ї за рахунок продуктових ресурсів, наданих семінаристам-квартирантам їхніми батьками. То не дивно, що квартиродавці намагалися здійснити мінімум затрат на утримання наданих учням семінарії кімнат і на обслуговування самих квартирантів, бо підвищення плати за квартиру відштовхувало б «клієнтів», і в підсумку це виключало турботу місцян про підвищення якості проживання семінаристів і стимулювало тільки «звуження» і так не те щоб не достатнього, а й просто ганебного «комфарту» проживання учнів. Такий стан підтверджується досить показовим фактом: коли інспекція Вищого духовного керівництва хотіла оглянути місця проживання семінаристів на квартирах, керівництво семінарії не знало, куди можна було повести інспектора, щоб не висвітлити всю катастрофічність картини побуту учнів семінарії, що мешкають за її межами. Згадані «Волинські єпархіальні відомості» інформували, що із двох сотень кременецьких квартир, наданих місцанами семінаристам, тільки п'ять умовно наближалися до санітарно-побутових вимог, але аж ніяк не відповідали їм.

Прихильники семінарського гуртожитку наголошували, що причиною відмови від його облаштування називати бідність місцевого духовенства необгрунтовано економічно і не по-християнськи у моральному плані. Щодо економічної сторони: не може бути заперечень проти гуртожитку через недостатність фінансових ресурсів, бо відсутність гуртожитків вимагає від батьків семінаристів більших затрат на квартири, ніж буде потрібно на підтримку гуртожитків. Тут також необхідно врахувати наявність комплексу історичних приміщень колишнього Єзуїтського колегіуму, де перед цим розміщувався Волинський лицей, що суттєво зменшувало можливі затрати: облаштування наявних споруд значно дешевше від будівництва й облаштування нових. Зокрема, первинні затрати на гуртожиток (придбання меблів, побутово-господарського обладнання від посуду і білизни до котлів) з урахуванням освітлення (свічки в кімнатах, керосинові лампи в коридорах) та опалення (пічками) складало до 6 тисяч рублів на рік, або в перерахунку на одного мешканця гуртожитку, як уже зазначалося, до 70 рублів. Називалися джерела покриття витрат на гуртожитки зі сторони самої семінарії: прибутки від використання державних земель, торгівлі свічками, з податків на нагороду, з офіційних штрафів на користь церкви, пожертвування зі світських джерел та інше. Складнішою була морально-етична, духовно-релігійна сторона проблеми. Справа в тому, що серед духовництва Волинської єпархії більше було противників, аніж прихильників заснування семінарських гуртожитків, тому єпархіальний з'їзд при-

няв негативне рішення щодо спільного проживання учнів семінарії: перемагало не стільки небажання здійснити додаткові затрати на підготовку семінаристів, скільки відсутність розуміння особливостей педагогічного процесу, що вимагає єдиного підходу зі сторони вихователів і спільної участі у навчально-виховному дійстві вихованців, що уможлиблюється і гарантується спільним навчанням і проживанням семінаристів. Розподіл учнів на «казенних» (тих, що жили при семінарії) і «своєкоштных» (тих, що жили в орендованих міських квартирах) тільки шкодив навчальному процесові, бо мав ознаки прихованого станового підходу до підготовки майбутніх служителів церкви і вносив елементи роздвоєння в педагогічну роботу, послаблював ефективність педагогічних заходів і шочайнебезпечніше — протиставляв ці дві категорії семінаристів як «привілейованих» і «непривілейованих». Це в той час, коли визнавалося, що однією з основних вимог семінарського навчання є «порядок цілісного життя учнів» духовного освітнього закладу.

Для повноцінного функціонування семінарських гуртожитків необхідне як матеріально-технічне забезпечення, так і вирішення низки організаційних, кадрових і структурно-методичних питань. Насамперед, підбір і призначення наглядачів, які повинні мати академічну освіту, бо однією з важливих функцій такого працівника буде керівництво позакласною роботою семінаристів, зокрема організація і контроль за підготовкою домашніх завдань, педагогічна допомога в оволодінні «трудними» навчальними дисциплінами, навіть підготовка до вступу в духовні академії чи світські університети, тобто певною мірою виконувати роль репетитора. Такий наглядач має виступати представником семінарської інспекції, проте ні в якому випадку не бути «семінарським поліцейським» у гуртожитку, а тільки вихователем і наставником. До його функцій входила організація тісного і постійного зв'язку мешканців гуртожитку з учнівською бібліотекою, залучення семінаристів до культурно-мистецького (і насамперед музичного) життя, до занять гімнастикою, до якої тоді відносили практично всі фізичні вправи. Функціональне завдання наглядача гуртожитку полягало у мобілізації його мешканців на успішне навчання, дотримання навчальної дисципліни та норм християнської моралі. Він також був зобов'язаний інформувати Правління семінарії про дійсний стан справ у гуртожитку, спільно та з погодження семінарського керівництва сприяти функціонуванню гуртожитку через вирішення повсякденних потреб цього особливого підрозділу духовної семінарії.

Всі дискусії з приводу гуртожитків при духовній семінарії завершив Комітет із реформування духовних навчальних закладів, який прийшов до висновку про користь і необхідність влаштування гуртожитків при семінарії. В його рішеннях зазначалося: «Умови та обставини життя, величина відстаней, бідність засобів, труднощі у придбанні необхідних посібників для освіти, зручності в керівництві та спостереженні за самим навчанням і вихованням і нарешті специфіка духовних навчальних закладів роблять таку необхідність неминучою». Тобто дискусія про семінарські гуртожитки була завершена на користь їх прихильників, а рішення Волинського єпархіального з'їзду щодо недоцільності спільного проживання учнів семінарії офіційно оголошені хибними.

Таким чином, офіційно-нормативна й адміністративно-технічна складові організації навчально-виховного процесу у Волинській духовній семінарії II половини XIX століття були підпорядковані єдиній загальній меті — підготовці беззастережно відданих державній і церковній владі, законотворчій і кваліфікованих служителів православної церкви, як духовної основи самодержавного управління та всієї системи суспільних відносин. Така стратегічна мета вимагала вагомих та ефективних засобів її досягнення. Нормативно означений статус семінаристів формував у них глибоке усвідомлення тотальної залежності особи у двох вимірах: світському державному та духовному релігійному, що підтримувалося державною і церковною ієрархіями.

Семінарія для її учнів була мікрокопією гігантського «двоголового» державно-церковного механізму, і вони вчилися жити і працювати в умовах жорсткого функціонування цієї державно-церковної структури, яка використовувала досить близькі до репресивних засоби і форми контролю за навчальною діяльністю та дисципліною семінаристів, і цим формувалася режим постійного моніторингу та визначалися усталені принципи та підходи до встановлення навчальних досягнень і рівня дисциплінованості, що впливало на життєві перспективи семінарста і вказувало на його постійне перебування в режимі рейтингового оцінювання.

Виходячи з добре відомої тези про «нове як давно забуте старе», можемо стверджувати, що статус учнів Волинської духовної семінарії II половини XIX століття, як і навчальних закладів наступних часів вже тоді визначався низкою нормативних документів і враховував потреби фахової підготовки: з метою організації їх навчальної діяльності застосовувалися різноманітні засоби контролю (в сучасному розумінні, діяла відповідна система моніторингу), а для активізації їх навчальних зусиль здійснювався рейтинговий підхід до врахування досягнутих успіхів у визначенні життєвої долі семінарста після завершення навчання.

КРЕМЕНЕЦЬКЕ ПЕДАГОГІЧНЕ УЧИЛИЩЕ

(до 50-річчя)

Валентина ШПАК

Розвиток освіти, як складової цивілізованого поступу людства, є процесом неперервним і нерозривним пов'язаним з усіма сферами суспільного життя в його геополітичних і духовно-культурних вимірах. У цьому контексті кожна освітянська інституція посідає своє особливе місце і виконує тільки їй визначену роль в інтелектуально-світоглядному збагаченні національної культури через конкретні механізми впливу на світосприйняття і життєдіяльність людей. Такі механізми складають цілісну систему науково-методичної, навчально-виховної та адміністративно-матеріальної функціональної структури, створеної для формування гуманістичного наукового світогляду, загальнотеоретичних знань і практичних навиків, здійснення конкретної і цілеспрямованої фахової підготовки й ефективної діяльності всіх учасників культурно-освітнього і науково-педагогічного процесу.

Кременецьке педагогічне училище, відкрите 1 серпня 1969 року на базі колишнього Кременецького педагогічного інституту у м. Кременці Тернопільської області, очолив досвідчений педагог із багаторічним стажем роботи у навчальних закладах Василь Редько. Він закінчив філологічний факультет Львівського педагогічного інституту, був висококваліфікованим організатором і керівником, принциповою, емоційною, творчою особистістю, умів вести за собою педагогів-однодумців.

Два десятиліття повноцінного й ефективного функціонування педучилища та десятиліття педагогічного коледжу заповнили мало оправдану паузу в історії вищої освіти Волині: між переведенням до Тернополя Кременецького державного педагогічного інституту в 1969 році та відкриттям Кременецького гуманітарно-педагогічного інституту ім. Тараса Шевченка у 2002 році.

Це дало змогу зберегти у Кременці достатній науково-педагогічний потенціал: частина викладачів педінституту перейшли працювати в педучилище, де сприяли підвищенню рівня науково-методичної та навчально-виховної роботи і водночас передавали свій досвід молодому поколінню педагогів — аж до викладачів коледжу, які здобували наукові ступені, отримували вчені звання у статусі науково-педагогічних працівників інституту. Разом із тим здійснювалися роботи по формуванню комплектів методичного забезпечення всіх без винятку компонентів навчальних планів. Реалізовувалися заходи з оновлення й ефективного використання навчально-матеріальної бази.

В загальному, процес підготовки педагогічних кадрів у Кременці паузи не мав: випускники педучилища направляли в загальноосвітні школи і дошкільні заклади всіх регіонів України. На рідній Кременеччині, в самому місті педагогічне училище стало не просто важливим, а вирішальним фактором культурно-мистецького, громадсько-політичного, соціально-господарського та спортивного життя. В еволюційних перетвореннях освіти на Волині Кременецьке педагогічне училище 1969 — 1991рр. було надійною перехідною ланкою та міцним фундаментом акумуляції, збереження та відтворення структур і традицій вищої школи на Волині.

... Півстоліття тому п'ятнадцятирічні юнаки та юнки з недалекої округи несміливо заходили у величну 250-літню споруду навчального старовинного корпусу із широкими коридорами, високою стелею, просторими аудиторіями — і віддавали себе в руки дбайливих, мудрих і вимогливих викладачів, що заміняли їм батьків, ставали наставниками в оволодінні професії. Три чи чотири роки навчання ставали для студентства роками змужніння, засвоєння знань, формування переконань і професійного становлення.

У серпні в училищі було успішно проведено вступну кампанію — і 1 вересня 180 студентів розпочали навчання: 120 осіб на відділі підготовки вчителів праці та креслення і 60 студентів — на відділі дошкільного виховання.

У перший рік функціонування педагогічного училища до роботи приступили 19 викладачів загальноосвітніх дисциплін. Одні прийшли в навчальний заклад з педагогічного інституту, який щойно переїхав до Тернополя, інші — із загальноосвітніх шкіл міста. У наступні роки в училище прибували молоді випускники вищих навчальних закладів: Київського, Ніжинського, Рівненського педагогічних інститутів, Чернівецького університету тощо.

Заступником з навчально-виховної роботи став Володимир Мануїлов. Він з перших днів заснування педагогічного училища прагнув створити заклад, який би мав своє обличчя, незаперечний авторитет і здійснював би підготовку кваліфікованих учителів і вихователів.

Особливий наголос робився на підбір кадрів, підвищення кваліфікації викладачів, контингент яких щороку збільшувався. Через 10 років він сягнув 90 осіб, а вже через 20 років тут працювало 128 осіб.

У 1989 році Кременецькому педагогічному училищу було присвоєно ім'я Тараса Шевченка з нагоди 20-річчя, а в 1991 році цей навчальний заклад був реорганізований у педагогічний коледж, де, крім підготовки фахівців із дошкільного виховання та викладання праці, започатковуються спеціальності «Музика», «Образотворче мистецтво»,

«Мова та література (англійська, німецька)», «Фізична культура», «Біологія». За роки існування педучилища відкрило двері у професійний світ не одному поколінню випускників, а коледж забезпечував успішну підготовку бакалаврів.

Про патріотичні настрої викладачів і студентів красномовно свідчить факт підняття жовто-блакитного прапора в училищі у квітні 1991 року, ще до проголошення України незалежною державою.

Велику увагу приділяли в педагогічному училищі культурно-освітній і спортивно-масовій роботі, трудовому та моральному вихованню. Студенти академічних груп під орудою викладачів-кураторів здійснювали екскурсії, поїздки та походи, пізнаючи рідний край. Проводилися цікаві виховні години, вечори, диспути, читацькі конференції, фестивалі, музичні лекторії, змагання.

Гостями студентів були столичні та місцеві поети, письменники, співаки. Виступи естрадних ансамблів, вистави Тернопільського музично-драматичного театру із задоволенням відвідували студенти. Викладачі-філологи проводили цікаву позаурочну роботу, зокрема перше на теренах нашого краю свято Василя Симоненка, а також тематичні вечори, конкурси.

Студентську молодь залучали до активної творчості, художньої самодіяльності. Працювали колективи художньої самодіяльності: академічний та народний хори, капела бандуристів, духовий оркестр, вокальні ансамблі, які згодом отримували почесні звання народного аматорського,

Іван Тарнавський, Сергій Радчук, Петро Мінчук та інші.

У 1972 році в Кременецькому педагогічному училищі відбувся перший випуск. Для роботи в дошкільних закладах було підготовлено 59 вихователів. Цього ж року на відділі дошкільного виховання навчалось 12 груп. Значно поповнився педагогічний колектив, який нараховував 65 викладачів. Була утворена циклова комісія викладачів педагогіки і психології (голова Макаренко О.П.). Серед тих, хто активно розвивав зазначену спеціальність, — Алла Калиноброцька, Ольга Макаренко, Світлана Ткачук, Лариса Скакальська, Світлана Онишкевич, Надія Рудзінська, Любов Сівірська, Лариса Янчук, Любов Буняк, Марія Васишин, Ольга Яловська, Олена Цигипало, Ольга Цибульська та інші.

Використовувалися різні види занять: практичні, семінарські, лабораторні. Постійно зверталася увага на підвищення кваліфікації педагогічних працівників у провідних вузах республіки. Про важливість покращення професійної майстерності викладачів свідчить той факт, що план підвищення кваліфікації надсилався кожного року в Міністерство освіти.

Підвищували рівень професійної діяльності робочі зустрічі з викладачами Рівненського педінституту, Чортківського і Лубенського педучилищ, які обмінювалися досвідом роботи щодо проведення навчальних занять, різних видів педагогічної практики, підготовки комплексів навчально-методичного забезпечення.

Важливе місце у підготовці до майбутньої професії відводилося проведенню педагогічної практики у дитячих садках м. Кременця. З метою належної її організації діяв кабінет педагогічної практики, консультативний пункт, у якому допомагали та перевіряли підготовку учнів до проведення різних форм роботи з дітьми дошкільного віку. Також організовувалися зустрічі із завідувачами дошкільних установ, вихователями і випускниками. Активно проводилася шефська робота в дитячих садках міста, району, Будинку дитини м. Тернополя, яка полягала у виготовленні іграшок, наочних посібників, наданні допомоги у проведенні святкових ранків та розваг, вистав лялькового театру,

Одним із шляхів удосконалення професійної підготовки майбутніх спеціалістів, набуття ними знань, практичних умінь і навичок у проведенні дослідно-експериментальної досліджень була постановка гурткової роботи в училищі. На кінець 80-х років нараховувалося по 8 предметних гуртків і спортивних секцій, 14 гуртків художньої самодіяльності, діяв факультет громадських професій. Варто зауважити, що на відділенні дошкільного виховання участь у роботі гуртків брали всі учні. Кожного року організовувалися виставки гурткової, дослідницької роботи та технічної творчості учнів як своєрідний підсумок діяльності гуртків. Традиційно проводилися звіти художньої самодіяльності.

На практичних заняттях із трудового навчання студенти проектували і виготовляли моделі автомобілів, літаків, кораблів, ракет, приладів, пристроїв. Особлива увага приділялася методу фантазування. Як підсумок творчої пошукової діяльності, проводилися виставки, ігри та змагання з виготовленими моделями.

Не менш важливу роль у формуванні творчої особистості вчителя мали масові тематичні заходи. Традиційним було проведення Тижня науки, техніки, виробництва. Розпочинались святкові тижні конференціями. Пригадується конференція «Сьогодні фантазія, а завтра реальність», підготовлена спільно з працівниками бібліотеки ім. Юліуша Словацького. У процесі підготовки доповідей студенти самостійно опрацьовували літературу, яку підбирали працівники бібліотеки, вчилися аналізувати й узагальнювати її, чітко і логічно з'ясувати питання, демонструвати досліди, виконувати малюнки та креслення на дошці, пояснювати принцип роботи приладів та установок, давати ґрунтовні, аргументовані відповіді на запитання учасників.

Великого значення у професійній підготовці фахівців дошкільного виховання і трудового навчання відводили виховній роботі. Була розроблена єдина система виховних заходів, які входили до програми занять академгруп за роками навчання на весь час перебування учня в педучилищі. Проводилися різні форми виховної роботи, однак найбільш дієвими були визнані виховні години і політінформації. Варто згадати про таку форму роботи у 80-х роках, як проведення кінолекторію (відповідальний Юрій Сукенник). Упродовж кожного року демонструвалося близько 60 фільмів у лекційному супроводі.

Слід зазначити і про організацію дозвілля учнів педучилища. Проводилися вечори відпочинку у формі вікторин, концертів, у вихідні — дискотеки. З метою оздоровлення учнів влітку організовувався спортивно-оздоровчий трудовий табір. В училищі кожного року проводилися туристичні походи, організовувалися екскурсії в різні міста країни.

чудовий ансамбль скрипалів. У 80-х роках було створено популярний на той час естрадний вокально-інструментальний ансамбль. Вони прикрашали, робили емоційно насиченими проведення державних і училищних свят, вечорів, загальноміських концертів.

Трудове виховання студентів було важливою складовою всебічного розвитку і формування особистості. Скільки роботи було перероблено молодими, енергійними руками студентів! Студентський будівельний загін працював на спорудженні Хоростківського цукрового заводу, на будівництві газогону в Житомирській області; сільськогосподарські загоны працювали на збиранні овочів і фруктів у Миколаївській, Херсонській областях, у Криму...

Педагогічне училище розвивалося. Змістовнішою, різноманітнішою за формами і методами ставала навчально-виховна робота, спрямована на підвищення якості підготовки фахівців для роботи в загальноосвітніх школах і дошкільних закладах.

Варто зазначити, що в усі наступні роки існування Кременецького педагогічного училища на дошкільному відділі спостерігалось постійне збільшення контингенту учнів і відповідно, кількості викладачів, зміцнення матеріально-технічної бази, поповнення бібліотеки тощо. У 1981 році відкрили заочне відділення за спеціальністю «Виховання в дошкільних закладах» (на базі середньої школи), що дозволило менш як за 10 років підготувати 1535 вихователів.

З 1969 по 1991 рік на денній формі навчання було підготовлено 5302 фахівці. Враховуючи випускників заочної форми, 6837 молодих фахівців одержали в Кременецькому педагогічному училищі путівку у педагогічну професію.

За направленням випускники училища влаштовувалися в загальноосвітніх школах, закладах позашкільної освіти, дошкільних закладах в усіх кутках України. Це були не лише Тернопільська, Рівненська, Волинська, Івано-Франківська, але й Житомирська, Черкаська, Хмельницька, Львівська, Одеська області.

У перші роки існування в училищі працювали Зінаїда Комар, Володимир Мануїлов, Геннадій Стиранкевич, Сергій Королюк, Лілія Следзінська, Юлія Редько, Ольга Суд-Злочевська, Марія Андрійчук, Іван Долинський, Анатолій Батовський, Валентин Величко, Анатолій Багнюк, Таїсія Кучернюк, Марія Гаврилюк, Анатолій Колесніков, Олександр Сорока, Богдан Прокопович, Ігор Кир'янчук, Юрій Чеболда,

В ОСВІТНЬОМУ ЧАСОПРОСТОРИ ВОЛИНИ

з часу створення)

Так як ряд об'єктів техніки і трудові процеси неможливо показати студентам у навчальних майстернях, у програму Тижнів включали виробничі екскурсії: меблева фабрика, машзавод, завод порошкової металургії, комбайновий, Смизький деревообробний комбінат, тракторна бригада, автопарк. Під час екскурсії студенти знайомились з підприємством, його продукцією, технікою, виробничою технологією, організацією праці, шукали «вузькі місця», пропонували шляхи їх усунення. Особливе захоплення викликали конкурси «професійної майстерності» (усіх бажаних подивитись, повболівати за товаришів не вмішала актовка зала училища). Мета таких конкурсів: вдосконалення підготовки до роботи в школі, виховання любові до професії вчителя, розвиток творчих здібностей, логічного мислення, вдосконалення умінь і навичок, стимулювання навчально-пізнавальної діяльності. Виставки технічної і художньо-прикладної творчості завершували програму Тижнів. Це одна із найпоширеніших, ефективних і наочних форм пропаганди і виховання. Вони популяризують досвід гуртків і самих студентів, сприяють залученню їх до творчості, пошукової діяльності. Під час огляду експозиції учасники виставки пояснювали будову і призначення експонатів, демонстрували їх у дії.

Однією з найбільш нагальних була проблема кадрів. Це стосувалося усіх циклових комісій, як окремих структурних підрозділів навчального закладу. Саме в рамках циклових комісій викладачі проводили відкриті заняття, спільні засідання з викладачами інших циклових комісій, щомісячний огляд педагогічної преси, вивчали питання забезпечення навчальною літературою, ознайомлювалися з дослідженнями радянських і зарубіжних психологів, педагогів. На засіданнях обговорювався досвід роботи кращих педагогічних працівників училища та вихователів.

80-ті роки ХХ століття ознаменувались реформою середньої школи. Викладачі активно включилися в обговорення актуальних освітніх проблем, почали широко застосовувати нові форми роботи, налагоджувати контакти з провідними вищими навчальними закладами відповідного профілю, проводили спільні конференції, семінари-практикуми та ін. Проводилися робочі зустрічі з викладачами факультету підготовки вчителів початкових класів Тернопільського, Рівненського педінституту, Чортківського і Дубенського педагогічних училищ, а також із вихователями дитячих садків. У програму таких зустрічей входив обмін досвідом роботи з підготовки дітей до школи, показів практичних занять, ознайомлення з комплексами методичного забезпечення. Розширювалась і вдосконалювалась практика проведення відкритих показових занять із дошкільних спецметодик у старших групах дошкільних закладів міста.

Викладачі активно займалися розробленням нових колективних тем: «Підготовка дошкільнят до навчання у школі з шестирічного віку на заняттях у дитячому садку згідно вимог реформи школи», «Вивчення учнями дошкільного відділу роботи з підготовки дітей до навчання у школі з шестирічного віку», «Формування практичних

умінь та навичок в учнів дошкільного відділу». Лише за перший навчальний рік викладачі готували близько 200 методичних розробок, що свідчить про їхню досить активну методичну роботу.

Національна освіта повинна бути творчою, що визначає перспективи її розвитку в ХХІ ст. Зважаючи на це, у 1994 р. в педагогічному коледжі відкрито спеціальність «Образотворче мистецтво», якою опікувався Богдан Романюк, який викладав цикл художніх дисциплін. Ніл Зварунчик викладав ліпку та декоративно-прикладне мистецтво. Випусник ОДПІ ім. К. Ушинського Ярослав Дзюба вів технічне малювання та художні дисципліни. Саме в коледжі після відкриття спеціальності «Образотворче мистецтво» штат викладачів розширився. Так, викладання відповідних дисциплін забезпечували Валентин Величко, Василь Івашенюк, Галина Білецька, Тетяна Балбус. Професійну підготовку здійснювали Валентин Величко, Василь Івашенюк, Галина Білецька. Дисципліни прикладного циклу викладали Віталій Писаренко, Лариса Внучкина, Юрій Цимбалюк. Ці викладачі внесли вагомий вклад у розробку відповідних навчальних планів, програм, методичних рекомендацій, які лягли в основу фахової підготовки бакалаврів та спеціалістів образотворчого мистецтва.

Потужно працювали колективи художньої самодіяльності. Давні традиції хорового співу продовжив розвивати диригент Ігор Кир'ячук, який створив два великі творчі колективи: капелу бандуристок (1971р.) та хор вчителів училища (1972 р.). Традиції попередників втілювали їхні послідовники. У 1972 році розпочинає свою діяльність народний хор під керівництвом талановитого диригента Параскеви Саліги. Цікавим є створення цього колективу. На по-

чатку року молодий керівник створює самодіяльний жіночий ансамбль, до якого входили студентки дошкільного відділу. В репертуарі переважали колядки та щедрівки. Невдовзі до ансамблю дівчат художній керівник долучила хлопців із трудового відділу, а згодом — і викладачів-музикантів. Так розпочав своє довголітнє життя самодіяльний хор народного співу, який у 1982 році разом із танцювальним колективом (керівник Орест П'єкний) здобув звання «народного». У 1984 році хор стає учасником республіканського телетурніру «Сонячні кларнети». Кожного року (навіть у час реформування педагогічного училища в коледж та обласний гуманітарно-педагогічний інститут) колектив виступає на з'їздах Кременецького району. Він був добре знаний у селах та містах Тернопільської, Хмельницької областей, багаторазово творчо вітав місто Тернопіль на Співочому полі. З року в рік вдячні кременчані чекали наступних виступів хору-улюбленця. Кращі українські народні пісні, сумні, веселі, жартівливі та героїко-патріотичні, зігривали душу, сповнювали її життєвою енергією та сіяли добро у серцях слухачів. Нині традиції народного співу плекає молодий диригент хору Ольга Луцик, яка продовжує прославляти українську народну пісню.

Багатолітній досвід академічного хорового співу та різноманітність хорів (курсівий, факультативний) у нашому навчальному закладі сприяв появі у 1979 році ще одного невеликого творчого колективу — камерного хору, засновником якого став досвідчений педагог Євген Лірський. Спадщину хорового колективу перейняв музичний діяч Анатолій Галішевський, а згодом і нинішній викладач-диригент Алла Афанасенко.

Прекрасними і цікавими були заняття з фізичного виховання, на яких студенти здобували знання про фізичну культуру, формували рухові вміння і навички з різних видів спорту, зміцнювали власне здоров'я.

Спортивні зали училища працювали з 7 години ранку до 23 години. Більшість студентів відвідували секційні заняття з легкої атлетики, баскетболу, волейболу, футболу, настільного тенісу, стрільби, займалися спортом під керівництвом викладачів і самостійно. Наставниками молодших були старшокурсники. Кращі спортсмени відділу були постійними учасниками міських святкування.

Педагогічний колектив викладачів фізичного виховання училища жив турботами студентської молоді, їхніми помислами і прагненнями, піклувався про них, переживав за них і радів разом з ними. Валентин Величко — керівник фізичного виховання, досвідчений викладач, тренер жіночих збірних команд. Та коли вперше побачили написані ним картини, подиву не було меж: вже тоді проглядався у ньому синтез образотворчого мистецтва і спорту.

Катерина Єрусалимець — викладач фізичного виховання, викладач-мама, тренер команди легкоатлетів. З нею на спортивних змаганнях наші студентки побували у багатьох містах України. До викладача можна було звернутися за порадою, своїми болями і переживаннями. Без сумніву, більшу частину власного життя вона провела у цьому навчальному закладі.

Борис Зам'ятін — викладач фізичного виховання, інколи строгий, але справедливий, який «знав» баскетбол зокрема і спорт взагалі, тренер чоловічих команд з баскетболу, легкої атлетики. Володимир Паляниця — викладач фізичного виховання, тренер чоловічих команд з волейболу, баскетболу, настільного тенісу. Борис Ячнюк — викладач військової підготовки і фізичного виховання. Його найбільша заслуга — виховання дисципліни і порядку, любові до військової справи.

Під їх керівництвом студенти педучилища брали участь у змаганнях з легкої атлетики, різних спортивних іграх, у Першості Тернопільської облради ДТС «Спартак» серед середніх спеціальних навчальних закладів з багатоборства комплексу ГПО, проводили традиційні зустрічі зі спортивними командами з педучилищ Бродів, Чорткова, інших навчальних закладів.

Як наслідок, колектив фізичної культури Кременецького педучилища був одним із кращих в регіоні серед середніх спеціальних навчальних закладів. Мав місце значний успіх: перше місце в комплексній Спартакаді серед середніх спеціальних навчальних закладів ДСТ «Спартак» за кращу постановку спортивно-масової і оздоровчої роботи.

У 1991 році педагогічне училище реорганізоване у вище училище — педагогічний коледж (до речі, перший на

теренах України!) завдяки цілеспрямованій, наполегливій, тривалій діяльності ентузіастів навчального закладу Володимира Стародубця, Анатолія Курасова й Анатолія Багнока при сприянні тодішніх депутатів Верховної Ради України Ігоря Юхновського та Богдана Бойка.

Директором педагогічного коледжу було призначено кандидата філософських наук Володимира Стародубця, згодом його змінив на посаді кандидат педагогічних наук Василь Яценко, а з 1994 року директором став кандидат фізико-математичних наук, колишній випускник Кременецького педагогічного інституту, професор Афанасій Ломакович.

При коледжі було відкрито лицей гуманітарно-природничого профілю під керівництвом досвідченого педагога Анатолія Курасова. Згодом лицей став самостійною структурною одиницею, отримав окреме приміщення, а директором був викладач педагогічного коледжу Олег Васишин. Нині це Кременецький лицей ім. Уласа Самчука, який успішно працює і з 1993 року ним керує наш випускник Анатолій Аврамишин.

Реорганізація педагогічного училища в педагогічний коледж була важливим фактором піднесення його діяльності на якісно новий рівень. Тут здійснювалася підготовка бакалаврів з дошкільного виховання, технічної праці, обслуговуючої праці, музичного виховання, німецької та англійської філології, образотворчого мистецтва, фізичного виховання та біології.

Збільшувалася кількість викладачів, відбувалося їх професійне зростання. Науковий та професійний потенціал викладачів педагогічного коледжу забезпечив можливість відкриття Кременецького гуманітарно-педагогічного інституту імені Тараса Шевченка, працівниками якого вони стали.

Педагогічний коледж працював до 2002 року і за одинадцять років своєї діяльності підготував майже чотири тисячі вихователів та вчителів. По-різному склалася доля випускників педагогічного коледжу. Хтось працює в дошкільних закладах; хтось — у загальноосвітніх школах, будинках дитячої творчості; хтось, зважаючи на часи економічної руйни в державі, не зміг стати педагогом і змушений був сам думати про своє працевлаштування, працював не за фахом чи відкривав свою справу, хоч як непросто це було зробити.

Ми однаково пишаємося всіма своїми випускниками, а їхні історії життя та діяльності влітаються в історію педагогічного училища, згодом коледжу, дають їм шану і славу.

Серед наших випускників є доктори та кандидати філософських, технічних, педагогічних, юридичних, економічних, географічних, філологічних наук, вони працюють у нашому навчальному закладі та багатьох університетах; є художники, журналісти, є заслужені та народні артисти України, працівники правоохоронних органів, суду, адвокатури, військовослужбовці, священнослужителі.

Скільки б років не минуло, але випускники педагогічного училища у спогадах повертаються до навчального закладу, з якого йшли в доросле життя, до друзів юності, з якими багато пов'язано, до викладачів, які вводили ще зовсім юних хлопчаків і дівчаток у дорослий світ, вчили бути порядними, відповідальними, любити рідну землю і свою професію.

«Школа життя, яку ми пройшли в педагогічному училищі, допомогла нам стати самостійними та самодостатніми, навчила приймати рішення і відповідати за свої дії», — говорив один із колишніх випускників під час зустрічі, куди вони приїжджають у повному розквіті фізичних і духовних сил, мають у житті певні здобутки, якими приємно поділитися з друзями та колишніми наставниками.

Кременецьке педагогічне училище, а згодом педагогічний коледж, — це навчальний заклад, що мав своє власне обличчя та визнання впродовж всього функціонування, свою глибоку історію, творену викладачами та студентами. Високопрофесійний викладацький ресурс та матеріальна база забезпечили відкриття й успішну роботу Кременецького гуманітарно-педагогічного інституту, а згодом і гуманітарно-педагогічної академії ім.Тараса Шевченка, що є найкращим пам'ятником закладам-попередникам — училищу та коледжу.

Літературно-мистецька сторінка

НІЖНЕ МЕРЕЖИВО

Ліна ВЕРЕСЕНЬ

Чергова знакова подія культурно-мистецько-освітнього життя нашого регіону відбулась у затишному кафе «Браво» м.Кременця: тут пройшла презентація збірки творів працівників закладів дошкільної освіти Кременеччини «Дошкільне мереживо». Це вже четверта колективна праця творчих педагогів «дошкільнят», яку вони винесли не на суд, а на радість поціновувачів поетичного (і частково прозового) слова, а також для тих, хто може використати ці твори у своїй безпосередній професійній діяльності чи просто у вихованні своїх дітей.

Зустріч пройшла у доброзичливій і теплій обстановці з участю педагогів-наставників Ольги Яловської, Людмили Врочинської, Анатолія Багнюка, представників керівних освітніх установ та дошкільних закладів району і літературного редактора видання Ніни Багнюк. Свої твори презентували Оксана Бистрицька, Наталія Гамера, Лариса Кондратюк, Лідія Лапка, Наталія Літвінчук, Ольга Попович, Оксана Скиба, Світлана Станковська і Тетяна Шидловська.

Жінки-українки... Дивовижно красиві, напрочуд працьовиті, безмежно багаті душею і дійсно незбагненні для світу. Вони просто живуть поряд, ходять на роботу. Інколи, на превеликий жаль, виступають діточкам і в ролі тата, виконують всю нелегку жіночу (а часто і не зовсім жіночу!) роботу. Намагаються любити діток за двох, самі не пізнавши глибини справжнього почуття. Тому й одні щасливі, інші — не зовсім. Та все одно, незважаючи на життєві незгоди і труднощі, вони вмійють виглядати на всі 100!

Дивлячись на фото цих красунь, напевно, ніхто не може і здогадатися, що твориться в душі кожної з них. А вони сяють невитраченою любов'ю, яка просить із серця й у вільну хвилинку виливається чистою сповіддю на папір.

Саме тому, крім багатьох творів, які торкаються безпосередньої роботи вихователя, зовсім іншими, особливо тонкими гранями віддзеркалюють внутрішній стан авторів їх ліричні поезії. Так,

Лідія ЛАПКА

ЩАСТЯ

Щастя — не знати спокою,
В далі йдучи невідомі.
Щастя — це мир після бою
В отчому домі,
Зустріч опісля розлуки,
Справджені мрії,
В серці немає вже муки —
Лише надії.
Щастя — уміти любити,
Навіть коли покидають,
Щастя — уміти простити,
Коли вже надії втрачають,
Щастя — вернуться додому
Через роки далекі
І віднайти ту дорогу,
Як журавлі і лелеки,
І пригорнутись до мами,
Спитать, як у неї ведеться,
І приголубить словами —
Ось те, що щастям зоветься.

ВЕСНЯНИЙ НАСТРІЙ

Весна. Вже сонечко високо,
Хмаринки в небі, наче люди,
Спішать-біжать, їх видно оком,
Легенькі, бачимо їх всюди.

І чути пісню, подих лине,
Тож насолоджуйтесь красою.
Поганий настрій нехай згине,
Вітаймо всіх-усіх з весною.

А сонечко тепліше гріє —
До нього щічки підставляймо.
Воно вже справді нас леліє
Йому всі разом заспіваймо.

Про те, що маєм радість жити,
Що хочемо добра і миру,
Про світлу мрію наших діток
Ми молимося Богу щиро.

МЕЛОДІЯ ЛІТА

Літо веселе прийшло нам на віху!
Повно скрізь щибету, повно скрізь сміху.
Птахи співають такі голосні,
Всюди лунають веселі пісні.
Ось соловейка мелодія лине,
Давно прилетів він з чужої країни,
Тьохкає в лісі й у нашій садочку.
Станеш і думаєш: ну й голосочки...
Душа аж радіє і настроїй хороший!
Який світ чудовий, який день погожий!
І серце вистукує радісно, в тон,
Із піснею пташки співа в унісон.
З високих небес світить лагідне сонце
І шле промінці свої в кожне віконце,
Манить купатись, стрибати, гуляти,
Мелодію літа усім звеселяти.

Лариса КОНДРАТЮК

БУДЬ ПРИРОДІ ДРУГОМ

Біленькі ромашки цвітуть на лужку,
Над ними метелик літає.
Пташина вгорі співа пісню дзвінку,
І сонечко радо стрічає.

Бує природа в ранковій красі,
Кругом омивають все роси,
Легкий вітерець понад лугом кружля
Й берізки розчісує коси.

Виходь на природу, хоч плач, хоч кричи —
Природа тебе зрозуміє.
Та краще про неї співай і пиши,
Про все це хай світ весь почує.

Співай про цю Божу оселю краси,
Будь другом для неї найкращим.
Маленьким серцям цю любов ти неси.
Природа — найбільше багатство!

ДОЩИК

Грім гуркоче і гуркоче:
Вигнать дощик з хмарки хоче.
Вітерець теж підганяє,
Дощик з хмарки викликає:

— Лийся, дощику, ти жваво
На городи, і на трави,
Гарно землю поливай —
Буде щедрий урожай!

Лишив дощик всі турботи
І узявся до роботи:
Поливав він огірочки,
І картоплю, і садочки.

Крапельки дощу блищали,
І сміялись, і співали:
— Земленько, ти нас приймай,
Давай добрий урожай!

ВИШИВАНКА

Вишивала мама
Сорочку для доні:
Сині волошки
І маки червоні,
Колоски пшениці
І ромашки білі —
На щастя, на долю
Донечці милій.

Вишивала мама,
Всю любов вклдала,
Ниточку до ниточки
Гарнесенько клала.
— Вишиту сорочку
Одягай, дитинко,
Щоб всім було видно,
Що ти українка!

відкрита у своїх світлих почуттях, але горда Оксана Бистрицька не дозволяє себе принизити і щиро мріє про польоти; Наталія Гамера змальовує яскраві емоції першокласника Нової української школи, робить акценти на інноваціях у роботі з дитячим колективом.

Чи не найбільшим поетичним доробком може з гордістю поділитися Лариса Кондратюк: її поезії — це потужний потік глибокої любові до рідної землі, матері та дітей, разуючий біль від проблем екології та руйнівної війни, а також чудернацький світ дідусевих неблиць. Світлою безмежною енергією любові до всього світу переповнені твори Лідії Лапки, котра разом із тим ділиться своїми чуттєво-філософськими роздумами про наше життя з усіма його проблемами і радощами і пробує сили у малій прозі. Перечитуючи вірші Наталії Літвінчук, можна мимоволі вивчити англійську мову, яка саме і є родзинкою її роботи і творчості.

Тонким ліризмом вражають поезії Ольги Попович, яка вмє відчути й осінь, як весну, й аромат кави на світанку в коханих руках, і безмежжя радості, яке закликає дарувати дітям. Із задоволенням хочеться запросити у поетичну мандрівку разом із Оксаною Скибою, котра сприймає довколишній світ безпосередніми дитячими чуттями, дивується йому і вчить любити його дітей. Світлана Станковська намагається розібратись у власних почуттях, вирватись із символічної клітки, знайти себе у цьому непростому житті і не соромиться зізнаватись у любові найріднішим людям.

Нікого не залишить байдужим щира поетична мелодрама Тетяни Шидловської, її молитовне звернення до українців і на завершення — ритмічні поетичні вправи для тих, хто трішечки втомився читати. Та хіба справжня краса може втомити? Із нетерпінням будемо чекати на нові твори. Успіхів вам і радості у переддні професійного свята!

Щира вдячність за творче свято його постійному ініціаторові і невтомному натхненникові, упоряднику і співавторові презентованого видання, методисту Кременецького районного методичного кабінету з дошкільної освіти Лідії Лапці.

Наталія ГАМЕРА

МОЯ ЗЕМЛЯ

Як добре, що живу я в Україні,
Де все красиве: гори і поля,
Садок вишневий і калина.
Тут все найкраще! Це моя земля!
Люблю, як в гаю соловей щебече,
Комбайн у полі ниву обробля,
Матусі руки, хліб смачний із печі
І мальву, що цвіте біля вікна.
Як добре, що живу я в Україні
Тут все красиво: мама й немовля,
Тут вишиванка, дім, сім'я, родина.
Тут все найкраще! Це моя земля!

ІДУ ДО ШКОЛИ!

Тільки світанок зійде над видноколом,
Криком веселим всіх вас розбуджу:
«Мамо! Татусику! Я ж іду до школи!
Швидше збираймося, я ж у школу йду!».
Мама схвильовано бант влітає в косу,
Тато портфеліка в руки подає.
«Донечко, мріємо, щоб усе збулося,
Бо тут починається майбуття твоє».
В школі учителька двері відчиняє,
Квіти, букварики — свято всім довкола!
Кожного учня з радістю чекає
Нині наша Нова українська школа!

ФІЗКУЛЬТХВИЛИНКА

Дошкільнята стали в коло,
Усміхнулись всім навколо.
Нахилились вліво, вправо,
Ось такі ми робим вправи.
А тепер походим трішки,
Будем розробляти ніжки.
Ставим руки всі у боки,
І стрибаєм, як сороки.
Раз і два — присісти, встати,
Потім знов усе почати.
Всі веселі? Відпочили —
Й до заняття приступили!

Оксана Бистрицька

ГОРДА

Тане сніг. Струмочок несміливий
Пробивається крізь лід думок.
Ти пішов. Я знаю: ти зрадливий.
Доля злий дала мені урок.
Не жаліла вона сліз і муки,
І безсонних сплаканих ночей,
А мені зостався біль розлуки,
Ще й солоні краплі із очей.
Ти іди і не чекай, не треба:
За тобою я не побіжу!
Горда я (чого немає в тебе),
І свою любов я збережу.

ЛІЛЕЯ

Біла лілея росла у гаю.
Дощик приносив їй пісню свою,
Вітер цілунки свої посилав,
Палко і щиро її він кохав.
Ніжна лілея щаслива була,
Мати-Природа красу їй дала.
Красуня-веселка і та милувалась...
А біла лілея у віршах кохалась.
На крилах своїх її вітер гойдав,
На росяних струнах пісні вигравав.
Леліав і пестив красуню свою,
Все літо олія була, як в раю.
Та раптом сінь холодна прийшла
І, звісно, для квітки тепла не знайшла.
Обспалось листя з дерев у гаю —
Той вітер забув про кохану свою...
А квітка чекала, а квітка жила,
Та жити зі смутком вона не змогла:
Замерзла самотня лілея твоя.
А знаєш, хто ніжна лілея? То я...

МРІЯ

У мене є мрія — літати я хочу.
Літати щовечора — в сні й наяву,
Коли захід сонця за обрієм бачу,
То прагну літати й польотом живу.

І силу-силенну квіток бачу в полі,
В їх ніжних пелюстках — довкілля усе:
Рожевим, червоним, зеленим і білим —
Любов свою щиро їм сонце несе.

Я можу літати, я прагну літати —
Узимку і влітку, у сні й наяву.
Як вечір приходиться, не можу я спати,
За вітром стрибаю, кричу, бо живу...

Там неба блакиті немає початку,
Всю нічку чарує весна.
Та ранок приходиться — і знову спочатку
Чекаю, коли надійде темнота.

Бо прагну літати я знову щоночі,
Хоч знаю: на ранок реальність прийде.
Та ввечері пізно я спати не хочу —
І мрію, чекаю, що мрія знайде...

Літературно-листецька сторінка

СЕРЦЯ ЖИНОЧОГО...

Ольга ПОПОВИЧ

МОЯ ОСІНЬ

Ступила осінь вже на мій поріг
І жовтим листям вкрила всі дороги.
Останній лист упав мені до ніг,
А на душі — ні жалю, ні тривоги.
Хай смуток в мою душу не загляне,
З ключем пташиним в далеч відлітає.
Я вірю: прийде літо полум'яне —
І сонце знову фарбами заграє!

ВЕСНА

Весна! Дерева прокидаються зі сну.
Травичка ніжна землю пробиває.
Підсніжник перший привітав весну —
І бентежно вся природа оживає...

Ось сині проліски галявину покрили,
І ластівки вже повернулись гострокрили.
Все навкруги миттєво розцвіло,
В сади квітучі вбралося село.

Шпаки з зимівлі прилетіли,
І дружно на черешню сіли.
Природа краю радісно буяє,
Барвистим цвітом весну зустрічає!

ЕТЮД

Прокидаюся і відчуваю, як пахне...
Пахне кава в твоїх руках.
Я купаюся в ранковому щасті.
І воно ж наяву, не у снах.
Так ніжно чашка руки зігриває —
Проходить смуток і печаль моя...
Невже у світі щось іще буває?
Є тільки ранок, кава, ти і я...

ДАРУЙТЕ РАДІСТЬ ДІТЯМ

Немає кращого на цілім світі,
Як сміх дитячий радісно дзвенить.
На личку усмішка, неначе вогник світить,
А в оченятах сонечко блищить!
Зігрійте ласкою серця дитячі,
Щоб працю знали, добрими росли.
Навчійте їх старших завжди поважати,
Щоб мудрість і добро в життя несли.
Даруйте дітям радість спілкування
Іх до серденька ніжно пригорніть,
Бо в них найкращі наші сподівання.
Ви від лихого їх убережіть!

Наталія ЛІТВІНЧУК

ПЕРШОКЛАСНИКУ

Коли прокинешся ти зранку,
Даремно часу не втрачай,
Із ліжка встань, зроби зарядку,
Швиденько личко умивай.

Ти своє ліжко застели,
Накрий на стіл допоможи,
Тоді вже снідати сідай,
Чистенький одяг одягай.

АБЕТКА

Щоб усе на світі знати,
Треба книги вмить читати,
Тут про першу книжку йдеться,
Що «Абеткою» зоветься.
Як сторінку відкриваю,
Нову літеру вивчаю.
Наче зірочка ясна,
Називаю — буква А.
Буква О на м'ячик схожа,
А от У — немов удав,
Буква И, як огорожа,
І — індик, я пригадав!
Ну а Е — це екскаватор,
Легко їх запам'ятати.
Коли хочеш більше знати,
Часу зовсім ти не гай,
Будем літери вивчати,
Лиш «Абетку» відкривай!

ВЕСЕЛА АНГЛІЙСЬКА

Hands up — і руки вгору підіймаю,
Hands down — їх донизу опускаю.
Hands on the side and fly and fly —
Ти як пташка політай.
Turn around — покрутись,
Touch the ground — землі торкнись,
Jump, jump, jump — пострибай,
Усміхнись і скажи — smile!

Ми будь спортивними бажаємо,
Нові слова про спорт вивчаємо,
Run — це бігати щосили,
Jump — стрибати до хмарини,
Walk — це впевнено йти,
Досягнути щоб мети.
Dance — танцюємо ми вправно,
Bend left — це нахил вліво,
Right — управо,
Stomp — тупочем залюбки,
Ми спортсмени-малюки!

Оксана СКИБА

УКРАЇНКА

Україно рідна, ти завжди зі мною,
У моєму серці — навіки!
У важку хвилину та добру годину
У моєму серці — завжди ти.

І за тебе в світі кращої немає,
І про це я з гордістю усім кажу!
Я щаслива дуже, що я українка,
Що тут народилась, що тут я живу.

ОСІНЬ

Знову осінь наступила,
Все навкруг позолотила:
І берізки, і дубочки,
І в кленочків всі листочки.

Коли сумно стане на серденьку в мене,
Піду у лісок, де шум струмка луна,
І вдихну повітря, де вирує вітер,
Де буває тиша просто неземна...

І стане спокійно у мене на серці,
Неначе й тривоги не було,
Промінчики сонця засвітають яскраво
І подарують тепло.

Світлана СТАНКОВСЬКА

ЛЮБОМУ ЧОЛОВІКОВІ

Любий мій, ти пам'ятаєш,
Як осінь нас звела з тобою
І закружляла у весільнім вальсі нас.
Вже скільки осеней минуло, плине час...

Вже скоро полетять птахи,
Ключі у небі завидніють.
Махнуть крилом із висоти,
З собою забираючи надію.

І знову вітер зашумить,
Бо осінь дає волю.
І чути клич пташиний угорі,
Пора вершити свою долю.

Тетяна ШИДЛОВСЬКА

ВЕЧІР

Милує око за вікном калина,
Спокійний вітер повіва.
Зібралася за столом родина
І тиху пісню затяга.
А в пісні цій про все йдеться:
Про радість, біль і самоту,

Тепер стою перед тобою я
Там, де нас повінчали Небеса,
Щоб впевнено йти ходою
З тобою разом до кінця життя!

ТАТОВІ

Любий тату, дякую за ласку,
За допомогу і підказку,
За силу, вічну мудрість у очах,
І за такий потрібний дім і дах.
За щирість серця і душі тепло,
За ту любов, що твоє серце віддало.
Пробач за сивину на скронях.
Пробач за зморшки своїй доні,
За всі важкі минулі ночі й дні.
Я щиро дякую. А ти прости мені!

МАТУСІ

Мамо моя світанкова,
У холоднії дні зимові,
Наче зірка вночі, світила ти,
Щоб змогла я свій шлях віднайти.

Мамо, ти для мене, як завжди,
І сильна, й красива,
І світла, як сонце весни.
Боже, матусю храни!

Пробач мені, рідна і мила,
За ночі недоспані всі,
За вічну турботу про мене,
За срібне волосся в косі.

Мамо, незрівняна, прекрасна,
Ти, як зоряна вічність, світи.
Багато мам є на світі,
Та для мене єдина лиш ти.

ОСІНЬ

Сміливо вітер виграє
Ворушить крони сосен.
А небо сіре і сумне:
Уже настала осінь.

Нежданно увійшла в сади
І яблуни позолотила,
І жовтим кольором лани
Уміло фарбою облила.

Про серце, що надмірно б'ється,
Яке забуло доброту.
А скільки слів є про кохання,
Яке не можна описати...
І знає кожен, і не може
Так просто жити, щоб не кохати.
Співає за столом родина,
Тихеньку пісню затяга..
Минає вечір швидкоплинно,
В вікно вже місяць загляда.

БЕЗ ВІДПОВІДІ

Давно це було, не пам'ятаю,
Та знаю, що цвіли сади,
Як ти сказав мені: «Кохано»,
А я промовила: «Іди...».
В саду я потім вишні рвала,
Згадала образ твій, слова —
Сльоза з очей на землю впала.
Якби ж вернуть усе могла...
І ось настала ця хвилинка,
Прошепотіла: «Я люблю»...
Здавалось, буду я щаслива —
І не вчула відповідь твою...

МОЛІМОСЯ

Вечері Богу щиро помолись
За тих, хто гине за Україну,
Й ворогу в очі гордо подивись,
Бо з Батьківщини робить він руїну.

Не бійся правду говорити —
Уже минають ці важкі хвилини,
Бо правда, як стріла, летить
І серце розриває на частини.

Як гірко плачуть матері,
Чиїх синів уже не повернути.
Ти Богу щиро помолись,
Щоб горе Він поміг забути.

А як душа болить вдови,
Котрій вже сонечко не миле,
Яка нап'ється лиш води,
Бо вже не має більше сили.

Минають дні. Війна мине,
Та скільки горя в кожній є хатині...
Нехай добро Господь нам принесе!
Молімося на колінах у святині.

До школи поспішай іти,
Чекає друзів там багато,
Нові знання знайдеш там ти,
Нові предмети час вивчати.

Щоб ліні волі не давав,
Був наполегливим, завзятым,
Молодших ти не ображав,
Тобі я хочу побажати.

А ялинки й сосни просто
Стоять у зелених шатах.
І повік цю зелень осінь
Не змогла ніяк здолати.

СПОКІЙ

Поле волошкове, наче синє небо,
Навкруги барвисто квітує земля.
Україно мила, в квітах чорнобривих,
Ти для нас, як мама, ти для нас — одна...

ДЛЯ ДУШІ І ДЛЯ РІДНОГО МІСТА

Малюнки дітей відрізняються від робіт дорослих митців своєю безпосередньою спонтанністю виконання і є втіленням чистих дитячих мрій, фантазії і відчуттів. Саме тому ось уже вчетверте у Кременці відбувається щорічний дитячий пленер «Я малюю історію свого міста», який стає гарною традицією місцевого мистецького життя.

Більше двох десятків дітей віком від 4 до 17 років продовжували малювати об'єкти історичної та культурної спадщини Кременця, взаємно збагачувалися спілкуванням, раділи власному успіху та зростали в мистецькому плані. Є вже трійка юних художників, котрі беруть участь у кожному пленері. Це Давид і Дарина Ігліні та Володя Крутевич.

Започаткувала пленер громадська організація «Кременецька екологічна ліга», його постійними волонтерами і співучасниками є працівники кафедри мистецьких дисциплін Кременецької гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка і зокрема кандидат біологічних наук, доцент Ольга Дух із кафедри біології, екології та методики їх викладання. А цього року до них долучився і колектив НПП «Кременецькі гори».

Творча атмосфера, святковий настрій, щирість і дитяча любов були втілені у роботах маленьких митців.

Зі слів ініціатора заходу, голови ГО «Кременецька екологічна ліга» Оксани Тимошенко, цьогорічні роботи учасників пленеру стануть чудовою прикрасою кишенькових календариків на 2020 рік, згодом знову потраплять на різноманітні українські та міжнародні туристичні виставки, а такі мистецькі заходи сприятимуть знайомству гостей нашого міста з баченням Кременця через дитячу творчість.

“Замок” - газета КОГПА ім.Тараса Шевченка
Видається українською мовою.
Свідоцтво ТР №422-22Р, 05.12. 2006 р.
Індекс 96492
Засновник і видавець: трудовий колектив
КОГПА ім. Тараса Шевченка

Наш розрахунковий рахунок:
35427008001808
МФО 838012
УДК в Тернопільській області
ЗКПО 02125556

Головний редактор
Анатолій БАГНЮК
Літературний редактор,
відповідальний секретар
Ніна БАГНЮК

Редактор-дизайнер
Сергій ЮРЧУК
Художньо-технічний редактор
Валентина КАЩУК
Фотохудожник
Петро ДАНИЛЮК

Видруковано
у друкарні “Від і до”
м.Чернівці,
вул. Заводська, 37в
Наклад 1000 прим.

Наша адреса: 47003,
вул. Ліцейна, 1,
м.Кременець,
Тернопільська обл.